

Η ΕΥΤΕΡΗ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Μ Ε

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλ. 35.

Τόμος Β'.

Εκδίδεται δις τοῦ μηνός.

Ἐν Ἀθήναις, τῆν 1 Φεβρουαρίου 1849.

Η ΕΜΑΗ.

ΑΡΘΡΟΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ.

(Συνήχεια ἰδὲ φυλλῶν 31)

Τὴν δεκάτην αὐγὴν μετὰ τὴν ἀριζίν τοῦ Βοβλαίου, μεγάλη ταραχὴ ἐπεκράτει ἐντὸς τοῦ Π. Ἄ. Οἱ οἱ ἄνδρες ἔτρεχον θορυβωδῶς πρὸς τὸ περίφραγμα, καὶ πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ βράχου, μετὰ ταῦτα δ' ἐπιστρέψαντες εἰς τὰς οἰκίας των, ἤρπασαν τὰ ὄπλα των, καὶ ἀνεχώρησαν μετὰ βίας, ἀφήσαντες μικρὰν φυλακὴν εἰς τὸ φρούριον. Ὁ Ἀλβέρτος εἶδε τὰ κινήματα ταῦτα μὲ μεγάλην ἀνησυχίαν, καὶ δὲν ἤξευρεν ἂν πρέπη ἐλπίδα ἢ φόβον ν' ἀρυσθῆ ἐξ αὐτῶν. Δι' οὗ καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ Ἐμάν φέρουσα τὴν τροφήν του, καὶ κατὰ πρώτην φοράν εἰσῆθη μετ' αὐτῆς μόνος, τὴν ἐρώτησε ποῦ ἀπῆλθον οἱ ἄνδρες, ἂν καὶ σχεδὸν πεπεισμένοι ὅτι δὲν θέλει λάβει ἀπόκρισιν. Παρὰ πᾶσαν ὁμῶς ἐλπίδα ἡ κόρη τῶ ἀπεκρίθη:

— Μακρὰν εἰς τὴν θάλασσαν, εἶπεν, ἐράνη τ-ε-π-ά-ϊ (πλοῖον), καὶ ἔτρεξαν νὰ τὸ κατασκοπεύουν ἀπὸ τὸ πέραν ἀκρωτήριον, φοβούμενοι μὴ εἶναι πλοῖον ἐρχόμενον ν' ἀνακαλύψῃ τὸ τελευταῖόν των

καταφύγιον, μὴ εἶναι πλοῖον τῶν ἀδελφῶν σου ἐρχόμενον νὰ σὲ σώσῃ.

— Καὶ μελετῶσι τῶ ὄντι νὰ μὲ φονεύσωσιν; Δὲν μὲ κρατοῦσιν ἀρὰ γε διὰ νὰ ζητήσωσι πλοῖσι αὐτὰ; ἐρώτησεν ὁ Βοβλαῖυ.

— Δυστυχῆ, δυστυχῆ Πακέκα, εἶπεν ἡ Ἐμάν δακρῦουσα. Π ἐλπίς εἶναι ἀπατηλὴ σύντροφος. Ὅταν δὴ ὁ εἰκοστὸς ἥλιος, σὲ, τὸν υἱὸν τῆς ἀνατολῆς, σὲ τὸν λευκὸν ὡς αὐτὸν τὸν ἥλιον, θὰ σὲ σράξῃ ὁ υἱὸς τοῦ Χουράκη, νὰ θρέψῃ μὲ τὸ πνεῦμά σου τοῦ πατρός μου τὸ πνεῦμα.

— Ἄλλ' ἂν εἶναι ἀληθὲς ὅτι μ' εὐσπλαγγίζεσαι, καὶ ἀρ' οὐ εἶναι ἀδελφός σου ὁ Βίδης, δὲν δύνασαι νὰ μεσιτεύσῃς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς αὐτόν;

— Ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τοῦ πατρός μου εἶναι τῆς φωνῆς μου ἰσχυροτέρα, εἶπεν ἡ Ἐμάν περιλυτός. Ἡ αἰχμαλωσία σου πανηγυρίσθη ὡς ἐορτή. Οἱ ἀδελφοί σου ἐκρέμασαν τὸν γέροντα Χουράκην, οἱ ἀδελφοί σου ἐφόνευσαν τοὺς νέους πολεμιστὰς μας. Ἡ ἐκδίκησις εἶναι τῶν Νεοσελεβανδῶν ἡ ὑπερτάτη τρυφή. Καὶ ἂν δὲν σ' ἐφόνευσεν ὁ Βίδης ὁ ἀδελφός μου, εἶσαι πάντοτε κτήμα Καὶ Κούμου τοῦ αἰμοπότου, ὅστις ἐπρόσφερε δι' ἐμὲ εἰς τὸν ἀδελφόν μου τοῦ μνηστῆρος τὰ δῶρα.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Βοβλαῖυ. Ὁ θηριώδης ἐκεῖνος.

ὁ αἰμοβόρος, ὁ ἄγριος, θὰ γίνῃ ἐδικός σου σύζυγος, ὦ Βριάη; Σὺ ἡ ὠραία, σὺ ἡ γλυκεία, ἥτις ἔχεις βλέμμα ἀγγέλου καὶ οὐρανίαν καρδίαν θὰ συζήσεις μ' αὐτὸν ὅστις τὸν φόνον ἔχει χαρὰν του, καὶ τὴν ἐκδικήσιν ἔχει ἀπόλαυσιν;

— Οἱ Ἀρίκιας (οἱ ἱερεῖς σης), ἀπεκρίθη ἡ Ἐμάη, μ' ἐδίδαξαν ἕνα Ἄ το ύ αν, ὅστις ἀγαπᾷ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀποστρέφεται τὸ αἷμα καὶ τὴν ἀνθρωποφαγίαν. Ἀλλὰ κόρη τῶν ἐρήμων, εἰς τὰς ἐρήμους εἶμαι προωρισμένη νὰ ζήσω, καὶ τῶν ἀδελφῶν μου τὰ ἔθιμα πρέπει, ἂν καὶ τὰ ἀποστρέφωμαι, νὰ τὰ στέργω.

— Διατί νὰ ζήσης εἰς τὴν ἔρημον, εἶπεν ὁ Ἄλβέρτος, λαμβάνων περιπαθῶς τὴν χειρά της. Ἐλθέ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἔλθε εἰς τὰς πόλεις μας, καὶ θὰ εἶσαι ἡ στολὴ καὶ τὸ καύχημά των. Ἄς φύγωμεν ἀπὸ τὸν βράχον αὐτὸν τοῦ ὀλέθρου, βοήθησόν με νὰ δραπετεύσω, ὀδήγησόν με εἰς τὰς ἀγνώστους αὐτοῦ ἀτραπούς, καὶ ἀντὶ καλύβης θὰ ἔχῃς χρυσοῦν οἶκον νὰ κατοικήῃς, καὶ ἀντὶ νὰ περιφέρῃσαι εἰς τὰ δάση, θὰ ἔχῃς λαμπράς ἀμάξας νὰ σὲ σύρῃσιν.

— Ἡ εὐτυχία, ἀπεκρίθη στενάζουσα ἡ νεάνις, δὲν εἰσέρεται εἰς πλουσίους οἴκους καὶ εἰς ὠραίας ἀμάξας, ἀλλὰ...

— Ἀλλὰ; ἐρώτησεν ὁ Ἄλβέρτος.

— Ἀλλὰ, ἀπεκρίθη ἐκείνη μετὰ δισταγμοῦ ἀποδεικνύοντος φυσικὴν αἰσθημάτων λεπτότητα, παράδοξον εἰς ἀγρίαν ἀλλά... κατοικεῖ εἰς τὰς καρδίας, εἰς τὰς καρδίας, αἵτινες ἀγαπῶνται.

— Καὶ ποῦ, φιλότατη κόρη, ἔκραξεν ὁ Βοδλαϊῦ πλήρης συγκινήσεως, καὶ ποῦ θέλεις εὑρεῖ καρδίαν αὐτῆς θερμότερον πάλλουςαν ἀπὸ ἀγάπην καὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνην;

Καὶ τὴν εἴκυσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ ἔκλινε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸ πρόσωπόν της, καὶ αἱ δύο πνοαὶ των συνανεμίγησαν εἰς μίαν, ὅπερ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶναι τῆς ἀγάπης τὸ ὑπέρτατον δεῖγμα, καὶ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ ἐκεῖ ἀγνώστου φιλήματος.

Ἀλλ' ἐν τῷ ἅμα ἡ Ἐμάη ἀνεσκίρτησε καὶ ἀπῆλθε, διότι ἡ γεγυμνασμένη ἀκοή της ἐνόησε τὸ βῆμα τῶν ἀγρίων προσερχομένων. Καὶ τῷ ὄντι μετὰ δύο λεπτά οἱ εἰς κατασκόπευσιν ἀπόντες ἐπέστρεψαν χαίροντες, καὶ κηρύττοντες ὅτι τὸ πλοῖον ἔφερε γαλλικὴν, ὄχι ἀγγλικὴν σημαίαν, καὶ διευθύνετο πρὸς ἄλλας θαλάσσας.

Μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην ὁ Ἄλβέρτος ἔμεινε πεπεισμένος ὅτι ἡ Ἐμάη τὸν οἰκτιρε καὶ ἔτι πλέον ὅτι μάλιστα τὸν ἠγάπα. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; Αὐτὴ μόνη πῶς νὰ τὸν βοηθήσῃ κατὰ τόσων ἀγρίων, περιμενόντων ἀνυπομόνας τὴν ὥραν νὰ τὸν καταφάγῃσι; Καὶ αὐτὴν καὶ μὴπως ἐδύνατο νὰ τὴν ἰδῇ πλέον, νὰ τὴν ὁμιλήσῃ ἐλευθέρως, ἀφ' οὗ οἱ ἄγριοι ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Πᾶ; Τί ἄλλο λοιπὸν τῷ ἔμεινε εἰμὴ νὰ μετρή τὰς στιγμὰς ὅσας εἶχεν ἀκόμη νὰ ζήσῃ;

Μὲ τοιοῦτους θλιβεροὺς στοχασμοὺς κατέπεσεν εἰς τὴν σκληρὰν κλίνην του, ἀλλ' ὁ ὕπνος δὲν κατήλθεν εἰς τὰ κεκμηκότα του βλέφαρα, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἡ σελήνη διέτρεξε τὸ ἥμισυ τῆς πορείας της. Καὶ τότε δὲ ἦλθε μὲ συνοδείαν ἀγρίων καὶ ἀσυναρτήτων

ὀνείρων, παριστώντων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀνθρωποφυσίαν, καὶ τοὺς ἀγρίους ὑπὸ μορφῆν δαιμόνων, σπαράττοντας μὲ πυράγρας τὰ μέλη του, καὶ τὴν Ἐμάην ὑπὸ σχῆμα ἀγγέλου πλησίον του καθημένην καὶ κλαίουσαν, καὶ ἐπειτα ἀρπάζουσιν αὐτὸν ἐκ τῆς κόρης, καὶ μεταφέρουσιν αὐτὸν ἐναέριον εἰς τὴν ἑσπερινὴν συναναστροφὴν τοῦ συνταγματάρχου Οὐίντερβίλου. Ἀλλ' ἐν ᾧ οὕτως ἐτερατοῦργει ἡ φαντασία του, καθ' ἣν στιγμὴν ἔβλεπε καθ' ὕπνον ὅτι ὁ Καί-Κούμους ἔξεσε τὸ ὄστον τοῦ βραχίονός του διὰ νὰ κατασκευάσῃ αὐλὸν, αἴφνης ἠσθάνθη ὅτι συναλαμβάνετο ἀπὸ αὐτὸν τὸν βραχίονα, καὶ ἀνεπίδησεν, ἀνοίγων τὸ στόμα διὰ νὰ φωνάξῃ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προφθάσῃ, χεὶρ τρυφερὰ τῷ τὸ ἔκλεισε, καὶ ἐγερθεὶς εἶδεν ἐμπρὸς του γυναῖκα κρατοῦσαν πτηνὸν εἰς τὸ στήθος της. Κατ' ἀρχὰς τεταραγμένος ὁ Ἄλβέρτος, ἀμφίβαλλεν ἂν εἶναι αὐτὴ ἡ Ἐμάη, διότι τὸ σκότος ἐσκίαζε τὸ πρόσωπόν της καὶ ἠλλοίου τοὺς χαρακτήρας της. Ἀλλὰ τέλος καθησυχάζουσα τὸν,

— Εγὼ εἶμαι, τῷ εἶπεν αὐτὴ. Ὅταν κοιμᾶται τὸ Πᾶ, καὶ μόνη ἀγρυπνεῖ ἡ σελήνη, ἠγέρθη ἀπὸ τὴν κλίνην μου, καὶ ἦλθα πρὸς σὲ τὸν φίλον μου διὰ νὰ σὲ σώσω. Ἄν μὲ ἐνοήσῃ ὁ ἀδελφός μου θὰ μὲ σφάξῃ εἰς τοῦ πατρὸς τὴν οὐδοῦ πᾶν (τὸν τάφον), ἂν μὲ ἰδῇ ὁ μνηστήρ μου, θὰ ῥοφήσῃ τῶν φλεβῶν μου τὸ αἷμα. Ἀλλ' ἄς μὲ σφάξῃ ὁ Βίδης, ἄς ῥοφήσῃ ὁ Καί-Κούμους τὸ αἷμά μου, δὲν τρομάζω τὸν Τίποκον (τὸν θάνατον), ἀρκεῖ νὰ σὲ ἀποσπᾶσω ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ἐκδικήσεως.

— Νὰ μὲ σώσῃς ἡλθε, ὦ Ἐμάη! ἀνεφώνησεν ὁ Ἄλβέρτος. Δὲν εἶναι πλάνη τῆς ἀκοῆς μου, δὲν εἶσαι ἀπατηλὸν ὄραμα κατερχόμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ νὰ μὲ παρηγορήσῃ; Νὰ μὲ σώσῃς, Ἐμάη, νὰ μοὶ ἀνοίξῃς τὰς πύλας τούτου τοῦ Πᾶ! Ἀλλὰ, φίλη, ματαία ἡ ἀγαθότης σου. Τὰ ἀκατοίχητα ταῦτα δάση, αἱ ἄγριοι αὐταὶ ἐρημοὶ μοὶ εἰσὶν ἀγνώστοι ἐντελῶς. Θὰ πλανηθῶ εἰς αὐτὰς ἀνοδήγητος, καὶ θὰ μὲ θανατώσῃ ἡ πείνα, ἢ θὰ μὲ συλλάβωσιν οἱ συμπατριῶταί σου.

— Ὁχι, εἶπεν ἡ Ἐμάη. Θὰ σ' ὀδηγήσω ἐγὼ, θὰ ἀρτίσω τὴν πατρικὴν καλύβην, θ' ἀπαρνηθῶ τοὺς συμπατριῶτας μου, καὶ θὰ ὑπάγω ὅπου μὲ φέρῃς, νὰ ζήσω ἐκεῖ ὅπου ζῆς, νὰ βλέπω μαζὶ σου τὸν ἥλιον καὶ νὰ χαιρώμαι, ἡ πνοή μου ν' ἀπαντᾷ τὴν πνοήν σου, καὶ ὁ τάφος μου νὰ σκαφῇ πλησίον τοῦ τάφου σου.

— Ὡ! ἔλθε, φιλότατη Ἐμάη, εἶπεν ὁ Ἄλβέρτος περιπαθῶς, καὶ ἐγκλείων αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του ἔλθε ἐκεῖ ὅπου ζῶσιν ἡμεροὶ ἄνθρωποι, ἐκεῖ ὅπου ἀγαπῶνται ὡς ἀδελφοί. Θὰ σὲ θαυμάζωσιν ὡς τὴν γλυκείαν κόρην τῶν θαλασσῶν, θὰ σὲ λατρεύωσιν ὡς τὴν ὠραίαν ἡγεμονίδα τῶν νήσων, ὡς τὴν κόρην τοῦ σοφοῦ Ραγκατίρα.

— Μοὶ ἀρκεῖ ἡ μήτηρ σου νὰ μ' ἔχῃ ὡς θυγατέρα της, καὶ νὰ εἶμαι ὡς ἀδελφὴ σου πλησίον σου· διὰ δὲ τὸν κόσμον καὶ διὰ τὸν θαυμασμόν του ἀδιαφορῶ, εἶπεν ἡ Ἐμάη μὲ φωνὴν ἐκ τῆς καρδίας ἐξερχομένην.

— Λοιπὸν ἔλθε, ὦ ἀδελφὴ τῆς καρδίας μου, εἶπεν ἐγειρόμενος ὁ Βοδλαϊῦ, καὶ θέλων νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν πύλην τοῦ Πᾶ. Ἐλθέ, ἄς φύγωμεν πρὶν σβε-

θῶσιν οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, πρὶν ἢ αὐγὴ προδῶσῃ τὰ βήματά μας.

— Ὁχι, ἀπεκρίθη ἔντρομος ἡ Ἐμάη. Μείνε, πρόσεξε μὴ κινήθῃς, ἢ ἐχάθῃς. Νομίζεις ὅτι ἀρκεῖ νὰ θέλωμεν διὰ νὰ διαφύγωμεν; Ἄφρον! εὐκολώτερον φεύγει ἡ ἔλαφος ἀπὸ τὸ ἄντρον τοῦ λέοντος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν υἱῶν τοῦ Χουράκη εἶναι ἀγρυπνοὶ ὡς οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἂν διαφύγωμεν, οἱ πόδες τῶν υἱῶν τοῦ Χουράκη εἶναι ὡς οἱ ἀνεμοὶ εἰς τὰ ὄρη ταχεῖς, καὶ θέλομεν συλληφθῆ πρὶν φθάσωμεν εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀδελφῶν σου.

— Λοιπὸν ἀπελιπίσια, πανταχόθεν ἀπελιπίσια!

— Ἴδου, δυστυχῆ ξένη, τί ἀπεφάσισα διὰ σέ. Ἄν ἐγκλημα πράττω, ὁ ἰσχυρὸς Ἄ το ύ ας τῶν Πακέκων (θεὸς τῶν χριστιανῶν) ἄς μοὶ τὸ συγχωρήσῃ. Ὅταν μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, πολλὰί τῆς φυλῆς μας γυναῖκες θέλουσιν ἀπέλθει εἰς μεμακρυσμένον Πᾶ, διὰ ν' ἀνανεώσωσι τὰς ζωοτροφίας μας. Μὲ αὐτὰς θ' ἀπέλθω κ' ἐγὼ, ὥστε κἀνεὶς δὲν θέλει μὲ ὑποπτέυσαι. Εἰς τὸ ἀντιπερὶαν ὄρος γνωρίζω θέσιν μεμονωμένην ὅπου, προσπαθὼν νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς συμπατριῶτας μου τὴν ἡμερωτέραν θρησκείαν σου, πολλάκις ἀποσύρεται εἰς τῶν ἐδικῶν σὰς Ἀρίκων (ιερέων), ἐκεῖνος ὅστις καὶ τὴν γλώσσάν σου νὰ ὁμιλῶ μοὶ ἐδίδαξε, καὶ τοῦ θεοῦ σου νὰ γνωρίζω τὴν δύναμιν. Καθ' ὁδὸν θὰ διαφύγω κρυφίως μίαν στιγμὴν πρὸς αὐτὸν, θὰ τῷ εἰπῶ τὸν κίνδυνόν σου, καὶ θὰ τῷ δηλώσω τὸ μέρος ὅπου εἶσαι αἰχμάλωτος, διὰ νὰ τρέξῃ ὅπου ἤξεύρωσιν ὅτι κατοικοῦσιν οἱ ἀδελφοὶ σου, καὶ νὰ φέρῃ τὰ στρατεύματά των ἕως τὴν ὄχθην τὴν πέραν τῆς νήσου ταύτης. Θέλω τῷ δῶσει αὐτὴν τὴν Κοκοῦπαν (περιστέραν) ἣν φέρω εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Αὐτὴ τρώγει ἀπὸ τὸ στόμα μου σίτον καὶ πίνει ὕδωρ ἀπὸ τὴν χειρά μου· ἅμα δὲ φθάσωσιν οἱ συμπατριῶταί σου εἰς τὴν πέραν ἀκτὴν, ἂν δέσωσιν εἰς τὸν πόδα τῆς φύλλον φιλύρας, καὶ τὴν ἀφήσωσιν ἐλευθέρην, αὐτὴ θέλει πετάξῃ εὐθὺς πρὸς ἐμὲ νὰ μᾶς ἀναγγεῖλῃ τὴν ἀφίξίν των. Τότε, ἂν μόνον κατορθώσωμεν νὰ φύγωμεν μέχρις αὐτῶν, ἐσώθῃς, καὶ εἶσαι ἐλεύθερος! Ἀλλ' ἰδὲ, τοῦτο πράττουσα, γίνομαι προδότῃς τῶν ἀδελφῶν μου· παραδίδομαι εἰς τοὺς ἐχθρούς των τὸ τελευταῖόν των ἄστυον. Εἶπέ μοι ὅτι, ἦδη σωθεὶς, δὲν θέλεις ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς πολεμιστάς σας νὰ προχωρήσωσι πρὸς τὸ Πᾶ τοῦτο, οὐδὲ νὰ βλάψωσι κἀνενα τῶν υἱῶν τοῦ Χουράκη.

Ὁ Ἄλβέρτος ὑπεσχέθη ὅτι ἤθελεν ἡ Ἐμάη, καὶ μετ' ὀλίγον αὐτὴ ἀνεχώρησε μετὰ πολλῶν ἄλλων γυναικῶν τοῦ Πᾶ. Θανάσιμοι ἦσαν διὰ τὸν Ἄλβέρτον αἱ τρεῖς ἡμέραι τῆς ἀπουσίας της. Κατάρθωσαν ἀράγε αὐτὴ νὰ ὑπεκφυγῇ τὰς συνοδοιπόρους της καὶ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν ἱερέα, τὸν εὔρον εἰς τὸ ἀναχωρητήριόν του, ἠθέλησεν οὕτως ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀποστολήν; ὅλα ταῦτα ἦσαν δι' αὐτὸν ζητήματα ζωῆς ἢ θανάτου, καὶ ὁ Ἄλβέρτος ἐφαίνετο οὐκ ὀλίγον ἐκτιμῶν τῆς πρώτης τὰ πλεονεκτήματα.

Τέλος ἡ Ἐμάη ἐπέστρεψε καλῶν ἀγγελοῦ. Εὔρε τὸν Ἀρίκην εἰς τὸ δάσος, καὶ ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς ἀνέλαθε προθύμως τὴν ἀποστολήν. Ἡ πλησιεστέρη ἀγγλικὴ ἀποικία ἦτον εἰς Κοροράικαν, ἀπέχουσαν τρεῖς ἡμέρας περίπου, ὥστε σπεύδουσα ἡ βοήθεια,

δὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ φθάσῃ καὶ μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς προδιωρισμένης διὰ τὴν ἱλαστήριον θυσίαν τοῦ Ἄλβέρτου. Οὕτω παρήχρητο ἡ μετὰ ταῦτα ἐβδομάς μεταξὺ ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ πᾶσα στιγμή της ἦτον αἰώνων βάσανος διὰ τὸν Ἄλβέρτον. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἡ Ἐμάη, ὅτε τῷ ἔφερε τὴν τροφήν του, προσήρχετο εἰς αὐτὸν σιωπῶσα καὶ μὲ τὸ πρόσωπον σκυθρωπόν. Τὴν δὲ νύκτα, ὅταν ὁ ὕπνος ἔκλειε τὰ ὄμματα τῶν υἱῶν τοῦ Χουράκη, τοὺς εὔρισκον ἠνωμένους ἀνατέλλουσα ἡ σελήνη, καὶ δύνοντες οἱ ἀστέρες.

Ἀλλὰ παρήλθον αἱ ἐξ ἡμέραι, ἀνέτειλε δὲ καὶ ἡ ἐβδομῆ, μετ' ἣν ἄλλη διὰ τὸν Ἄλβέρτον δὲν ἔμελλε ν' ἀνατείλῃ, καὶ ἡ περιμενομένη βοήθεια δὲν ἐφαίνετο. Τὴν ἐπαύριον, ἅμα ἡ αὐγὴ διεγέλα, ἡ βαΐδούα τοῦ Χουράκη ἔμελλε νὰ καταβῇ ἐπὶ τῆς πρώτης ἀκτίνος, διὰ νὰ τραφῇ μὲ τὴν ψυχὴν τοῦ ξένου. Αἱ προπαρασκευαί τῆς μεγάλης θυσίας, μεγάλης διότι ἦτον ἡ πράξις τῆς ἐκδικήσεως, ἤρχισαν ἦδη νὰ γίνωνται· ὅλα τὰ ξόανα ἐβάφοντο μὲ νέαν μίλτον· νέαι ψίαθοι ἠπλώνοντο εἰς τὴν οὐδοῦπαν (τὸ κενοσπαφεῖον) τοῦ ἀπαρχονισθέντος γέροντος ἀρχηγοῦ, καὶ ξύλινον ἠγείρετο τὸ ἱκρίωμα τῆς θυσίας. Κάτωχρος ὁ Ἄλβέρτος παρίστατο εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας, καὶ ἕκαστον κτύπημα τοῦ πελέου ἀντήχει θανατηφόρος εἰς τὴν καρδίαν του. Κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἡ Ἐμάη τῷ προσέφερε τὴν τροφήν του, τὴν τελευταίαν ἣς ἔμελλε νὰ γευθῇ. Στιγμῆς δὲ δραξαμένη καθ' ἣν δὲν παρετηρεῖτο, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν, καὶ

— Ἀδελφε, θ' ἀποθάνω μαζὶ σου, τῷ εἶπε

Μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν ἤρχισαν οἱ ἀγῶνες δι' ὧν προοιμιάζοντο αἱ ἐπίσημοι θυσίαι περὰ τοῖς ἀγρίοις. Εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Πᾶ, συνηγμένης ὅλης τῆς φυλῆς, καὶ παρόντος καὶ αὐτοῦ τοῦ θύματος, πρώτων ἄδοντες οἱ πολεμισταὶ ἐχόρευσαν τὸν Πέ-Χί. Μετὰ ταῦτα δ' ἐπὶ αὐλῶν κατεσκευασμένων ἀπὸ ἐχθρῶν ὅστ' ἔψαλλον πένθημα ἐλεγεία νεκρώσιμα, καὶ εἰς αὐτὰ νικητῆς ἀνεδείχθη ὁ Καί-Κούμους. Ἐπειτα δ' εἰς τὴν πάλην ἀπεπειράθησαν τῆς σωματικῆς βίωσης, καὶ ὁ Βίδης ἀνεκηρύχθη ἀνδρείοτατος πάντων. Μετὰ τοῦτο ἔγινε τοῦ Μέρε ἀγῶν, καὶ ὁ μὲν Καί-Κούμους ἔθραυσε μὲ τὴν πρώτην πληγὴν τοῦ ροπαλοῦ του δένδρου κορμὸν ἔχοντα παχύτητα σχεδὸν ἀνθρωπίνου σώματος· ὁ δὲ Βίδης κατέρρεε τὸ ῥοπαλόν του εἰς βράχον ὀγκώδη, καὶ ὁ βράχος συνετρίβη ὡς ὕαλος. Κατόπιν τοῦτου ἠγωνίσθησαν εἰς τὸ τόξωμα. Εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ Πᾶ ἴστατο εἰς τῶν ἀγρίων, φέρων κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν ὀρθὸν περὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ὁ Βίδης ἔλαβε τὸ τόξον, καὶ πρὶν ὁ ἄγριος προφθάσῃ καὶ νὰ ἰδῇ ὅτι περὶ αὐτοῦ πρόκειται, ἐτόξευσε, καὶ ἔκοψε τὸ πτερόν εἰς τὴν μέσην. Τοῦτο ἐκίνησε γενικὸν γέλωτα εἰς τὸ Πᾶ.

— Ὡραῖον! εἶπεν ὁ Καί-Κούμους. Ἀλλὰ βλέπεις τὸ μέλαν ἐκεῖνο σημεῖόν εἰς τὸν οὐρανόν;

— Τὸ βλέπω, ἀπεκρίθη ὁ Βίδης, ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω τί εἶναι.

— Ἄς ἰδῶμεν λοιπὸν τί εἶναι, ἀπεκρίθη αὐτὸς, καὶ ἐτόξευσε κατὰ κάθετον.

Τὸ μέλαν σημεῖον, διευθυνόμενον πρὶν ὀρίζοντιως, ἤρχισεν διὰ μιᾶς νὰ κατέρχεται, ταχέως αὐξάνων

εις ὄγκον, καὶ μετ' ὀλίγον ἔπεσε κατὰ γῆς λευκὴ κουκούπα (ἡ ἐγγύριος περιστέρα), φέρουσα εἰς τὸ σῶμά της βαθείως ἐμπτηγμένον τὸ βέλος.

Ἡ ἀγγελιαφόρος κουκούπα.

— Τί ὥραϊον πτηνόν! ἀνέκραξεν ἡ Ἐμάη, καὶ βυθθεῖσα ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖράς της ὡς διὰ τὸ θαυμάσιον στραφεῖσα δὲ ἀρκυνῶς πρὸς τὸν Ἀλβέρτον, καὶ δεικνύουσα εἰς αὐτὸν τὸν πόδα τῆς περιστέρας. — Τῆς φιλόρας τὸ φύλλον! εἶπε κρυφίως. Ὁ Ἀλβέρτος ἀνεσκήρην εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο, καὶ ἐφλογίσθησαν αἱ πελιδνὰί περειαί του.

Τὸ δὲ ἄθλον τοῦ τοξεύματος ἔλαβεν ὁ Κάϊ-Κούμους. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει ἐν τούτοις, καὶ οἱ ἄγριοι ἐσκορπίσθησαν εἰς τὰς καλύβας των, περιμένοντες ἀνυπομόνως τὴν νέαν αὐγὴν, καθ' ἣν ἤθελεν ἐξακολουθήσει ἡ φοβερά τελετή.

Ἀλλὰ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἡ Ἐμάη ἦλθε πρὸς τὸν Ἀλβέρτον, ὅστις ἐνοεῖται ὅτι δὲν ἐκοιμήατο. Εἰς τοὺς ὤμους του ἐβρίφη μανδύαν ὅποιοι οἱ τῶν ἄγριων, καὶ λαβοῦσα αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, τῷ ἔνευσε σιωπηλῶς νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. Ἡ πανσέληνος ἐφωγγελαμπρὰ εἰς μέσον τὸν οὐρανόν. Ὄταν δ' ἐφθασαν εἰς τὴν ἀκρὰν τοῦ Πᾶ, εἰς ἄγριος, κοιμώμενος παρὰ τὸν φραγμὸν, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἠρώτησε:

— Τίς πορεύεται;

— Κοιμήσου, Κάρε-Τέτε, εἶπεν ἡ Ἐμάη. Ἐγὼ εἶμαι, εἶμαι ἡ Ἐμάη. Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγεν, ἔτρεμεν ἡ χεὶρ της εἰς τοῦ Ἀλβέρτου τὴν χεῖρα.

— Καὶ ἐκεῖνος τίς εἶναι; ἠρώτησεν ἐπιμένων ὁ ἄγριος.

— Ἐδικός μου ἄνθρωπος, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμάη. Κοιμήσου, Κάρε-Τέτε.

Ὡς πρὸς τὴν Ἐμάην βεβαίως οὐδεμία ὑποψία ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ, οὐδ' ἤθελεν ἐπέλθει εἰς κανένα ἄγριον νὰ τὴν ἐμποδίσῃ νὰ ὑπάγῃ ὅπου ἤθελεν. Οὕτω λοιπὸν ὑπερέβη τὸν φραγμὸν τοῦ Πᾶ μετὰ τοῦ Ἀλβέρτου. Ἐπειτα δὲ ἤρχισαν νὰ καταβαίνωσι βράχον ἀποτομον καὶ κρημνώδη, ὅπου ἄνευ τῆς χειραγωγίας καὶ τῆς βοήθειας τῆς Ἐμάης, ἤθελεν ἀρέϊκτως κατακλιθεῖ εἰς τὸ χαῖνον βράθρον ὁ Ἀλβέρτος. Τέλος δ' ἐφθασαν εἰς μέρος ὅπου ἐκαίλαινετο ὁ βράχος εἰς μικρὸν σπήλαιον, μὴ φαινόμενον ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Πᾶ τὸν φραγμὸν. Ἐδῶ δὲ σταθεῖσα ἡ Ἐμάη,

— Δὲν δύνασαι νὰ μ' ἀκολουθήσῃς περαιτέρω, τῷ εἶπε, χωρὶς μυριάκις νὰ συντριβῆς κατὰ τῶν κρημνῶν.

Δέσασα δὲ αὐτὸν ὑπὸ τὰς μασχάλας διὰ στερεοῦ σχοινίου, καὶ μετὰ ταῦτα προσδεθεῖσα ἡ ἰδία ἐκ τοῦ σώματος εἰς ἐκεῖπου παραφυόμενον ἰσχυρὸν κορμὸν πίτυος, ἔλαβε τὸ σχοινίον εἰς τὰς χεῖρας, τὸν ἐκρέμασεν ἐπὶ τοῦ βαράθρου, καὶ οὕτω βοηθούμενον διὰ τῶν χειρῶν καὶ διὰ τῶν ποδῶν ἐπὶ τῶν προεχόντων λίθων, τὸν κατεβίβατε μέχρι τοῦ παραλίου. Μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς ἴδεν ὁ Ἀλβέρτος καταβιβαζόμενον διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἕτερόν τι σῶμα, καὶ ἐξεπλήτετο τίνα εἶχε βοηθὸν ἡ Ἐμάη ὅστις ἐκράτει τὸ σχοινίον διὰ τὴν κατάβασίν της. Ἀλλὰ ταχέως ἐγνώρισεν ὅτι τὸ κατερχόμενον ἀντικείμενον δὲν ἦτον ἡ Ἐμάη, ἀλλὰ δέρμα βουδὸς συνερραμμένον κατὰ τὰ ἄκρα, ὃς τινος αὐτὸς δὲν ἐδυνάθη νὰ ἐννοήσῃ τὴν χρῆσιν. Τέλος εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης ἴδε μετὰ θαυμασμοῦ καὶ τὴν Ἐμάην ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν, παρακολουθοῦσαν μ' ἐλαφρὸν καὶ ἀσφαλῆ πόδα ὅλας τοῦ κρημοῦ τὰς καμπὰς, καὶ συνελισσομένην μὲ τὸς ἐλιγμοὺς αὐτοῦ, ὡς ὁ ὄφις καθέρπων σῦρει ἐπὶ τῶν καθέτων βράχων τοὺς δακτυλίους του. Ὄταν δ' ἐφθασεν ἡ νέα κόρη πλησίον του, δεικνύουσα εἰς αὐτὸν τὴν θάλασσαν ἣτις ἐνταῦθα ἦτον στενὴ, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐκυμάται σφοδρῶς,

— Αὐτὸς ὁ πορθμὸς, τῷ εἶπε, σὲ χωρίζει ἀπὸ τὴν σωτηρίαν σου· νὰ καταβιβάσω πὶρ ὀ γαν (πλοῖάριον) μόνη καὶ χωρὶς νὰ προδοθῶμεν δὲν δύναμαι. Δύνασαι νὰ τὸν διαπλεύσῃς;

— Αὐτὰ τὰ κύματα! ἀνέκραξεν ὁ Ἀλβέρτος. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀφρευκὸς θάνατος.

— Φοβεῖσαι νὰ δοκιμάσῃς; τὸν ἠρώτησεν ἡ Ἐμάη.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπεκρίθη αὐτός. Ὁ θάνατος μὲ περιστοιχεῖ πανταχόθεν. Ἴσως ἡ θάλασσα εἶναι ἡμερικότερα τῶν ἀδελφῶν σου. Καὶ ἐβρίφη εἰς τὴν θάλασσαν εὐτόλμως, κατόπιν δ' αὐτοῦ καὶ ἡ Ἐμάη, ἔλκουσα τὸ δέρμα τοῦ βουδὸς διὰ σχοινίου δεδεμένου εἰς τοὺς δύο τῆς ὤμους.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἀλβέρτος ἐπάλαισε βωμαλαίως πρὸς

τὰ ἀπρίζοντα κύματα. Ἀλλ' ἡ διεύθυνσις αὐτῶν ἦτον ἐναντία, καὶ ἡ ὁρμὴ των μεγάλη· δι' ὃ καὶ ἤρχισε ν' ἀπαυθῆ μετὰ τινα ὥραν, καὶ ἐν ᾧ ἀσθμαίνων ἠγωνίζετο, τὰ κινήματά του ἐγίνοντο ταχέα καὶ ἄτακτα.

— Ἀνάθα εἰς τὸ δέρμα ἐκεῖνο, τῷ εἶπεν ἡ Ἐμάη, ν' ἀναπαυθῆς.

Ὁ Ἀλβέρτος ἀνέβη εἰς αὐτὸ, ἔχον, ὡς ἦν ἐρραμμένον, σχῆμα σκάφης, καὶ ἡ εὐρωστος κόρη, πλεύουσα ὡς ἡ φώκη τῆς Πολωνσίας, ἢ ὡς Νηρηΐς ἀρχαία, τὸν ἐρμουύλει μέχρις οὗ ἀναπαυθεὶς ἐδύνατο νὰ κλυμῆ πάλιν μόνος του. Οὕτως ἐξηκολούθησεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, καὶ ἡ αὐγὴ ἤρχισεν ἤδη νὰ ὑποφώσῃ, ὅταν ἡ Ἐμάη,

— Τάχυνε, τάχυνε! εἶπεν εἰς τὸν σύντροφόν της, διπλασιάζουσα ἡ ἰδία ταχύτητα. Τάχυνε! τοὺς ἀκούω.

— Ποίους ἀκούεις;

— Μᾶς ἐνόησαν, ἔρχονται οἱ υἱοὶ τοῦ Χουράκη. Τοὺς ἀκούω, καταβαίνουσι τοὺς βράχους, θὰ βυθθεῖσιν εἰς πὶρ ὀ γας, καὶ μετ' ὀλίγον θὰ μᾶς προσφάσωσι. Τάχυνε, νὰ εὐρωμεν τοὺς συμπατριώτας σου πρὶν ἢ ἔλθωσιν.

Οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Ἐμάης, ἀντὶ ν' αὐξήσωσι τὴν δραστηριότητα, παρέλυσαν ἐξ ἐναντίας τὰς δυνάμεις τοῦ Ἀλβέρτου, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ κρατηθῇ πάλιν ἀπὸ τὸ δέρμα, καὶ τρομερὰ ἦτον ἡ σκηνὴ καθ' ἣν οἱ ἄγριοι, εἰς τὰς ταχείας πύργας των εἰσπηδήσαντες, ἐδίωκον διὰ κόπτης καὶ δι' ἰστίων τοὺς δύο φυγάδας, αὐτοὶ δ' ἐκινδύνευον νὰ βυθισθῶσιν εἰς ἕκαστον κίνημα. Αἱ πύργαι ἐπλησίαζον ὡς πτηνὰ ἐνδρα, καὶ τὴν Ἐμάην τοῦτο μόνον παρηγόρει ἀκόμη, ὅτι εἰς τοῦ λυκαυγῆος τὸ ἀμυδρὸν φῶς ἡ διεύθυνσις της δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀνακλυθῆ, διότι τὰ πλοῖα ἐτρέποντο πρὸς νότον μᾶλλον, ἐνῶ ἐκείνην ἡ βία τῶν κυμάτων τὴν ὤθει πρὸς βορειότεραν ἀκτὴν. Πρὸς ταύτην λοιπὸν ἔσπευσε παντὶ σθένει, καὶ ἀπέβη μετὰ τοῦ Ἀλβέρτου τινὰ λεπτά μόνον πρὶν αἱ πύργαι προσορμισθῶσιν ὡς ἐξακίσια βήματα δεξιῶς αὐτῆς. Ποῖαν δ' ἐντεῦθεν ἔπρεπε νὰ λάβωσι διεύθυνσιν δὲν ἤξευρον οἱ φυγάδες, διότι οἱ Ἄγγλοι, ὅπως μὴ τοὺς κατανοήσωσιν οἱ ἐγγύριοι δὲν ἀνῆψαν φῶς, οὐδ' ἄλλο τι σημεῖον ἐδῶκον δυνάμενον νὰ τοὺς προδῶσῃ. Τὸ μόνον δὲ προφανὲς εἰς αὐτοὺς ἦτον ὅτι ὠφείλον ὅσον τάχιον καὶ ὅτι πλείστον νὰ μακρυνθῶσιν ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου ἐπλησίαζον ν' ἀποβῶσιν οἱ υἱοὶ τοῦ Χουράκη, καὶ τραπέντες ἐπομένως πρὸς βορρᾶν, ἐβυθίσθησαν εἰς τὸ δάσος, πρὶν δυνῆθαι τις νὰ τοὺς ἀνακαλύψῃ.

Μετ' ὀλίγον κραυγαὶ μεγάλαὶ ἠκούσθησαν πέραν πρὸς νότον, καὶ ὄπλων κλαγγή, καὶ πυροβόλων ἀδιάκοπος κρότος. Ἡ Ἐμάη ἐκρεμάσθη ἀπὸ τοὺς κατωτέρους κλάδους μεγάλου δένδρου, καὶ ἐκείθεν μὲ σκυροῦ ελαφρότητα καὶ χάριν ἀνεβρίχθη μέχρι τῆς κορυφῆς. Μετὰ ἐν δὲ λεπτὸν κατέβη μετὰ τῆς αὐτῆς πάλιν εὐκνησίας:

— Νὰ φύγωμεν, εἶπε. Δὲν ὑπάρχει ἐλπίς ἀπ' ἐδῶ. Δὲν δύναμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τοὺς συμπατριώτας σου, χωρὶς νὰ διέλθωμεν διὰ τοῦ στρατοῦ τῶν ἐδικῶν μου συμπατριωτῶν. Ἦδη ἀπηντήθησαν, καὶ ἤρχισαν οἱ ἀροβολισμοί. Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ μᾶς λησ-

μονήσωσιν εἰς τῆς μάχης τὴν ἔξαψιν· καὶ ἐν ᾧ ἀπασχολοῦνται, ἄς μὴ χρονοτριβῶμεν, ἄς φύγωμεν.

Καὶ ἐπροχώρησε μετὰ τοῦ Ἀλβέρτου πρὸς τὰ ἐνδον τοῦ δάσους, προτιμῶσα τὰ πυκνότερα μέρη, ὅπου τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μόλις εἰσέδυνεν ἐξασθενούμενον εἰς σκιάφως ἀμφίβολον, καὶ τὰς μᾶλλον ἀβάτους διόδους, ὅπου ἔπρεπε νὰ ἔρπη πολλακίς ὑπὸ θάμνων ἀδιάσχιτον πλέγμα ἢ ν' ἀναβρίχῃται εἰς βράχων πλευρὰς καθέτους, καὶ ἀπέφευγε τὰ ξηρὰ φύλλα, μὴ ὁ θόρυβος αὐτῶν τοὺς προδῶσῃ, καὶ ἀνώρθου τὸν κλάδον ὅστις ἐκάμφθη ὑπὸ τὸν πόδα της, μὴ ἡ πίεσις του γίνῃ μνηυτῆς τῆς φυγῆς των. Αἴφνης δὲ ἔμεινεν ἀκίνητος, καὶ τείνουσα τὸ οὖς, ἔθεσε τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χεῖλη της.

— Σιωπῆ, ἐψιθύρισεν. Ἀκούεις;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλβέρτος. Τίποτε δὲν ἀκούω.

— Σιωπῆ! Διωκόμεθα.

— Καὶ τίς, ἐρώτησεν ὁ Ἀλβέρτος, ἐδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ τὸν δρόμον μας;

— Οἱ υἱοὶ τῶν ἐρήμων, ἀπήντησε ταπεινῆ τῆ φωνῇ ἡ Ἐμάη, ἔχουσι τὴν ἀκοὴν τοῦ ὄφους καὶ τὴν ὄρασιν τοῦ αἵτου. Ἐλθέ! διωκόμεθα.

Καὶ, λαβοῦσα αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, ἤρχισε νὰ τρέχῃ μὲ μεγάλην ταχύτητα, ἕως οὗ ἐφθασεν εἰς ὑψηλὸν κρημνὸν καθέτως ἐπικρεμάμενον εἰς χεῖμαρον βαθὺν καὶ ὀρηκτικόν.

— Τὰ ἔγχε μας ἀνεκαλύφθησαν, εἶπεν. Ὄσω ταχύτερον φεύγομεν, τόσω ταχύτερον διωκόμεθα, ἀλλ' ὁ διώκων μας εἶναι εἰς.

Καὶ, εὐροῦσα στενωπὸν ἐλισσομένην περὶ τὸν βράχον, κατῆλθε δ' αὐτῆς εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ποταμοῦ, ὃν ἐξέγυνε μακρὸς κορμὸς δένδρου ἐν εἴδει γεφύρας. Διαβάντες δ' ἀμφοτέρω ἐπὶ τῆς ἐπισφαλοῦς ταύτης ὁδοῦ, συνήνωσαν τὰς δυνάμεις των, καὶ κατεκλίσαν τὸν κορμὸν εἰς τὸν χεῖμαρον, ὅστις ἐν βίπῃ ὀφθαλμοῦ τὸν παρέσυρεν εἰς τὰς δίνας του. Ἐπειτα δὲ, ὡς δορκὰς δρομαία, καὶ πάντοτε παρακολουθουμένη ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου, ἀνέβη ἡ Ἐμάη τῆς ἀντιπέρας ὄχθης τὸ μέτωπον, ἐπίσης καθέτως ὑπερτεῖνον ὑπὲρ τὸ ρεῦμα. Ἀλλὰ μόλις ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, καὶ ἤκουσε φωνὴν ἣτις τὴν ἐκάλεε ὀνομαστῆ· μεταστραφεῖσα δὲ, εἶδεν ἀπέναντί της, ἐπὶ τοῦ βράχου ὃν εἶχε πρὸ ὀλίγου ἐγκαταλείψει, ἰστάμενον τὸν Κάϊ-Κούμου.

— Ἐμάη, τῆ ἔλεγε, ποῦ φεύγεις Ἐμάη; διατί ἀκολουθεῖς ἐκεῖνον τὸν ξένον; ἐλησημόνησας ὅτι ἐγὼ σοὶ ἔφερα τοῦ μνηστῆρος τὰ δῶρα; Ἐπιστρέψε, Ἐμάη, εἰς τὸ Πᾶ τῶν πατέρων σου καὶ εἰς τὸν οἶκον τῶν συγγενῶν σου.

— Ὑπαγε, Κάϊ-Κούμου, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμάη. Ὑπαγε ὅθεν ἦλθες. Ἡ ἐδική μου τύχη ἀπερασίσθη· ἐγὼ πλέον δὲν ἐπιστρέφω. Τὸ ἐδικόν μου Πᾶ; θὰ εἶναι ὁ οἶκος τούτου τοῦ ξένου, συγγενεὶς μου εἶναι οἱ συγγενεὶς του.

— Καὶ δὲν ἠξέυρεις, Ἐμάη, ὅτι καὶ ἂν τρέχῃς ὡς τὴν δορκάδα εἰς τὰ βουνά, ὡς τὴν ἀλκὴν εἰς τὰ δάση, ὁ Κάϊ-Κούμους ὅμως τρέχει ὡς ὁ βορέας εἰς τὰς κορυφὰς; Δὲν ἠξέυρεις ὅτι δὲν δύνασαι νὰ τὸν φύγῃς;

Ὁ Κάϊ-Κούμου.

— Τὸ ἤξεύρω, ἀπεκρίθη ἡ κόρη, καὶ διὰ τοῦτο βλάπτεις ὅτι δὲν φεύγω, ἀλλὰ σοὶ λέγω, Κάϊ-Κούμου, ὕπαγε ὅθεν ἦλθες.

— Ὄχι, Ἐμάη, εἶπεν αὐτὸς πιχωρῶς μειδιῶν, ἀλλὰ σοὶ λέγω ὅτι με εἴκοσι βήματα θέλω φθάσει σὲ καὶ τὸν ἀρχιεὶόν σου ἀρπαγα.

— Καὶ ἐγὼ σοὶ λέγω, ἀπεκρίθη ἡ κόρη, ἐλθοῦσα εἰς τοῦ βασιλέως τὸ χεῖλος, ὅτι ἐν θῆμα ἂν προχωρήσης, ρίπτομαι εἰς τοῦτον τὸν ποταμὸν, καὶ δύνασαι νὰ λάβῃς τὸ πτώμα μου.

Ὁ ἄγριος ἔμεινεν εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐκπεπληγμένος, διότι ἐνόησε ὅτι δὲν ἦσαν μάταιαι ἀπειλαί. Μὴ τολμῶν ἐπομένως νὰ προβῆ ἐπὶ τὰ πρόσω,

— Ἐμάη, τῆ εἶπεν, οὕτως ἐγκαταλείπεις λοιπὸν ἐκείνους οἵτινες σὲ ἀνέθρεψαν διὰ τῶν φροντίδων των, ἀρνέισαι τὴν πίστιν τοῦ Ἄτοῦ σου, τὴν ἀγάπην τοῦ ἀδελφοῦ σου, φεύγεις ἐκείνους, εἰς οὓς τὸ μείδιμά σου ἦτον ἀκτίς ἡλίου, ἡ κατήφειά σου ἦτον ὀμίχλη χειμῶνος. Θὰ σὲ κλαίει τὸ Πᾶ ὅπου ἐβασίλευες, καὶ θὰ σὲ ζητοῦν τὰ δάση ὅπου ἔτρεχες ἐλευθέρᾳ καὶ παιδρᾷ ὡς ἡ αὔρα, οἱ ποταμοὶ ὅπου ἐλούεσο ὡς ὁ κύκνος. Ὁ ἀκολουθήσας αὐτὸν τὸν ξένον

εἰς τὴν πνιγρὰν πόλιν του, ὅπου ἡ ἐλευθερία δεσμεύεται, ὅπου αἱ καρδίαι εἶναι διεσφαρμέναι, ὅπου ὁ Πακέκας θὰ σὲ χλευάζῃ καὶ θὰ σὲ περιφρονῇ, σὲ τὴν ἀγρίαν, σὲ τὴν κόρην τοῦ Ραγκατίρα; Ἐλθέ, Ἐμάη, ἐπίστρεψον μετ' ἐμοῦ εἰς τὰ μέρη ὅπου σὲ προστατεύει ἡ μνήμη τοῦ πατρός σου καὶ τῆς μητρός σου ἡ Βαῖδοῦα.

— Σοὶ εἶπα, Κάϊ-Κούμου, τὴν ἀπόφασίν μου. Οἱ λόγοι σου δὲν θέλουσι τὴν μεταβάλει. Μὴ μάτην τοὺς δαπανᾷς.

— Καὶ εἶναι λοιπὸν αὐτὴ ἡ σταθερά σου ἀπόφασιν; ἤρώτησεν ὁ Κάϊ-Κούμου με φωνὴν ἀπὸ δάκρυα πνιγομένην. Μᾶς ἐγκαταλείπεις, Ἐμάη, σὺ ἡ χαρά μας, σὺ ἡ δόξα μας, μᾶς ἐγκαταλείπεις διὰ τοὺς ξένους αὐτούς;

— Εἶναι ἡ ἀπόφασίν μου, εἶπεν αὐτή.

— Ἡ ἀμετάτρεπτός σου ἀπόφασιν;

— Ἀμετάτρεπτος, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμάη. Ἄν θέλῃς, δύνασαι βεβαίως νὰ ἔλθῃς νὰ με συλλάβῃς, ἀλλὰ θὰ με συλλάβῃς νεκρᾷν. Εἶδεμὴ ἐπίστρεψον πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Χουράκη, καὶ φέρε τοὺς τὸν τελευταῖόν μου ἀσπασμόν.

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Κάϊ-Κούμου, κινῶν τὴν κεφαλὴν με παράδοξον ἔκφρασιν. Δὲν θὰ ἔλθω νὰ σὲ συλλάβω νεκρᾷν ἀλλ' οὔτε πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Χουράκη δὲν θὰ ἐπιστρέψω. Ἀφ' οὗ ἐφύσησας εἰς τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς μου καὶ μοὶ τὴν ἐσθυσας, ἀφ' οὗ με ἀφήνεις ἐρημον εἰς τὸν κόσμον καὶ φεύγεις καθὼς ἀφάνει τὸ σῶμα ὅταν φεύγῃ ἡ βαῖδοῦα (ἡ ψυχὴ), ἐγὼ σοὶ εὐχομαι ὅλην τὴν εὐτυχίαν ὅσῃ μοὶ ἀφαιρείς, καὶ ἰδοὺ πῶς ὑπάγω.

Καὶ, τοῦτο λέγων, μ' ἐν πῆδημα ἐρρίφθη ἀπὸ ἑκατὸν ποδῶν ὕψους εἰς τὸν ὀρητικὸν χεῖμαρον, ὅς τις ἀμέσως τὸν περιεκάλυψεν εἰς τὸν ἀφρόν του καὶ τὸν παρέσυρεν.

— ὦ! κατάρχεις ἐμέ! ἀνέκραξεν ἡ Ἐμάη, ὑψοῦσα τὰς δύο τῆς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ Κάϊ-Κούμου ἦτον ὁ ἀνδρείτερος τῶν ἀνδρείων, ἐφθονεῖτο ἀπὸ τοὺς νέους, ἠγαπάτο ἀπὸ τὰς νεάνιδας. Κατάρχεις ἐμέ διότι ἐπρόδοσα τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἀδελφῶν μου. Ἀλλὰ διὰ σὲ τὸ ἐπραξα, ἀγαπητὴ ξένη. Εἰς τὴν ὁδὸν αὐτὴν ἐπιστροφῆ δὲν ὑπάρχει.

Καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδοπορίαν των. Ὁ Ἀλβέρτος ἔτρεμεν ἀπὸ βαθεῖαν συγκίνησιν, καὶ ἡ φωνὴ τῶ ἐκόπη. Ἡ δὲ Ἐμάη ἦτον ὠχρὰ ὑπὲρ τὸ σύνθετος, καὶ συνεχῶς ἡ κεφαλὴ τῆς ἔκλινε πρὸς τὸ στῆθος τῆς, ὡς ὑπὸ βαρείας πιεζομένη τύψεως συνειδότητος. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐπροχώρουν καὶ ἐμακρύνοντο τῆς κατοικίας τῶν ἀγρίων, κατὰ τοσοῦτον διεσκαδάζετο ὁ κίνδυνος, τὸ δάσος ἠραιούτο, τὰ ἀντικείμενα ἐφαιδρύνοντο, καὶ ἡ ἐντύπωσις τοῦ θανάτου τοῦ Κάϊ-Κούμου ἐξηλείετο, τοῦλάχιστον εἰς τοῦ Βοβλαῖῦ τὸ πνεῦμα.

Μετὰ μίαν ἀκόμη ἡμέραν ἔφθασαν εἰς πεδιάδα καλλιογεγημένην, φερούσας ἴχνη τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀποίκων. Μετ' ὀλίγον ἀπήντησαν γεωργοὺς Ἄγγλους διεσπαρμένους εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ εἰς τὴν φίλην ταύτην θέαν ἠσθάνετο ὁ Ἀλβέρτος ἰσχυρῶς πάλλουσαν τὴν καρδίαν του, καὶ αἱ ἀρχαῖαι του ἀναμνήσεις ἐπανήρχοντο σωρηθδόν, συνδέουσαι τὴν διατμηθεῖσαν

ἔλυσιν τῆς ζωῆς του. Τέλος ἔφθασαν εἰς Κοροράϊκαν, καὶ ἐδῶ ἶδε μετ' ἀπροσδοκίτου χαρᾶς τὴν Ἀμφιτρίτην, ὡς ἐλαφρὰν πυραμίδα ταλαντευομένην ἐντὸς τοῦ λιμένος. Μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν ἀπήντησεν ὄλους τοὺς ἀρχαίους συντρόφους του, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν μετ' ἀνεκφράστου ἀγαλλιάσεως, καὶ εἰς τὸ κοινὸν ξενοδοχεῖον ὅπου τοὺς ἠκολούθησε, μεταξὺ τῶν ἀλλεπαλλήλων προπόσειον τοῦ καμπανικοῦ καὶ τοῦ ζύθου, ὧν εἶχεν ἀκουσίως ἀπογαλακτισθῆ ὑπὲρ τὸν ἕνα μῆνα, τοῖς διηγήθη τέρατα καὶ σημεῖα περὶ τῶν συμβάντων του, περὶ τῶν κατορθωμάτων του, περὶ τῆς ἐπιτηδεότητος τῆς φυγῆς του, καλλωπίζων τὴν ἀλήθειαν, ὡς ὀνομάζουσιν οἱ μυθιστοριογράφοι κατ' εὐφημίαν τὸ πρᾶγμα.

Ἐπὶ δὲ τῆς Ἀμφιτρίτης οὐδεμίαν εὔρε μεταβολὴν, ἐκτὸς ὅτι ὁ φίλος του Πουλλρόπ, ἀπελπισθεὶς ἀπὸ προβιβασμόν, ὃν περιέμενε πρὸ εικοσαετίας, ἐξετέλεσε τέλος τὸ ἀρχαῖόν του προσφιλὲς σχέδιον, ἀγοράσας γαίαν εἰς τὴν νῆσον, διὰ ν' ἀποκτήσῃ δι' αὐτῶν πλοῦτον, ὃν ἴσως ἐμελλε νὰ περιμεῖνῃ ἐπὶ ἄλλην εἰκοσαετίαν· ἡ Ἀμφιτρίτη δὲ εἶχε κατακλύσει ἀπὸ τῆς προτεραίας εἰς Κοροράϊκαν ὅπως μεταφέρῃ τὸν ἀρχαῖον ἀξιοματικόν τῆς εἰς τὰ νέα του κτήματα, κείμενα εἰς τὴν κόμην ταύτην.

Ἀπὸ αὐτὸν ὁ Ἀλβέρτος ἔμαθε περὶ τῶν κατοίκων τοῦ νέου Πλυμοῦθ εἰδήσεις λίαν εὐχαρίστους, συγκεκριαλιουμένας εἰς τὰ ἀκόλουθα.

Ἡ Μίς Οὐϊντερβίλη, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν στρατευμάτων, ἀπὸ εὐθύμου καὶ φαιδρᾶς ἔγινε σκεπτικὴ καὶ περιλυπὸς, ἐν ᾧ ὁ ὑπολοχαγὸς Φραιζερ ἀπὸ μελαγχολικοῦ καὶ κατηφορῆς, ἔγινε ζωηρὸς καὶ φαιδρὸς. Ὅταν δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὰ στρατεύματα ἐπέστρεψαν νικηφόρα, καὶ ὁ Ἀλβέρτος δὲν ἐπέστρεψεν, ἡ μὲν Μίς Ἐλισάβετ ἔκλυσε ἀναφανδὸν καὶ σχεδὸν ἐπενθηφόρησεν, ὁ δὲ λοχαγὸς Φραιζερ ἔγινεν ὑπέροπε εὐθύμος, καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα τὴν ἐζήτησεν ἐπιστήμως εἰς γάμον, ἀλλ' ἡ Ἰσαβέλλα ἐπιστήμως τὸν ἀπέποιήθη. Δύω δὲ ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἦλθεν ἡ εἰδήσις ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ συνταγματάρχου Οὐϊντερβίλου, ἀποθανὼν εἰς Ἰνδίας, ἀφῆκε κληρονομίαν εἰς τὴν ἀνεψιάν του δύο ἑκατομμύρια· ἀλλὰ τοῦτο δὲν παρηγόρησε τὴν Ἰσαβέλλαν. Τέλος δ' ὅταν πρὸ τινων ἡμερῶν διεδόθη ἡ φήμη ὅτι ὁ Ἀλβέρτος ἔζη καὶ θὰ ἐπανέλθῃ, ἡ γὰρ τῆς Ἰσαβέλλας δὲν ἐγνώρισεν ὄρια, καθὼς οὔτε ἡ λύπη τοῦ Φραιζερ.

Αἱ εἰδήσεις αὗται ἦσαν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν σπουδαῖαι, καὶ ἐκορύφωσαν τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ λόρδου Βοβλαῖῦ ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς Νέον Πλυμοῦθ.

— Ἀλλὰ εἶδα, τῷ εἶπεν ὁ Πουλλρόπ, ὅτι συνοδεύσαι ἀπὸ μίαν ἀγρίαν. Δὲν ἔχεις βεβαίως σκοπὸν νὰ παρουσιασθῇς εἰς τὴν Ἐλισάβετ μετὰ γυναικωνίτην ὄλον ἐφωδισμένον. Ἡ πολυγαμία εἶναι ἴσως ἐπιτετραμμένη εἰς τῶν ἀγρίων τὰ Πᾶ, ἀλλ' εἰς Νέον Πλυμοῦθ δὲν εἶναι τοῦλάχιστον νομιμοποιημένη, καὶ δὲν πιστεύω ἡ Μίς Ἐλισάβετ νὰ παραβλέψῃ πρὸς χάριν σου τοῦ νόμου τὴν αὐστηρότητα.

— Ἀλλ' ἡ δυστυχὴς αὐτὴ δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς οἰκειοὺς τῆς, ἀπεκρίθη ὁ Βοβλαῖῦ μετὰ ταραχὴν προφανῆ. Ὁ αὐτὸν κατασπαράζουν καὶ θὰ τὴν φάγουν ἂν τὴν συλλάβουν ποτέ.

— ὦ τοὺς ἀγριανθρώπους! ἀνέκραξεν ὁ Πουλλρόπ. Ἄς εἶναι δὲ πάλιν, ἐγὼ νὰ σὲ βοηθήσω καὶ τώρα, φίλε Βοβλαῖῦ. Εἰς τὰ κτήματά μου ἔχω ἀνάγκην καὶ γυναικῶν νὰ ὑπηρετοῦν. Πώλησέ μοι τὴν. — ὦ! τί μοὶ προτείνεις!

— Σοὶ προτείνω νὰ μοὶ τὴν πωλήσῃς, καὶ σοὶ ὑπόσχομαι νὰ μὴ τὴν φάγω. Ἐκτὸς ὅμως ἂν προτιμᾷς νὰ τὴν προσφέρῃς εἰς τὴν Ἐλισάβετ, ἐκπληρῶν τὴν παλαιὰν σου ὑπόσχεσιν.

— Ἀλλὰ θὰ συγκατανεύσῃ ποτὲ νὰ μείνῃ, εἶπεν ὁ Ἀλβέρτος δισταζών.

— ὦ! ἂν θὰ συγκατανεύσῃ! Μεγάλῃ δυσκολίᾳ τῷ ὄντι! Πώλησέ μοι τὴν, σοὶ λέγω.

— Δύω ἑκατομμύρια, εἶπεν ὁ Βοβλαῖῦ, κληρονομεῖ ἡ Ἐλισάβετ. Δὲν σοὶ τὴν πωλῶ, σοὶ τὴν χαρίζω, Πουλλρόπ.

Τὴν ἐσπέραν ἡ Ἀμφιτρίτη εἶχεν ἀνασπάσει τὴν ἀγκυραν. Ὁ Ἀλβέρτος ἐξῆλθε νὰ περιδιαβάσῃ, ἔπειτα εἰσῆλθεν εἰς τὴν λέμβον ν' ἀναπνεύσῃ τὴν θαλασσίαν αὔραν, ἔπειτα ἀνέβη εἰς τὴν Ἀμφιτρίτην, ἥτις ἀνεπέτασε τὰ ἱστία τῆς, καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Νέον Πλυμοῦθ. Ἐνταῦθα ἡ ἐπιστροφή τοῦ λόρδου Βοβλαῖῦ πανηγυρίσθη ὡς κοινὴ ἑορτὴ, καὶ μάλιστα εἰς τοῦ συνταγματάρχου τὴν οἰκίαν ἐσφαζαν τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Μετὰ τινὰς δ' ἡμέρας ἐζήτησε τὴν χεῖρα τῆς Ἐλισάβετ, καὶ ἔγινε προθύμως δεκτός. Ἡ δὲ τελετὴ τοῦ γάμου προσδιωρίσθη εἰς τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, ὅταν ἐμελλε νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ του περιουσίαν καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος Κ. Δανιὴλ Ρίγγβέλλ διὰ νὰ τὴν εὐλογῇ.

Κατὰ τὸν ἡμέραν ἐκείνην τὸ Νέον Πλυμοῦθ ἦτον ὄλονεῖς κίνησιν. Πάντες ἐπευφύημον καὶ ἐσχολιάζον διαφόρως τὴν τελομένην εὐτυχῆ συζυγίαν μεταξὺ τοῦ εὐγενοῦς λόρδου καὶ τῆς ὠραίας καὶ πλουσίας κληρονομίου. Πρὸ πάντων δὲ πολυπραγμονοῦσα περὶ αὐτῆς ἐφαινετο γυνὴ τις τῶν ἐγγυρίων, ἥτις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποβῆ ἔμπορικὸν πλοιαρίου, καὶ πολυλάκις ἐζήτησε νὰ τῆ δειχθῆ ἡ οἰκία ὅπου ἐμελλεν ὁ γάμος νὰ τελεσθῆ.

Περὶ δὲ τὸ δεῖλι ὅλη ἡ ἀριστοκρατία τοῦ Νέου Πλυμοῦθ, καὶ οἱ ἀξιοματικοὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, καὶ οἱ δύο νικητοὶ ἦσαν συνηγμένοι εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ συνταγματάρχου, θάλαμον πρόσγειον καὶ εὐρύχωρον, κοινονοῦντα διὰ τῆς πρωτίστης του θύρας μετὰ τοῦ κήπου, καὶ ἐνταῦθα περιέμενον τὸν αἰδεσιμώτον Κ. Δανιὴλ διὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ τελετή.

Ἀφῆκε ἡ θύρα ἀνεπετάσθη μετὰ βίαν, καὶ εἰσώρμησεν ὁ ἱερεὺς εἰς κατάστασιν μεγάλης ἐξάψεως.

— Δὲν εὐλογῶ τὸν γάμον τοῦτον, ἀνέκραξε τὸν γάμον τοῦτον τὸν καταρᾶται ὁ οὐρανός.

Ὅλοι τὸν περιστοιχίσαν ἀμέσως ζητοῦντες τῶν παραδόξων καὶ ἀπρεπῶν τούτων λέξεων τὴν ἐξηγησίαν.

— Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις, εἶπεν ὁ Δανιὴλ Ρίγγβέλλ, καὶ μετὰ ὀρμὴν ἠνέωξε τὰ δύο θυρώματα τῆς θύρας τῆς πρὸς τὸν κήπον. Οἰκτρὸν δὲ καὶ φοβερὸν θέαμα παρέστη εἰς ὄλων τὰς ὄψεις. Νέα κόρη ἀγρία, ὠραιότατος ἐξαισίου, ἐκρέματο ἀπηγγονισμένη εἰς τὴν φιλύραν, ἥτις ἐσκίαζε τῆς θύρας τὴν εἴσοδον.

— Τί δηλοῖ τοῦτο; ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρ-

γης Ουϊντερβίλος, ἐν ᾧ ὁ λόρδος, ὡχρὸς ὡς τὸν κηρὸν, ἤρειδετο εἰς τὴν τράπεζαν διὰ νὰ μὴ πέσῃ.

— Τοῦτο δηλοῖ, ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς, ὅτι ἡ ἀγαθὴ αὐτὴ κόρη, εἰς ἣν εἶχον διδάξει ποτὲ τοῦ εὐαγγελίου τὰς ἀληθείας, ἦλθε πρὸς ἐμὲ διὰ μυρίων κινδύνων νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου τούτου (καὶ ἔδειξε μὲ τὸν δάκτυλον τὸν Βοβλαϊῦ), ὅτι δι' αὐτὸν ἐγκατέλιπε τὸν οἶκόν της, τοὺς συγγενεῖς της καὶ τὸ ἔθνος της, ὅπου ἦτον ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν πρώτων, ἠνέωξεν εἰς τοὺς Ἄγγλους τῶν συμπατριωτῶν της τὸ ἄσυλον, ἠψήφησε μυρίους θανάτους διὰ νὰ τὸν σώσῃ. Ὅτι ὁ ἀνθρώπος οὗτος τῇ ὑπεσχέθῃ προστασίᾳ, ἀγάπῃ, τῇ ὑπεσχέθῃ νὰ τὴν λάβῃ σύζυγον καὶ σύντροφον τῆς ζωῆς του, καὶ ἀντὶ τούτου, ἐλθὼν τὴν ἐπώλησεν εἰς Κοροράϊκαν, ὅπου τὴν εὖρον δουλεύουσαν, καὶ ὅπου οἱ δύο της ὀφθαλμοὶ ἦσαν δύο κρῆναι δακρύων. Τέλος ὅτι ἡ εὐγενὴς αὕτη κόρη, ἥτις ἐξ ἡγεμονίδος ἔγινε δούλη, ἥτις ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ἔδραψε τὴν αἰσχροτάτην ἀχαριστίαν, ἐν ὀλεθρία στιγμῇ ἀπογνώσεως ἐλθούσα ἀπηχοιόσθη ἐξωθεν τοῦ θαλάμου ὅπου ὁ λόρδος Βοβλαϊῦ ἐτοιμάζετο νὰ τελέσῃ γάμους.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ Ἐλισάβετ ἐλειποθύμητε, καὶ ἡ συνέλευσις διελύθη ταραχῶδως. Τὴν δ' ἐπαύριον ὁ λόρδος Βοβλαϊῦ ἔλαβε ψυχρὰν ἐπιστολὴν τοῦ συνταγματάρχου Ουϊντερβίλου, ἀναγγέλλοντος αὐτῷ ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπισκέψεις του τοῦ λοιποῦ. Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ τῆς Ἀμφιτρίτης ἀνέφερον εἰς τὸν πλοίαρχον ὅτι δὲν δύνανται νὰ συνυπηρετήσωσι τὸν τεύθεν μετὰ τοῦ Βοβλαϊῦ.

Ματὰ ἕξ μῆνας ἡ Μις Ἐλισάβετ ἐνουμφεύθη τὸν κατὰ πάντα λόγον ἀξιολόγον λοχαγὸν Φραϊζερ. Περὶ δὲ Βοβλαϊῦ οὐδεὶς πλέον ἤκουσέ τι. Μετὰ τινὰ δὲ ἔτη μόνον εἰς τοὺς καταλόγους τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐρονεύθησαν εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας πολεμοῦντες κατὰ τῶν Σεικῶν, ἀνεγινώσκετο καὶ τὸ ὄνομα Α. Α. Λ. Β. Ε. Ρ. Ο. Β. Ο. Β. Λ. Α. Ι. Υ.

A. P. P.

Η ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἡ τυπογραφία εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν ἐφευρέσεων, αἵτινες διὰ μιᾶς μετέβαλον τοῦ κόσμου τὴν ὄψιν, καὶ ὅμως ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας ἦσαν γνωστὰ εἰς τὴν Κίνα, χωρὶς κατ' οὐδὲν νὰ ταραξῶσι τὴν αἰωνίαν ἡρεμίαν τοῦ ἀκινήτου ἐκείνου λαοῦ. Κατὰ τὰς πιθανοτέρας εἰδήσεις, τρεῖς πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδας ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἡ ξυλοτυπία, καὶ οὔτε αὕτη ἀνεπτύχθη περαιτέρω, οὔτε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν συνετέλεσε τῶν ἐφευρετῶν της. Εἰς δὲ τὴν Εὐρώπῃν μήτηρ της τυπογραφίας λέγεται ἡ ξυλογλυφία, καὶ τὴν ἐφευρέσιν της ἀντιπαισῶνται ἐπίσης οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Ὀλλανδοί. Τὰ παιγνιόχαρτα ἐφευρέθησαν κατὰ τὸν ἰδ' αἰῶνα, καὶ τὰ πρώτα πάντων ἐχαράχθησαν ἐπὶ ξύλου ἐν 1400. Τοῦτο δὲ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ, καὶ ἔδωσε τὴν πρώτην νύξιν τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας.

Μετὰ τὰ παιγνιόχαρτα οἱ ξυλογλύφοι ἤρχισαν νὰ

κατασκευάζωσι καὶ νὰ ἐκτυπῶσι εἰκόνας ἀγίων, εἰς δὲ τὸ περιθώριον αὐτῶν ἐπρόσθετον ἐπεξηγητικὴν τινὰ ἐπιγραφὴν, καὶ πολλάκις ἔγραφον λόγια ἐντὸς ταινιῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λέγοντος, ὡς ἀπαντᾶται πολλάκις τοῦτο εἰς τὰς εἰκόνας τῶν ἡμετέρων ἀγίων, τὰς ζωγραφουμένας εἰς τὸ ἅγιον ὄρος. Τοῦτο ἦτον αὐτόχρημα τύπος, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔδωκε τὴν ιδέαν νὰ γλυφῶσιν ὁλόκληροι πίνακες γραμμάτων, δι' ὧν ἐτυπώθησαν μικραὶ τινες συλλογαὶ προσευχῶν, αἱ ξυλογραφικαὶ λεγόμεναι ἐκδόσεις, ὧν ὀλίγα τινὰ φύλλα διατηροῦνται εἰς μεγάλας βιβλιοθήκας ὡς σπανιότητες.

Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος τῆς τυπώσεως εἶχε τόσας δυσκολίας καὶ τόσα ἐλαττώματα, ὥστε εἰς αὐτὸν ἂν εἶχε περιορισθῇ ἡ τέχνη, ποτὲ δὲν ἤθελε συντελέσει τόσον ἐπιστήμως εἰς τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὸν φωτισμὸν. Ἡ γλυφὴ ἐκάστου πίνακος ἦτον ἐργασία ἐπίπονος καὶ μακρά. Τὰ λάθῃ τοῦ γλύπτου ἦσαν δυσδιόρθωτα· τὰ γράμματα δὲν ἦσαν ὅμοια οὐδὲ ἴσα· ἡ ἀδιάκοπος μεταβίβασις τῶν ξυλίνων πινάκων ἀπὸ τῆς ὑγρασίας εἰς τὴν ξηρασίαν, τοὺς κατέσρεφε καὶ τοὺς ἐρρήγνε τέλος πάντων, δι' ἕκαστον βιβλίον ἀπητοῦντο ἄλλαι πίνακες, καὶ τοσοῦτοι ὅσας σελίδας εἶχεν αὐτό. Τοῦ τρόπου τούτου προτιμωτέρα ἦτον ἡ διὰ χειρογράφων διάδοσις τῶν βιβλίων.

Τότε ἐπῆλθεν εἰς τινὰς ἡ ιδέα νὰ γλύψωσιν ἕκαστον γράμμα εἰς ἰδιαίτερον ξύλον, καὶ οὕτω νὰ στοιχειοθετῶσι τὸ κείμενον διὰ κινητῶν χαρακτήρων. Καὶ δικαίως θέλει ἀπορήσει πῶς νὰ μὴ ἐπινοηθῇ τοῦτο πολὺ πρότερον, ὅστις ἐνθυμεῖται ὅτι ὁ Κοῦϊγκτιλιανὸς ὀμιλεῖ περὶ ἐλεφαντίνων γραμμάτων διδομένων εἰς τὰ παιδιὰ, ὅπως παιζόντα διδάσκωνται ἐνταῦθ' τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ὅτι ὁ Πλάτων αὐτὸς (ἐν τοῖς Νόμοις) εἶχεν ἤδη προτείνει τὴν μέθοδον ταύτην. Οἱ Ὀλλανδοὶ διηγοῦνται ὅτι ὁ συμπατριώτης των Λαυρέντιος Κόστερος ἐξ Ἀρλέμης πρώτος ἐφευρε τὰ ξύλινα γράμματα, καὶ ὅτι ἐπέλεξα αὐτὰ μετὰ τὴν μάχαιραν περιεργόμενος εἰς τὰς ἐξοχάς. Διὰ τῶν χαρακτήρων τούτων ἐτύπωσε τὴν Κυριακὴν προσευχὴν καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ κατ' ἀρχάς· ἀλλ' ὅ,τι τὸν ἀνεχάιτιζε πρὸ πάντων ἦτον ἡ δυσκολία τοῦ νὰ συνεχῶς αὐτὰς τὰς σφῆνας ὀμοῦ, καὶ νὰ τὰς πιέζῃ μετ' ἴσης δυνάμεως ἐπὶ τοῦ γάρτου, ὅτε τὸ μάγγανον τοῦ ληνοῦ εἰλκυσε τὴν προσοχὴν του, καὶ κατ' αὐτὸ κατασκεύασε τὸ πρῶτον πιεστήριον. Διὰ νὰ μένωσι δὲ τὰ στοιχεῖα εἰς τὴν θέσιν των καὶ νὰ μὴ μετακινῶνται εἰς τὴν πίεσιν, ἐπενοήθη νὰ τρυπῶνται κατὰ τὸ πάχος των, καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκάστου στίχου νὰ διαπερῶνται καὶ νὰ συνδέωνται διὰ λεπτοῦ σχοινοῦ, ὅπερ ἐπέφερε πολλὴν ἀναμφιβόλως ἀργοπορίαν, καὶ πρὸ πάντων μεγίστην δυσκολίαν εἰς τὰς διορθώσεις. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἐτυπώθη κατὰ πρῶτον ἡ Λατινικὴ γραμματικὴ τοῦ Δονάτου, καὶ ἄλλα τινὰ ὀλίγου λόγου ἄξια καὶ μικρᾶς ἐκτάσεως βιβλία, ὄντα ἐν χρήσει κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα· καὶ τόσον πολῦτιμα ἐθεωροῦντο τὰ ἐντυπα ταῦτα, ὥστε πολλάκις ὡς βασιλικά ἐδίδαντο δωρὰ.

Ἡ κοινοτέρα ὅμως γνώμη δικαιοῖ τοὺς Γερμανοὺς λέγοντας ὅτι τοὺς ξυλίνους τούτους χαρακτήρας ἐφεύρον εἰς Στρασβούργον ὁ Γουτεμβέργος μετὰ τοῦ Ἰακώβου

Μεντέλου, ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας οἱ Ὀλλανδοὶ διίσχυρίζονται ὅτι ὁ Γουτεμβέργος ἔμαθε τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἀπὸ τινος Ἰωάννην, ὑπηρετὴν τοῦ Κοστέρου, κλέψαντα τοὺς χαρακτήρας τοῦ κυρίου του, καὶ ἐλθόντα εἰς Μαΐνσιαν, τὴν πατρίδα του καὶ πατρίδα τοῦ Γουτεμβέργου.

Ὅπως δῆποτε, ὁ Γουτεμβέργος (Ἰωάννης Εὐδίκος Γενσφλέϊτ Σουλγελόχ ἢ Σοργενλόχ, ἐπονομαζόμενος Γουτεμβέργερ ἢ Γουδενβούρχ ἢ Γουδινβέργ, ἢ Γουττεν-

Ὁ Γουτεμβέργος. (Κατὰ τὸν ἀνδριάντα του.)

βέργ), εἴτε αὐτὸς ἐπενόησεν, εἴτε ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἔμαθε τὴν χρῆσιν τῶν ξυλίνων κινητῶν χαρακτήρων, τὸ βεβαίον εἶναι ὅτι συνησθάνθη τὸ ἀνεπαρκές, τὸ δύσχρηστον αὐτῶν καὶ τὸ εὐφθαρτον, καὶ ἐν 1449 παραλαβὼν ὡς συνεργάτην καὶ σύντροφον τὸν συμπατριώτην του χρυσοχόον Φούστ ἢ Φάους, ἄνδρα (Φυλλάδιον 35 τόμ. Β').

δραστικὸν καὶ μεγαλοφυῆ, κατασκεύασε χαρακτῆρας γεγλυμμένους ἐπὶ μετάλλου, μεθ' ὧν ἀρχεῖται ἡ δευτέρα ἐποχὴ καὶ ἡ ἀληθὴς πρόοδος τῆς τυπογραφίας. Ὁ τρόπος οὗτος εἶχε δυσκολίας ἐπίσης, καὶ δυσκολίας μάλιστα, αἵτινες κατ' ἀρχάς ἐφαίνοντο ἀνυπερβλήτοι, διότι ἀπῆρτετο κόπος καὶ χρόνος ἀπέραντος πρὸς γλυφὴν τῶν χιλιάδων χαρακτήρων ὅσοι ἀπαρτίζουσιν ὁλόκληρον σύστημα, καὶ ἡ δαπάνη τῆς προμηθείας τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐργασίας ἦτον ἐπίσης μεγίστη. Ἐπειτα δὲ ἤρχισαν καὶ αἱ παντοῖαι ἀντενέργειαι τῆς φυλῆς τῶν ἀντιγραφέων, οἵτινες διὰ τῆς νέας ἐφευρέσεως ἐστεροῦντο ὅλων τῶν μεγάλων ὠφελημάτων αὐτῶν· διότι πρὸ τῆς τυπογραφίας τὰ χειρόγραφα ἦσαν πολῦτιμα ἀντικείμενα· ὁ Πλούταρχος ἐπὶ ἐπαρδειγματι ἐπωλεῖτο ἐβδομήκοντα χρυσοῦς, ὁ δὲ Τίτος Λίβιος ἑκατὸν εἰκοσιν.

Ἄλλ' οὐχ ἦτον ἐπέμεινον οἱ δύο μεγαλοῦργοι συνεργάται, καὶ μετὰ μεγάλους ἀγῶνας κατώρθωσαν, ὥστε οἱ χαρακτῆρες των τόσον ὅμοιοι ἦσαν πρὸς τοὺς ὠραιότερους τῶν καλλιγράφων, ὥστε πολλὰ ἀντίτυπα τῆς λατινικῆς ἱερᾶς Γραφῆς ἦν ἐτύπωσαν ἐν 1450, ἐπωλήθησαν εἰς Παρίσιαν ὡς ἀληθῆ χειρόγραφα. Ὅταν δ' ἐγνώσθη ἡ ἀθῶα αὕτη ἀπάτη, οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀντιγραφεῖς, ἐκπλαγέντες διὰ τὴν ἐντέλειαν τῆς νέας τέχνης, καὶ ἐκδίκησιν πνεόντες κατὰ τῶν ἀπροσδοκῆτων κληρονόμων αὐτῶν, τοὺς ἐνήγαγον εἰς τὰ δικαστήρια ὡς διὰ μαγείας τὰ τοιαῦτα κατορθούοντας, καὶ ὁ Φούς ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ Παρίσια καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Γερμανίαν. Ἄλλὰ τὸ δικαστήριον μετὰ μακρὰς ἐρεῦνας τοὺς ἐκήρυξεν ἀθῶους τοῦ ἐγκλήματος τῆς μαγείας.

Πέντε ἔτη μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην ἐφευρέσειν, ἥς ἡ μνήμη θέλει σθεσθῇ μόνον ὅταν ἐκλείψῃ πᾶν ἔγνος ἐξευγενισμοῦ ἐκ τῆς γῆς, οἱ δύο ἔνδοξοι συνεργάται διηνέχθησαν, καὶ τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως δεῖγμα δίδοντες καὶ αὐτοὶ, ἐδικάσθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ Γουτεμβέργος ἠττηθεὶς ἐγκατέλιπε τὴν τυπογραφίαν του εἰς τὸν Φούς, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ὀλλάνδαν.

Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ Φούς εὖρε σύντροφον ἀντάξιον τοῦ Γουτεμβέργου, καὶ εἰς τὸν ἐπεφυλάττετο νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα ἐπὶ τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων τῶν προκατόχων του. Ὁ Φούς εἶχεν ὑπῆρξεν, ὅστις παραμονεύων τὰς μυστηριώδεις ἐργασίας τῶν κυρίων του, ὑπέκλεψεν αὐτὰς μᾶλλον ἢ ὅτι τὰς ἐδιδάχθη, καὶ κατανοήσας τὰ ἐλαττώματα τῆς μεθόδου αὐτῶν, ἐδοκίμασε νὰ χαράξῃ χαρακτῆρας ἐπὶ χαλκοῦ, ἔπειτα ἐνετύπωσεν αὐτοὺς εἰς ὕλην μαλακωτέραν, καὶ εἰς τὰς μήτρας ταύτας ἔχυσε μέταλλον συγκεῖμενον ἐκ μολύβδου, χαλκοῦ καὶ κασιτέρου, καὶ κατασκεύασε στοιχεῖα τυπογραφικὰ ὅποια πᾶς μέχρι τοῦδε ἀκόμη ἐν χρήσει. Ὁ ὑπῆρξεν οὗτος ἐκκαλεῖτο Σαῖφερ· ὁ δὲ κύριος αὐτοῦ Φούς τὸν ἐδέχθη ὡς σύντροφόν του καὶ τῷ ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Φουστίναν.

Τὸ ἀρχαιότερον τυπογραφικὸν προϊόν τῶν νέων τούτων χαρακτήρων εἶναι ἡ ἐπετηρὶς τῶν 1457, τυπωθεῖσα ἀναμφιβόλως ἐν 1456. Ὅτε δὲ ἐν 1462 Ἀδόλφος ὁ ἐκ Νασσάου ἐκυρίευσεν καὶ ἐλεηλάτησε τὴν Μαΐνσιαν, τότε ἐχωρίσθησαν ὁ Φούς καὶ ὁ

Σαίφερ, καί ὁ μὲν, ὡς φαίνεται, ἀπελθὼν εἰς Παρισίους, ἀπέθανε μετὰ τέσσαρα ἔτη ἀπὸ πανώλιν, ὁ δὲ ἔμεινε καὶ ἐξηκολούθησε τὰς ἐκδόσεις του εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἀπέθανε ἐν 1491. Οἱ δὲ ἐργάται τοῦ τυπογραφείου των διεσπάρησαν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ οἱ σπινθήρες οὕτινες ἀνεπήδησαν ἀπὸ τῆς ἐστίας ἐκείνης, ἀνῆλθαν πανταχοῦ τοὺς μετὰ τῆς παιδείας κατὰ τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας. Τότε ἀρχεται μνημονεύουσα ἡ ἱστορία ὅλην τὴν φάλαγγα τῶν ἐκδοτῶν, οὕτινες ἐδείχθησαν οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς παιδείας, ὅποιοι ἦσαν εἰς Ἰταλίαν ὁ Ἄλδος Μανούκιος, ὁ καὶ Βασάνος ἐπικαλούμενος, μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἐγγόνου του, οὕτινες ἀπέσπασαν τῆς λήθης καὶ κατέστησαν κοινὸς τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, ὁ Ροβέρτος καὶ μάλιστα ὁ ἀνεψιὸς του Βέρρικος Στέφανος εἰς Γαλλίαν, οὗ ὁ θησαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπεθανάτισσε τὸ ὄνομα. Ἐκτοτε δὲ ἡ τέχνη ἐξηκολούθησε μόνον τελειοποιούσα καὶ καλλωπίζουσα τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν τὴν ἐφεύρεσιν, καὶ τὸ γόνιμον σπέρμα ὑπερ οὗτοι, νέοι Τριπτόλεμοι, ἔβριψαν οὐρανὸθεν ἐπὶ τῆς γῆς, παρήγαγε καρποὺς πολυτίμους καὶ πολὺ ἀφθονωτέρους ἀφ' ὧν ἴσως οἱ ἴδιοι ἐφρατίζοντο. Ὅστις δὲ φέρει κατὰ νοῦν ὅτι ἡ ἐξαισία αὕτη ἐφεύρεσις ἐγένετο κατ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐπιπτεν ἡ Κωνσταντινούπολις, ὅτι ἐν ᾧ ἀνεσπᾶτο πρόβριζον τὸ δένδρον τῆς ἀρχαίας παιδείας, καὶ ἡ γῆ ὀλόκληρος ἐκινδύνευε νὰ μεταβληθῆ εἰς μακρὰν ἔρημον βαρβαρότητος, τότε ἀπεκαλύπτετο εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ τρόπος τῆς μεταφύτεσεως καὶ εἰς τὸ ἐπ' ἀπειρον πολλαπλασιασέως τῶν εὐγενῶν τοῦ δένδρου ἐκείνου θαλλῶν, ἐκείνος θελεῖ πεισθῆ ὅτι ὑπάρχει πρόνοια διέπουσα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ ὅτι ἡ πρόνοια αὕτη ἀσπάζεται καὶ προστατεύει τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὸν φωτισμόν.

Ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν ἡρεμεῖ, καὶ ἡ πρόοδος γίνεται πάντοτε ἐνδόξιμον νέας προόδου.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὅταν ἡ τέχνη φαίνεται τὰ ἀδύνατα φιλοτιμουμένη νὰ κατορθώσῃ, καὶ τῶν θαυμάτων αὐτῶν νὰ δειχθῆ κρείττων, ὅταν βλέπωμεν τὸν Οὐάττ δεσμεύοντα τὸν ἀτμὸν καὶ τὸν Δαγγέρρον μεταβάλλοντα εἰς γραφίδα τοῦ τῶ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀξιοὶ καὶ ἡ τυπογραφία νὰ φθάσῃ ἐπίσης εἰς βαθμὸν ἐντελείας μυθώδους. Καὶ πρῶτον μὲν ἐφευρέθη ἡ στερεοτυπία, ἥτις εἶναι μὲν ὡς ἐπάνοδος τις εἰς τὴν δι' ἀδιαλύτων πινάκων τύπωσιν, ἀλλ' ὑπερτερεῖ ἀπεράντως τῆς μεθόδου ἐκείνης, διότι οἱ πίνακες οὗτοι οὐδεμίαν ἔχουσι δυσκολίαν κατασκευῆς, ἔχουσι ὅλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ ὅλην τὴν χάριν τῶν κινητῶν χαρακτήρων, διατηροῦνται ὅσον καὶ ἐκεῖνοι καὶ περισσότερον, καὶ διὰ βιβλία, ὧν γίνεται μεγάλη καὶ συνεχῆς χρῆσις, ἔχουσι ὑπὲρ τοὺς κινητοὺς χαρακτήρας τὸ μέγα πλεονέκτημα ὅτι δι' ἐκάστην μετατύπωσιν δὲν ἀπαιτοῦσι νέαν στοιχειοθεσίαν. Γνωστὸν εἶναι ἤδη ὅτι διὰ τὴν στερεοτυπίαν, ἀφ' οὗ συντεθῆ τὸ ἐκτυπωτέον κείμενον κατὰ τὸ σύνθετες, καὶ διορθωθῆ ἀκριβῶς, τυποῦται μετὰ ταῦτα ἐπὶ παχέως χάρτου, καὶ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ κατόπιν ὡς ἐντὸς μήτρας χεῖται ἡ τυπογραφικὴ ὕλη εἰς ὀλίγων γραμμῶν πάχος, καὶ οὕτω σχηματίζονται οἱ μόνιμοι ἐκεῖνοι καὶ ἀδιάλυτοι πίνακες. Τὸν χρησιμώτατον τούτων κλάδον τῆς τέχνης εἰσήγαγε πρῶτος παρ' ἡμῖν ἐκ Γαλλίας ὁ Κ. Ἀνδρέας Κορομηλᾶς. Ἄλλη τῆς τυπογραφίας τελειοποίησις ὀφείλεται εἰς τὸν Γερμανὸν Κοϊνιγ, ὅστις ἐφεύρε τὰ ἤδη πανταχοῦ ἐν χρῆσει ὄντα ταχυπιστήρια, ὧν τὰ ἐντελέστερα, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὸ ἐν τῆ ἐνταῦθα Β. Τυπογραφία, δύνανται εἰς δεδομένον διάστημα χρόνου νὰ χορηγήσωσι ἐργασίαν τεσσάρων συνήθων πιεστηρίων, τυποῦντα ἐνταῦτῳ καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄψεις. Δύο δὲ ἢ τρία τοιαῦτα ταχυπιστήρια δύνανται νὰ κινῶνται ὑπὸ μικρᾶς μηχανῆς ἀτμοκινήτου, καὶ εἰς ὀλίγας ὥρας νὰ παράγωσι μὲ πολλὴν κομψότητα καὶ ἀκρίβειαν ἀριθμὸν ἀντιτύπων ὅσος ἄλλοτε ἀπῆται ἡμέρας διὰ νὰ τυπωθῆ.

Ἐσχάτως δὲ ἐγινε καὶ ἄλλη παράδοξις αἰ πόπειρα. Ἡ ἐπίπνονος καὶ μακρὰ ἐργασιατῆς στοιχειοθεσίας ἐπενοήθη νὰ ἐκτελήται διὰ μηχανῆς. Διάφοροι δὲ μηχαναὶ τοιαῦται κατασκευάσθησαν, καὶ ἡ ἐντελεστερά πασῶν εἶναι ἡ ἐνταῦθα ἀπεικονιζομένη τοῦλοχαγοῦ Ροσανθόργου. Ἐχει δὲ αὕτη σχῆμα κυμβάλου, καὶ ἕκαστον

Μηχανὴ τοῦ στοιχειοθετεῖν.

τῶν κοκκάλων αὐτοῦ ἔχει ἐν γράμμα ἢ ἄλλον τυπογραφικὸν χαρακτήρα ἐπιγεγραμμένον. Ἡ στοιχειοθετικὴ γυνή, διότι εἰς γυναίκα δύνανται ν' ἀνατεθῆ ἡ εὐκολοῦς αὕτη ἐνασχόλησις, ἔχουσα τὸ χειρόγραφον ἐμπρὸς τῆς, ἐγγίζει διὰ τοῦ δακτύλου ἀλληλοδιαδόχως τὸ κοκκάλον τὸ φέρον τὸ γράμμα ὃ βλέπει γεγραμμένον, καὶ ἀμέσως τὸ γράμμα δι' ἀγχινοῦττάτου μηχανισμοῦ ὀλισθαίνει διὰ τινος ὀπῆς, καὶ τίθεται αὐτομάτως εἰς τὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς σανίδος τῆς στοιχειοθεσίας· ὥστε ἂν ἡ γυνὴ ἔχη ὀλίγην ἔξιν καὶ κινή τοὺς δακτύλους τῆς ταχέως, ὡς ἡ μετρίως κυμβαλίζουσα, δύνανται νὰ στοιχειοθετῆ μετὰ τὴν αὐτὴν ταχύτητα μετ' ἧς ἀναγινώσκει, καὶ βεβαιούται ὅτι θὰ ἐστοιχειοθετοῦντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐντὸς μιᾶς ὥρας, μέχρι 86 χιλιάδων στοιχείων, δηλαδὴ μέγα φύλλον συνθεθεμένον πυκνότατα, ἂν μόνον ἦτον δυνατόν ν' ἀναγινωσθῶσιν εἰς τέσον βραχὺ διάστημα χρόνου. Ἐτι δὲ παραδοξότερον εἶναι ὅτι ἄλλη μηχανὴ σχεδὸν ὁμοίᾳ χρησιμεύει εἰς τὴν διάλυσιν τῶν στοιχείων, καὶ ὡς ἂν ἦτον ἐμφυχός, παραλαμβάνει ἕκαστον καὶ τὸ ἐναποθέτει εἰς τὸ οἰκτεῖον κιβώτιον εἰς θέσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ εἶναι πρόχειρον δι' ἄλλην στοιχειοθεσίαν. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη τιμᾷ ἀναμφιβόλως εἰς ὑπέρατον βαθμὸν τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἐπινοητοῦ· ἀλλὰ μέχρι περαιτέρω τελειοποιήσεως φαίνεται ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ πολυδαπάνου αὐτῆς, καὶ τοῦ ὅτι ἐκάστη μηχανὴ εἰς ἐνός μόνου εἶδους γράμματα δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ, δὲν θέλει γίνεαι κοινῶς δεκτὴ, τοῦλάχιστον εἰς τὰ μεγάλα τυπογραφεῖα.

Ο ΥΠΟΚΟΜΗΣ ΤΗΣ ΒΡΑΖΕΛΟΝΝΗΣ. ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΝΕΩΤΑΤΟΝ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

(Συνέχεια. Ἰδὲ φυλλάδιον ΔΔ')

Γ. ΑΚΡΟΑΣΙΣ.

— Αἱ λοιπὸν; ἤρώτησεν ὁ Ἄθως μετ' ὀνόμα γλυκειᾶς ἐπιπλήξεως, ὅταν ὁ Ἄρτανιαν ἀνέγνωσε τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν τοῦ Μώγκ.

— Αἱ τί; εἶπεν ὁ Ἄρτανιαν κατακόκκινος ἀπὸ χαρὰν καὶ ὀλίγην ἐντροπήν, διότι ἔσπευσε παραπολὺ νὰ καταδικάσῃ τὸν βασιλέα καὶ τὸν Μώγκ. Εἶναι φιλοφροσύνη... ἥτις δὲν ὑπόσχεται τίποτε βέβαιον, εἶναι ἀλήθεια... Ἀλλὰ τέλος πάντων εἶναι φιλοφροσύνη.

— Ἦτον ἀδύνατον νὰ πιστεύω τὸν νέον βασιλέα τόσο ἀχάριστον, εἶπεν ὁ Ἄθως.

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι μένομεν ἀκόμη μετὰ τὴν ἐλπίδα, ἐπανελάθειν ὁ Ἄρτανιαν· ὡστόσο, ἕως τῶρα τὰ φαινόμενα ὅλα μοῦ ἐδίδαν δίκαιον.

— Συμφωνῶ, ἀγαπητὲ φίλε, συμφωνῶ. Ἄ! ἰδοὺ

ἐπανῆλθε τέλος πάντων τὸ καλὸν σου βλέμμα. Δὲν ἔμπορεῖς νὰ φαντασθῆς πόσον εἶμαι εὐτυχής.

— Βλέπεις λοιπὸν, εἶπεν ὁ Ἄρτανιαν, ὅτι ὁ βασιλεὺς Κάρολος δέχεται τὸν κύριον Μώγκ εἰς τὰς ἐννέα ὥρας· ἐμὲ θὰ μὲ δεχθῆ εἰς τὰς δέκα· εἶναι ἀκρόασις μεγάλη, καθὼς ὅταν λέγωμεν εἰς τὸ Λούβρε ὅτι μοιράζεται τὸ ἀγίασμα τῆς αὐλῆς. Πηγαίνωμεν νὰ σταθῶμεν ὑποκάτω τῆς ἀγιασθήρας, ἀγαπητέ μου φίλε, πηγαίνωμεν.

Ὁ Ἄθως δὲν ἀπεκρίθη ποσῶς, καὶ οἱ δύο ἄλλοι, ταχύνοκτες τὸ βῆμα, διευθύνθησαν πρὸς τὸ παλάτιον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ὅπου ἐσυσσωρεύετο ἀκόμη ὀλόγουρα τὸ πλῆθος, κυττάζον εἰς τὰ ἰαλία τῶν παραθύρων τὰς σκιὰς τῶν αὐλικῶν, καὶ τ' ἀπαυγάσματα τοῦ βασιλικῆς προσώπου. Ἐσήμαιναν αἱ ὀκτώ, ὅταν οἱ δύο φίλοι ἐμβῆκαν εἰς τὴν στοάν, πλήρη οὖσαν αὐλικῶν καὶ ἀπαιτητῶν διαφόρων. Ὅλοι ἔστρεψαν τὰ βλέμματα πρὸς τὰ ἀπλᾶ ἐκεῖνα καὶ ξηνοειδῆ ἐνδύματα, καὶ τὰς δύο εὐγενεῖς καὶ πλήρεις χαρακτήρος καὶ σημασίας κεφαλὰς. Ὁ δὲ Ἄθως καὶ ὁ Ἄρτανιαν, ἀφοῦ μὲ δύο βλέμματα ἐκαταμέτρησαν τὴν ὁμήγουριν ὅλην, ἀρχισαν πάλιν νὰ συνομιλοῦν μεταξύ των.

Θόρυβος μέγας ἰγέρθη διαμιάς εἰς τὰ ἄκρα τῆς στοᾶς· ἐμβαινεν ὁ στρατηγὸς Μώγκ, παρακολουθούμενος ἀπὸ εἰκοσι καὶ περισσοτέρους ἀξιωματικούς, ἰχθυεὺντας ἀπλοῦν μειδίημα ἐκ μέρους του, διότι χθὲς ἀκόμη ἦτον κυριάρχης τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὡραία ὑπετίθετο ἡ ἐπιούσα τοῦ ἐπανορθωτοῦ τοῦ Οἴκου τῶν Στουαρτῶν.

— Κύριοι, εἶπε, στραφεῖς πρὸς αὐτοὺς, ὁ Μώγκ, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι δὲν εἶμαι πλέον τίποτε. Πρὸ ὀλίγου ἀκόμη, ἤμουν ἀρχηγὸς τοῦ πρώτου στρατοῦ τῆς δημοκρατίας· τῶρα ὁ στρατὸς αὐτὸς εἶναι τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ, κατὰ διαταγὴν του, πηγαίνω νὰ ἐναποθέσω τὴν χθελσινή μου ἐξουσίαν.

Ἐκπληξίς μεγάλη ἐξωγραφῆθη εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, καὶ ὁ κύκλος τῶν κολάκων καὶ ἀπαιτητῶν, ὅστις πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἐπεριστοίχιζε στενὰ τὸν Μώγκ, ἠλατῶθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ τελευταῖον διελύθη εἰς τοὺς μεγάλους κυματισμοὺς τοῦ πλῆθους. Ὁ Μώγκ ἤρχετο νὰ περιμεῖνῃ εἰς τὸν προθάλαμον καθὼς καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ· ὁ δὲ Ἄρτανιαν ἔκαμεν εὐθὺς τὴν παρατήρησιν ταύτην εἰς τὸν κόμητα τῆς Φέρας, ὅστις καταίθασε τὰ ὀφρύδια. Ἐξαφνα, ἡ θύρα τοῦ δωματίου τοῦ Καρόλου ἀνοίξε, καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐνεφανίσθη, προπορευομένων δύο ἀξιωματικῶν τοῦ βασιλικῆς οἴκου.

— Καλὴ ἑσπέρα, κύριοι, εἶπεν ὁ στρατηγὸς Μώγκ εἰς τὸν ἔδω;

— Εἶμαι παρὼν, βασιλεῦ, ἀπεκρίθη ὁ γέρον στρατηγός.

Ὁ Κάρολος ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλαβε τὰς δύο χεῖρας δεικνύων θερμῆν καὶ διάπυρον πρὸς αὐτὸν φιλίαν.

— Στρατηγέ, εἶπε μεγαλοφώνως ὁ βασιλεὺς, αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὑπέγραψα τὸ διπλωμά σου. Εἶσαι δούξ τῆς Ἀλβεμαλῆς, σκοπὸς δὲ καὶ θέλησίς μου εἶναι κἀνεὶς νὰ μὴ σὲ ὁμοιάζῃ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ

τά πλούτη εις τὸ βασίλειον τοῦτο, ὅπου, τοῦ εὐγε-
νοῦς Μοντροῦ ἐξαιρουμένου, κἀνεὶς ἐφάμιλλός σου δὲν
ἐφάνη κατὰ τὴν πίστιν, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν εὐ-
φύϊαν. Κύριοι, ὁ δούξ εἶναι ἀρχιστράτηγος τῶν κατὰ
ξηρὰν καὶ θάλασσαν βρετανικῶν δυνάμεων· προσ-
φέρετε λοιπὸν τὸ σέβας σας, ὡς εἰς τοιοῦτον.

Ἐνῶ ὄλοι ἐσπεύδαν νὰ πλησιάσουν τὸν στρατηγόν,
ὅστις ἐδέχετο ὄλας τὰς λατρείας ταύτας χωρὶς νὰ
χάσῃ μίτε στιγμὴν τὴν συνήθη του ἀπάθειαν, ὁ Ἀρ-
τανιάν εἶπε πρὸς τὸν Ἄθωα·

— Ὅταν συλλογισθῇ κἀνεὶς ὅτι αὐτὸ τὸ δουκάτον,
αὐτὴ ἡ ἀρχιστρατηγία τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασ-
σαν δυνάμεων, αὐτὰ ὄλα τὰ μεγαλεῖα τέλος πάντων,
ἐκλείσθησαν εἰς κιβώτιον ἐξ ποδῶν μήκους καὶ τριῶν
ποδῶν πλάτους ...!

— Φίλε, ἀπεκρίθη ὁ Ἄθωα, πολὺ ἀνώτερα μεγα-
λεῖα περικλείονται εἰς μικρότερα ἀκόμη κιβώτια·
καὶ κλείονται διὰ πάντα ...

Ἐξαφνα, ὁ Μῶγκ ἐπαρτήρησε τοὺς δύο τούτους
κύριους, οἵτινες ἐστεκαν μακρὰν, περιμένοντες ν' ἀπο-
σπρῆθ' τὸ κύμα τοῦ πλήθους. Ἐπέρασεν εὐθὺς εἰς τὸ
μέσον των, καὶ τοὺς κατέλαβεν ἀκολουθώντας τὰς
φιλοσοφικὰς τῶν σκέψεις.

— Ὁμιλεῖτε περὶ ἐμοῦ; εἶπε χαμογελῶν.

— Μυλδὸρ, ἀπεκρίθη ὁ Ἄθωα, ὠμιλοῦμεν καὶ
περὶ τοῦ Θεοῦ ...

Ὁ Μῶγκ ἐσυλλογίσθη ὀλίγον, καὶ ἐπανέλαβεν εὐ-
θύμως·

— Κύριοι, ἀς ὀμιλήσωμεν ὀλίγον, καὶ περὶ τοῦ
βασιλέως, ἂν θέλετε· διότι καὶ σεῖς, νομίζω, θὰ
λάβετε ἀκρόασιν ἀπὸ τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα.

— Εἰς τὰς ἐννέα, εἶπεν ὁ Ἄθωα.

— Εἰς τὰς δέκα, εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν.

— Ἀς ἐμβῶμεν εὐθὺς εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο,
ἀπεκρίθη ὁ Μῶγκ, νέυσας πρὸς τοὺς δύο συντρόφους
του νὰ προπορευθῶν· ἀλλ' εἰς τοῦτο οὔτε ὁ εἰς οὔτε
ὁ ἄλλος ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ.

Ὁ βασιλεὺς, διαρκούσης τῆς φιλοφρονητικῆς
ταύτης καὶ ὄλας γαλλικῆς διενέξεως, εἶχεν ἐπανέλθει
εἰς τὸ κέντρον τῆς στοᾶς.

— Ὡ! οἱ Γάλλοι μου, εἶπε μὲ τὴν ἀφροντιν
ἐκείνην φαιδρότητα, τὴν ὁποίαν, καὶ μετὰ τὸσας
λύπας καὶ δυσυχίας, δὲν ἔχασεν. Οἱ Γάλλοι, ἡ παρη-
γορία μου!

Ὁ Ἄθωα καὶ ὁ Ἀρτανιάν ἐπροσκύνησαν τὸν βα-
σιλέα.

— Δούξ, ὀδήγησε τοὺς κύριους τούτους εἰς τὴν
αἴθουσαν τοῦ σπουδαστηρίου μου. Ἐρχομαι μετ' ὀλίγον,
κύριοι, ἐπρόσθεσε γαλλιστί. Καὶ ἀπέλυσε ταχέως
τὴν αὐλήν του, θέλων νὰ συνομιλήσῃ μὲ τοὺς Γάλλους
του, καθὼς τοὺς ὠνόμαζε.

— Κύριε Ἀρτανιάν, εἶπεν ἐμβαίνων εἰς τὴν αἴ-
θουσαν, ἔχω πολλὴν εὐχαρίστησιν ὅτι σ' ἐξανα-
βλέπω.

— Μεγαλειότατε, εὐρίσκομαι εἰς τὸν κολορῶνα
τῆς χαρᾶς, διότι προσφέρω τὸ σέβας μου εἰς τὴν
Μεγαλειότητά Σου ἐντὸς τοῦ παλατιοῦ τοῦ Ἁγίου
Ἰακώβου.

— Κύριε, ἠθέλησες νὰ μὲ ὑπηρετήσῃς μεγάλην
ὑπηρεσίαν, καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην. Ἄν δὲν

ἐφοβούμην μὴ σφετερισθῶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀρχι-
στρατήγου μας, θὰ σοῦ ἐπρόσφερα θέσιν ἀξίαν τοῦ
χαρακτήρός σου, πλησίον τοῦ βασιλικῆ μου προσ-
ώπου.

— Βασιλεῦ, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀρτανιάν, ἐπαραιτήσα
τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὑποσχεθεὶς
εἰς τὸν κυριαρχὴν μου νὰ μὴν ὑπηρετήσω κἀνεὶνα
ἄλλον βασιλέα.

— Ἐλα δά, εἶπεν ὁ Κάρολος, αὐτὸ μὲ λυπεῖ
κατὰκαρδὰ· ἐπεθύμουν νὰ κάμω πολὺ διὰ σέ, διότι
μου ἀρέσκεις.

— Μεγαλειότατε ...

— Ἀς ἰδοῦμεν, εἶπεν ὁ Κάρολος χαμογελῶν, δὲν
ἤμπορῶ νὰ σέ κάμω νὰ παραβῆς τὴν ὑπόσχεσίν σου;
Δούξ, βοήθησέ με. Ἄν σοῦ ἐπρόσφερα κἀνεὶς, δηλαδὴ
ἂν σοῦ ἐπρόσφερα ἐγὼ, τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τῶν
δορυφόρων μου; ...

Ὁ Ἀρτανιάν ἐπροσκύνησεν ἀκόμη βαθύτερα παρὰ
τὴν πρώτην φοράν, καὶ εἶπε·

— Μὲ πολλήν μου θλίψιν θ' ἀπεποιούμην τὴν
προσφοράν τῆς Χαριεστάτης Μεγαλειότητός Σου· ὁ
εὐγενὴς ἄνθρωπος δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο εἰς τὸν κόσμον
παρὰ τὸν λόγον του, καὶ ὁ λόγος αὐτός, καθὼς ἔλαβα
ἤδη τὴν τιμὴν νὰ τὸ εἰπῶ εἰς τὴν Μεγαλειότητά
Σου, ἐδόθη εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας.

— Ἀς μὴν ὀμιλήσωμεν λοιπὸν πλέον, εἶπεν ὁ
βασιλεὺς, καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν Ἄθωα.

Καὶ ἄφησε τὸν Ἀρτανιάν βυθισμένον εἰς τὴν βαθυ-
τάτην θλίψιν τῆς ἀποτυχίας.

— Ἄ! καλὰ τὸ ἔλεγα, ἐμουρμούρισε· λόγια!
ἀγίασμα τῆς αὐλῆς! Οἱ βασιλεῖς ἔχουν πάντοτε
τὴν θαυμαστὴν εὐφύϊαν νὰ μᾶς προσφέρουν ὅ,τι
ἤξεύρουν πῶς δὲν θὰ δεχθόμεν, καὶ νὰ φαίνονται
γενναῖοι χωρὶς ζημίαν των. Ἀνόητος! ... τρισανόη-
τος ὅτι ἐφθασα μίαν κἀν στιγμὴν νὰ ἐλπίσω!

Εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο, ὁ Κάρολος ἔλαβε τὴν χεῖρα
τοῦ Ἄθωα.

— Κόμη, τοῦ εἶπε, ὑπῆρξες εἰς ἐμὲ δεύτερος
πατήρ· ἢ πρὸς ἐμὲ ὑπηρεσία σου δὲν ἤμπορεῖ νὰ
πληρωθῇ. Ἐστοχάσθην νὰ σ' ἀνταμείψω μολαταῦτα.

Ὁ πατήρ μου σὲ ἀνέδειξεν ἱππότην τῆς Περικνημι-
δος, παρασήμου τὸ ὅποιον ὄλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐ-
ρώπης δὲν ἤμπορουν νὰ τὸ φορέσουν· ἡ δὲ ἀντιβα-
σίλισσα σὲ ἀνέδειξεν ἱππότην τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
παρασήμου ὅχι ὀλιγώτερον ἐνδόξου· προσθέτω καὶ
ἐγὼ τὸ Χρυσοῦν τοῦτο Δέρας, σταλὲν εἰς ἐμὲ ἀπὸ
τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, εἰς τὸν ὅποιον ὁ πενθερὸς
αὐτοῦ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας εἶχε δώσει δύο, τὸν
καιρὸν τῆς ὑπανδρείας του· εἰς ἀμοιβὴν ὅμως ἔχω
νὰ σοῦ ζητήσω μίαν ὑπηρεσίαν.

— Βασιλεῦ, εἶπε πλήρης ταραχῆς ὁ Ἄθωα, τὸ
Χρυσοῦν Δέρας εἰς ἐμὲ! ἐνῶ μόνος ὁ βασιλεὺς εἰς
τὴν πατρίδα μου τιμᾶται μὲ τὸ παράσημον τοῦτο!
— Θέλω, καὶ εἰς τὴν πατρίδα σου καὶ παντοῦ,
νὰ ἦσαι ἴσος μὲ ὄλους ὄσους οἱ βασιλεῖς θὰ τιμήσουν
μὲ τὴν εὐνοίαν καὶ ἐμπιστοσύνην των, εἶπεν ὁ Κά-
ρολος, ἐβγάζων τὴν ἄλυσιν ἀπὸ τὸν λαϊκόν του· καὶ
εἶμαι βέβαιος, κόμη, ὅτι ὁ πατήρ μου προσμεριδιᾷ
διὰ τὴν πράξίν μου ταύτην ἀπὸ τὰ βάρη τοῦ
τάφου του.

— Εἶναι παράδοξον ἐν τούτοις, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν
ὁ Ἀρτανιάν ἐνῶ ὁ φίλος του ἐδέχετο γονατιστὸς τὸ
ἐξοχον παράσημον τὸ ὅποιον ὁ βασιλεὺς τοῦ ἐπρόσ-
φερον, εἶναι ἀνήκουσον ἐν τούτοις ὅτι εἶδα πάντοτε
νὰ πίπτῃ ἡ βροχὴ τῶν εὐτυχιῶν εἰς ὄλους τοὺς
περιστοιχίζοντας με, καὶ οὔτε μία βανὶς νὰ μὴ πέσῃ
ἐπάνω μου! Μὰ τὴν τιμὴν μου, ἂν ἤμουν ζηλὸς
τυπος, ἐπρεπε νὰ μαδίσω ὄλας μου τὰς τρίχας.

Ὁ Ἄθωα ἐσηκώθη, καὶ ὁ Κάρολος τὸν ἐνηγκαλίσθη
τρυφερὰ.

— Στρατηγέ, εἶπε πρὸς τὸν Μῶγκ, καὶ ἔπειτα
ἐστάθη χαμογελῶν, μὲ συγχαρεῖς, δούξ ἤθελα νὰ
εἰπῶ ... βλέπεις, ἂν σφάλω, τούτο προέρχεται διότι
ἡ λέξις δούξ εἶναι παραπολὺ κοντὴ δι' ἐμὲ ... Ζητῶ
πάντοτε τίτλον νὰ τὴν μακρύνῃ ... Ἐπεθύμουν νὰ
σὲ βλέπω τόσον πλησίον τοῦ θρόνου μου, ὥστε νὰ
ἤμπορῶ νὰ σοῦ λέγω, καθὼς τοῦ ἸΑ' Λουδοβίκου·
Ἄδελφέ μου. Ὡ! τὸ ἦρα, καὶ θὰ ἦσαι σχεδὸν ἀδελ-
φός μου, διότι σὲ διορίζω ἀντιβασιλέα τῆς Ἰρλανδίας
καὶ τῆς Σκωτίας, ἀγαπητέ μου δούξ ... Κατ' αὐτὸν
τὸν τρόπον, εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ σφάλω πλέον.

Ὁ δούξ ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ
χωρὶς ἐνθουσιασμὸν, χωρὶς χαρὰν, καθὼς ἔκαμνεν ὄλα
του τὰ πράγματα. Ἐν τούτοις, ἡ καρδιά του εἶχε
πολὺ συγκινηθῆ διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην χάριν.
Ὁ Κάρολος, φειδωλευόμενος ἐπιτηδεύει τὴν γενναϊό-
τητά του, εἶχεν ἀφήσει εἰς τὸν δούκα καιρὸν νὰ
ἐπιθυμήσῃ ... μολοντί ἀδύνατον ἦτον νὰ ἐπιθυμήσῃ
τόσα ὅσα τοῦ ἔδιδεν.

— Ὡ! διάβολε! εἶπε μεμψιμοιρῶν ὁ Ἀρτανιάν,
ἰδοὺ πάλιν ἀρχίζει ἡ βραγδαία βροχὴ. Ὡ! εἶναι νὰ
χάσῃ κἀνεὶς τὰς φρένας του!

Καὶ, ταῦτα λέγων, ἐστράφη μὲ ὕφος τόσον κατηφές
καὶ τόσον κωμικῶς ἔλεινόν, ὥστε ὁ βασιλεὺς δὲν
ἤμπορεσε νὰ μὴ χαμογελάσῃ. Ὁ Μῶγκ ἠτοιμάζετο
νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν τοῦ βασιλέως καὶ ν' ἀναχωρήσῃ.

— Καὶ πῶς! πιστέ μου, εἶπεν ὁ βασιλεὺς
πρὸς τὸν δούκα, ἀναχωρεῖς;

— Ἄν τὸ συγχαρῆς, Μεγαλειότατε, διότι, μὰ
τὴν ἀλήθειαν, εἶμαι πολὺ κουρασμένος ... Αἱ συγ-
κινήσεις τῆς ἡμέρας ταύτης μ' ἐξησθένισαν· ἔχω ἀνάγκη
ἀναπαύσεως.

— Ἀλλὰ δὲν θ' ἀναχωρήσῃς εἶπεν ὁ βασιλεὺς,
χωρὶς τὸν κύριον Ἀρτανιάν, ἐλπίζω.

— Διατί, βασιλεῦ; εἶπεν ὁ γέρον στρατηγός.

— Τὸ διατί τὸ ἤξεύρεις πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ
βασιλεὺς.

Ὁ Μῶγκ ἐκύτταξε τὸ Κάρολον ἔκθαμβος.

— Ζητῶ συγχαρῆσιν ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά Σου,
εἶπε, δὲν ἐννοῶ ... τί θέλεις νὰ εἰπῆς.

— Ὡ! πιθανόν, ἀλλ' ἂν σὺ λησμονῆς, ὁ κύριος
Ἀρτανιάν δὲν λησμονεῖ βέβαια.

Ἡ αὐτὴ ἐκπληξὶς ἐξωγραφήθη καὶ εἰς τὸ πρόσωπον
τοῦ ὑπολοχαγοῦ.

— Ἀς ἰδοῦμεν, δούξ, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, δὲν κα-
τοικεῖς μαζί μὲ τὸν κύριον Ἀρτανιάν;

— Ἐλαβε τὴν τιμὴν νὰ προσφέρω εἰς τὸν κύριον
Ἀρτανιάν κατάλυμα· ναι, βασιλεῦ.

— Ἡ ἰδέα αὐτὴ σοῦ ἦλθεν οἰκοθεν, καὶ εἰς σέ
μόνον;

— Οἰκοθεν, καὶ εἰς ἐμὲ μόνον· ναι, βασιλεῦ.
— Πολὺ καλὰ! καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ γεινῆ
διαφορετικά ... ὁ αἰχμάλωτος μένει πάντοτε εἰς τὸ
κατάλυμα τοῦ νικητοῦ του.

Ὁ Μῶγκ ἐκοκκίνισεν.

— Ἄ! ἀλήθεια, εἶπεν, ἐγὼ εἶμαι ὁ αἰχμάλωτος
τοῦ κυρίου Ἀρτανιάν.

— Ἀναμφιβόλως, Μῶγκ, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἐξα-
γοράσθης· μὴ σὲ μέλη ὅμως, ἐγὼ σ' ἐβγάλα ἀπὸ τὰς
χεῖρας τοῦ κυρίου Ἀρτανιάν, ἐγὼ θὰ πληρῶσω τὰ
λύτρα σου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἀρτανιάν ἀνέλαβαν τὴν φαιδρό-
τητα καὶ τὴν λάμπιν των· ὁ Γάσκων ἀογίζε νὰ
καταλαυβάνῃ. Ὁ Κάρολος ἐπλησίασε πρὸς αὐτόν.

— Ὁ στρατηγός, εἶπε, δὲν εἶναι πλούσιος, καὶ
δὲν ἤμπορεῖ νὰ πληρῶσῃ ὅ,τι ἀξίζει· ἀλλὰ τώρα,
ἐπειδὴ εἶναι δούξ, καὶ, ἂν ὄχι βασιλεὺς, τοῦλάχιστον
ὡς ἀδυνατῶ νὰ πληρῶσω. Ἐλα λοιπὸν, κύριε Ἀρτανιάν,
φάνου συγκαταβατικῶς, τί σοῦ χρεωστῶ;

Ὁ Ἀρτανιάν, γοητευθεὶς ἀπὸ τὴν στροφὴν ταύτην
τοῦ πράγματος, ἀλλὰ μένων ἐντελῶς κύριος τοῦ
ἐαυτοῦ του, ἀπεκρίθη·

— Μεγαλειότατε, ἀδικῶς τρομάζεις. Ὅταν ἔλαβα
τὴν τιμὴν νὰ αἰχμαλωτίσω τὸν ἐξοχότατον ἐδῶ,
τότε ἦτον μόνον στρατηγός· μοῦ χρεωστοῦνται λοιπὸν
μόνον λύτρα στρατηγοῦ. Ἀς θελήσῃ ὅμως ὁ στρα-
τηγός νὰ μοῦ δώσῃ τὸ ξίφος του, καὶ λογιζομαι
καλὰ πληρωμένος, διότι δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα εἰς
τὸν κόσμον ἀξίζον τὸν στρατηγόν, παρὰ τὸ ξίφος του.

— Odds fish! καθὼς ἔλεγεν ὁ μακαρίτης πατήρ
μου, ἀνέκραζεν ὁ Κάρολος· ἰδοὺ λόγος εὐγενὴς, καὶ
εὐγενὴς ἄνθρωπος· δὲν εἶναι ἀλήθεια, δούξ;

— Εἰς τὴν τιμὴν μου, ἀπεκρίθη ὁ δούξ· ναι, βα-
σιλεῦ.

Καὶ ἐξέζωσε τὸ ξίφος του.

— Κύριε, εἶπε πρὸς τὸν Ἀρτανιάν, ἰδοὺ ὅ,τι μοῦ
ζητεῖς. Πολλοὶ ἐφόρεσαν καλῆτερα ξίφη, ἀλλ' ὅσον
ταπεινὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ ἐδικόν μου, δὲν τὸ παρέδωκα
ποτέ εἰς κἀνεὶνα.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐπῆρε μὲ ὑπερηφάνειαν τὸ ξίφος
τοῦτο, τὸ ὅποιον ἐδημιούργησε βασιλέα.

— Ὡ! ὦ! ἐφώναζεν ὁ Κάρολος· πῶς! τὸ ξίφος
τὸ ὅποιον μοῦ ἀπέδωκε τὸν θρόνον μου νὰ ἐξέλθῃ
ἀπὸ τὸ Κράτος, καὶ νὰ μὴν ἀποτελῇ μέρος τῶν κει-
μηλίων τοῦ στέμματός μου! Ὅχι, μὰ τὴν ψυχὴν μου,
ὄχι! Αὐτὸ δὲν γίνεται! Λοχαγέ Ἀρτανιάν, προσ-
φέρω διακοσίας χιλιάδας φράγκων διὰ τὸ ξίφος τοῦτο·
ἂν ᾖ ὀλίγα, εἶπέ μου φθ.

— Εἶναι πολλὰ ὀλίγα, βασιλεῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρ-
τανιάν μὲ ἀμίμητον σοβαρότητα. Πρῶτον μὲν, δὲν
θέλω νὰ τὸ πωλήσω· ἀλλ' ἡ Μεγαλειότης Σου τὸ
ἐπιθυμεῖς, καὶ ἡ ἐπιθυμία σου εἶναι δι' ἐμὲ προσταγί.
Ἰπακούω λοιπὸν· ἀλλὰ τὸ σέβας τὸ ὅποιον χρεωστῶ
πρὸς τὸν ἀκούοντά με ἐνδοξὸν ἦρα μὲ βιάζει νὰ
ἐκτιμῆσω ἐν τρίτον περιπλέον τὸ ἐνέχυρον τοῦτο τῆς
νίκης μου. Ζητῶ λοιπὸν τριακοσίας χιλιάδας φράγ-
κων διὰ τὸ ξίφος αὐτὸ, ἢ τὸ προσφέρω εἰς τὴν Με-
γαλειότητά Σου χάρισμα.

Και, κροτών αυτό από την κόψιν, τὸ ἐπαρουσία-
σεν εἰς τὸν βασιλέα.

Ὁ Κάρολος ἐξεκαρδίσθη γελῶν.

— Εὐγενὴς ἄνθρωπος καὶ χαριέστατος σύντροφος!
Odds-fish, δὲν εἶναι ἀλήθεια, δούξ; δὲν εἶναι ἀλή-
θεια, κόμη; μοῦ ἀρέσκει καὶ τὸν ἀγαπῶ. Ἰδοῦ, ἰπ-
πότα Ἀρτανιάν, εἶπε, λάβε τοῦτο.

Καὶ, πλησιάσας εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ λαβῶν
κονδύλιον, ἔγραψεν ἐνταλμα τριακοσίων χιλιάδων
φράγκων πρὸς τὸν ταμίαν του.

Ὁ Ἀρτανιάν τὸ ἐπῆρε, καὶ, γραφεὶς σοβαρῶς πρὸς
τὸ Μῶγκ, εἶπε:

— Καὶ πάλιν πολὺ ὀλίγα ἐζήτησα, τὸ ἠξεύρω
ἀλλὰ πιστευσέ με, κύριε δούξ, προτιμῶ ν'ἀποθάνω
καλῆτερα, παρὰ ν'ἀφήσω νὰ με κυριεύσῃ ἡ φιλαρ-
γυρία.

Ὁ βασιλεὺς ἄρχισε πάλιν νὰ γελᾷ ὡς ὁ εὐτυχέ-
στερος χαροκόπος τοῦ βασιλείου του.

— Νὰ ἔλθῃς νὰ με ἰδῆς πρὶν ἀναχωρήσης, ἰπ-
πότα, τοῦ εἶπεν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ προμήθειαν εὐθυ-
μίας τώρα, ἀφοῦ οἱ Γάλλοι μοῦ θ'ἀναχωρήσουν.

— Ἄ! βασιλεῦ, ἀπεκρίθη. Δὲν θὰ κάμω με τὴν
εὐθυμίαν ὅτι ἔκαμα με τὸ ξίφος τοῦ δουκός· θὰ τὴν
δώσω εἰς τὴν Μεγαλειότητά σου χάρισμα.

Ἐνῶ δὲ ἔλεγε ταῦτα, οἱ πόδες του δὲν ἤγγιζαν
πλέον τὴν γῆν.

— Καὶ σὺ, κόμη, ἐπρόσθεσεν ὁ Κάρολος γραφεὶς
πρὸς τὸν Ἄθωα, νὰ ἔλθῃς ἐπίσης· ἔχω ἐντολὴν σημαν-
τικὴν νὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ. Τὴν χεῖρά σου, δούξ.

Ὁ Μῶγκ ἐσφιγξέ τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως.

— Ἰγιαίνετε, κύριοι, εἶπεν ὁ Κάρολος ἐκτείνας
τὰς χεῖράς του πρὸς τοὺς δύο Γάλλους, οἵτινες με
σέβας τὰς ἐφίλησαν.

— Αἱ λοιπὸν! εἶπεν ὁ Ἄθωα πρὸς τὸν Ἀρτανιάν
ἐξω τοῦ παλατίου, εἶσαι εὐχαριστήμενος;

— Σιούτ! εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν συγκινοῦμενος ὅλος
ἀπὸ χαρὰν, δὲν ἐπέστρεψεν ἀκόμη ἀπὸ τὸν ταμίαν·
ἡ ἀγίαστῆρα ἠμπορεῖ νὰ μοῦ πέσῃ εἰς τὴν κεφαλῆν.

Z.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ.

Ὁ Ἀρτανιάν δὲν ἔχασε καιρὸν, ἀλλὰ, μόλις ἤρην
εὐκαιρίαν, ἐπεσκέφθη τὸν κύριον ταμίαν τῆς Αὐτοῦ
Μεγαλειότητος.

Ἐλαβε τότε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δώσῃ κομμάτιον
χαρτίου, γραμμένον με χαρακτῆρα ἀσημιότατον,
καὶ νὰ λάβῃ τεραστίαν ποσότητα σκουδῶν λαμπρῶν,
νεωστὶ χαραχθέντων, με τὴν εἰκόνα τῆς Χαριεστάτης
Αὐτοῦ Μεγαλειότητος Καρόλου τοῦ Β'.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐγένετο εὐκόλως κύριος τοῦ ἑαυτοῦ
του· ἀλλ'εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν ἠμπόρεσε
νὰ μὴ δεῖξῃ χαρὰν ἄμετρον, τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώ-
στης θὰ ἐνόησεν ἴσως, ἂν καταδεχθῆ νὰ φανῆ ὅπως οὐ
συγκαταβατικὸς πρὸς ἄνθρωπον ὅστις, ἀφοῦ ἐγεν-
νήθη, δὲν εἶχε ποτὲ ἰδεῖ τόσα νομίσματα καὶ τόσους
κυλίνδρους νομισμάτων, ἀραδιασμένους κατὰ σειρὰν
εἰς τρόπον ὄντως εὐάρεστον εἰς τὴν ὄρασιν.

Ὁ ταμίαις ἐπερίκλεισεν ὅλους τοὺς κυλίνδρους
τούτους εἰς σάκκους, καὶ ἐσφράγισεν ἕκαστον σάκ-
κον με τὸν τύπον τῶν παρατήμων τῆς Ἀγγλίας·

χαρὶν τοιαύτην οἱ ταμίαι δὲν κάμουν εἰς τὸν
τυχόντα.

Ἐπειτα, ἀπαθῆς, καὶ τόσον μόνον περιποιητικὸς
ὅσον ἐπρεπε νὰ ἦναι πρὸς ἄνθρωπον τιμώμενον με
τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως, εἶπε πρὸς τὸν Ἀρτανιάν

— Λάβε, κύριε, τὰ χρήματά σου.

Τὰ χρήματά σου! Ὁ λόγος οὗτος ἔβαλεν εἰς
κίνησιν μυρίας χορδὰς, τὰς ὁποίας ποτὲ ὁ Ἀρτανιάν
δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ εἰς τὴν καρδίαν του.

Ἐφόρτωσε τοὺς σάκκους εἰς μικρὸν ἀμάξιον, καὶ
ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του συλλογιζόμενος βαθέως.
Ἀνθρώπου ἔχοντος τριακοσίας χιλιάδας φράγκων
δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ ἦναι ὁμαλὸν τὸ μέτωπον· ἀνά
μία ρυτίς εἰς ἐκάστην χιλιάδων φράγκων ἑκατον-
τάδα δὲν εἶναι πολὺ.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐκλείσθη εἰς τὸν κοιτῶνά του, δὲν
ἐγευμάτισεν, εἶπε νὰ μὴ ἀνοίξουν τὴν θύραν εἰς
κάνενα, καὶ, με τὸν λύχνον ἀναμμένον, με τὸ πιστό-
λιον γεμάτον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔμεινεν ὄλην τὴν
νύκτα ἀγρυπνος, συλλογιζόμενος πῶς νὰ ἐμποδίσῃ
ὥστε τὰ ὠραία ταῦτα σκουδα, τὰ ὁποία ἀπὸ τὸ
ταμειῖον τοῦ βασιλέως ἐπέρασαν εἰς τὸ ταμειῖόν του,
νὰ μὴ περάσουν ἀπὸ τὸ ταμειῖόν του εἰς τὸ πουργιόν
ὁποιοῦδήποτε κλέπτου. Ὅτι καλῆτερον μέσον ἐφεύ-
ρεν ὁ Γάσκων ἦτον νὰ κλείσῃ πρὸς ὦραν τὸν θησαυ-
ρόν του με κλειθρὰ ἀρκετὰ στερεὰ ὥστε κάμμια
χερὶ νὰ μὴ τὰ συντρίψῃ, καὶ ἀρκετὰ πολὺπλοκα
ὥστε κανέν κοινὸν κλειδίον νὰ μὴ τ'ἀνοίξῃ.

Ἐνθυμήθη ὁ Ἀρτανιάν ὅτι οἱ Ἄγγλοι εἶναι τεχνί-
ται ἐξακουστοὶ εἰς τὴν μηχανικὴν καὶ τὴν συντη-
ρητικὴν βιομηχανίαν· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ πηγαίνῃ
εἰς ζήτησιν μηχανικοῦ, καὶ νὰ παραγγεῖλῃ σιδηροῦν
κιβώτιον.

Δὲν ἐπῆγε πολὺ μακρὰν. Ὁ κύριος Γουίλλ Γιῶμ-
ψων, κατοικῶν εἰς τὴν ὁδὸν Πικαδὶλλην, ἤκουσε τὰς
προτάσεις του, ἐνόησε τὰς ἐπιθυμίας του, καὶ ὑπε-
σχέθη νὰ τοῦ κατασκευασῇ κλειθρὸν ἀσφαλῆς, τὸ
ὅποιον νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ πάντα φόβον εἰς τὸ
μέλλον.

— Θὰ σοῦ δώσω, τοῦ εἶπε, μηχανὴν νεωτάτην.
Εἰς τὴν πρώτην ὄψωσόν σου θὰ κατασκευάσῃς κατὰ τὸ
κλιβῶτιόν σου ἀπόπειραν, πλὰξ ἀόρατος θ' ἀνοίξῃ, κανόνιον
μικρὸν, ἐπίσης ἀόρατον, θὰ ξεράσῃ ὠραῖον σφαιρίδιον
χάλκινον, ὁκτὼ οὐγγιῶν βάρους, τὸ ὅποιον θὰ ρίψῃ
κατὰ γῆς τὸν ἀνεπιτήδειον κλέπτην, με κρότον ση-
μαντικόν. Τί σοῦ φαίνεται;

— Λέγω ὅτι ἡ ἐφεύρεσις εἶναι εὐφρεστέρα, ἐφώ-
ναξεν ὁ Ἀρτανιάν· τὸ μικρὸν χάλκινον σφαιρίδιον
μοῦ ἀρέσκει τῶ ὄντι. Λοιπὸν, κύριε μηχανικῆ, τὰς
συμφωνίας;

— Δεκαπέντε ἡμέρας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ
δεκαπέντε χιλιάδας φράγκων πληρωτέας εἰς τὴν
παραδόσιν, ἀπεκρίθη ὁ τεχνίτης.

Ὁ Ἀρτανιάν καταΐθασε τὰ ὀφρῦδια. Δεκαπέντε
ἡμέραι ἦσαν προθεσμία ἀρκετὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας
ὅλοι οἱ κλέπται τοῦ Λονδίνου ἠδύνατο νὰ ματαιώ-
σουν τὴν ἀνάγκη τῆς ἀσφαλοῦς μηχανῆς. Δεκα-
πέντε χιλιάδες φράγκων ἦτον πληρωμὴ ὀλίγων
ἀκριβῆ διὰ πρᾶγμα τὸ ὅποιον, με ὀλίγη ἐπαγρύ-
πνησιν, ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ χάρισμα.

— Θὰ σκεφθῶ, τοῦ εἶπεν εὐχαριστῶ, κύριε.

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του πηλαλῶν·
κάνεις ἀκόμη δὲν εἶχεν ἐγγίξει τὸν θησαυρόν του.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὁ Ἄθωα ἐπῆγε νὰ ἐπισκεφθῇ
τὸν φίλον του, καὶ τὸν ἤρε τόσον σκεπτικόν, ὥστε
τοῦ ἐρανέρωσε τὴν περὶ τούτου ἀπορίαν του.

— Καὶ πῶς! εἶσαι πλούσιος, τοῦ εἶπε, καὶ δὲν
εἶσαι εὐθυμὸς! Σὺ, ὅστις ἐπεθύμεις τόσον τὸν
πλοῦτον! ...

— Φίλε μου, αἱ ἡδοναὶ εἰς τὰς ὁποίας δὲν εἶναι
κάνεις συνειθισμένους τὸν σνενοχωροῦν περισσότερον
ἀπὸ τὰ βάσανα εἰς τὰ ὁποία εἶχε συνειθίσει. Σὲ
παρακαλῶ νὰ μοῦ δώσῃς μίαν συμβουλήν, καὶ σὲ
ἔρωτῶ διότι εἶχες πάντοτε χρήματα· ὅταν ἔχη
κάνεις χρήματα, τί κάμνει;

— Κατὰ τὰς περιστάσεις.

— Τί ἔκαμες με τὰ ἐδικά σου. ὡς νὰ μὴ γείνης
μῆτε φιλάργυρος μῆτε ἄστωτος; διότι ἡ φιλαργυρία
ξηραίνει τὴν καρδίαν, καὶ ἡ ἀστωτία τὴν πνίγει· δὲν
εἶναι ἀλήθεια;

— Ὁ Φαβρίκιος αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ
ἀκριβέστερον. Πλὴν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὰ χρήματά
μου δὲν μ'ἐστενοχώρησαν ποτέ.

— Ἄκουσε· τὰ ἐνδύεις εἰς δημόσια δάνεια;

— Ὁχι. ἠξεύρεις ὅτι ἔχω ἀρκετὰ ὠραία οἰκίαν,
καὶ ἡ οἰκία αὕτη εἶναι τὸ καλῆτερον κτήμά μου.

— Τὸ ἠξεύρω.

— Εἰς τρόπον ὥστε θὰ ἴσῃς τόσον πλούσιος ὡς
ἐγώ, καὶ πλουσιώτερος ἀκόμη ἂν θέλῃς, με τὸ αὐτὸ
μέσον.

— Ἀλλὰ τὰ εἰσοδήματα τ' ἀποταμιεύεις;

— Ὁχι.

— Τί νομίζεις περὶ κρυψῶνος μέσα εἰς τὸν
τοίχον.

— Δὲν ἔκαμα ποτὲ χρῆσιν.

— Τότε θὰ εἰπῇ ὅτι ἔχεις ἄνθρωπον πιστόν, ἐπι-
στάτην ἀσφαλῆ, ὅστις σοῦ πληρώνει τόκον μέτριον
καὶ τίμιον.

— Καθόλου.

— Καὶ τότε λοιπὸν, τί κάμνεις;

— Ἐξοδεύω ὅσα ἔχω, καὶ δὲν ἔχω περισσότερα
παρ'ὅσα ἐξοδεύω, φίλτατέ μου Ἀρτανιάν.

— Ἄ! ἰδοῦ! Ἄλλ'εἶσαι ὀλίγον πρίγκιψ σὺ, φίλε
μου, καὶ δεκαπέντε ἢ δεκαῆξ χιλιάδων φράγκων εἰσό-
δημα χάνεται εἰς τὰ δάκτυλά σου καὶ ἐπειτα,
ἔχεις βάρη, ἐξοδα παραστάσεως ...

— Ἀλλὰ δὲν βλέπω νὰ ἴσῃς ὀλιγώτερον ἄρχων
ἀπ' ἐμὲ, φίλε μου· ὅθεν τὰ χρήματά σου θὰ σοῦ ἔλθουν
ἰσα ἰσα.

— Τριακόσιαι χιλιάδες φράγκων! Καλὲ, τί λέγεις;
Τὰ δύο τρίτα εἶναι περιττά.

— Μὲ συγχωρεῖς· πλὴν μοῦ ἐφάνη ὅτι μοῦ
εἶπες ... ἐνόμιζα ὅτι ἤκουσα, τέλος πάντων ... ἐθαύ-
ρευσα ὅτι εἶχες σύντροφον ...

— Ἄ! διάβολε! ἀλήθεια, ἐφίωναξεν ὁ Ἀρτανιάν
κοκκινίζων, ἔχω τὸν Πλανσιέ. Ἐξέλασα τὸν Πλαν-
σιέ, εἰς τὴν ζωὴν μου! ... Αἱ λοιπὸν, ἰδοῦ ἑκατὸν
χιλιάδες φράγκων ἐπέταξαν ... κρίμα, ὁ ἀριθμὸς
ἦτον στρογγυλὸς, ἠχητικώτατος ... Ἀλήθεια, Ἄθωα,

δὲν εἶμαι πλέον πλούσιος καθόλου. Τί ἐνθυμητικὸν
ἔχεις!

— Ἀρκετὰ καλὸν, δόξα σοι ὁ Θεός.

— Ὁ καλὸς αὐτὸς Πλανσιέ, ἐμουροῦρισεν ὁ Ἀρ-
τανιάν, δὲν ἔκαμε κακὸν ὄνειρον. Τί κερδοσκοπία,
διάβολε! Τέλος πάντων, ὅ,τι εἶπα εἶπα.

— Πόσα τοῦ δίδεις;

— Ὡ! εἶπεν ὁ Ἀρτανιάν, δὲν εἶναι κακὸν παιδίον,
συμβιβάζομαι πάντοτε καλῶ μαζὶ του. Ἐγὼ ὑπέ-
φερα βάσανα, βλέψεις, ἐξοδα ... ὅλα αὐτὰ πρέπει
νὰ ἐμβοῦν εἰς τὸν λογαριασμόν.

— Φίλε μου, εἶμαι βεβαίωτατος περὶ σοῦ, εἶπεν
ἡσύχως ὁ Ἄθωα, καὶ δὲν φοβοῦμαι διὰ τὸν καλὸν
αὐτὸν Πλανσιέ· τὰ συμφέροντά του εἶναι καλῆτερα
εἰς τὰς χεῖράς σου παρ'ὅτι εἶναι εἰς τὰς ἐδικὰς του·
τώρα ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἔχεις πλέον τίποτε νὰ κάμῃς
ἐδῶ, ἀς ἀναχωρήσωμεν ἂν μ'ἀκούῃς. Πήγαινε νὰ
εὐχαριστήσῃς τὴν Μεγαλειότητά Του, νὰ λάβῃς τὰς
διαταγὰς του, καὶ, εἰς ἕξ ἡμέρας, ἠμποροῦμεν νὰ
ἀγναντεύσωμεν τοὺς πύργους τῆς Παναγίας τῶν Πα-
ρισίων.

— Φίλε μου, φλέγομαι τῶ ὄντι ἀπὸ ἐπιθυμίαν
ν' ἀναχωρήσω, καὶ τρέχω εὐθύς νὰ προσφέρω τὸ
σέβας μου εἰς τὸν βασιλέα.

— Ἐγώ, εἶπεν ὁ Ἄθωα, πηγαίνω ν' ἀποχαιρετήσω
μερικὸς κυρίους εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐπειτα εἶμαι
μαζὶ σου.

— Μοῦ δανείζεις τὸν Γριμῶ;

— Ἐξ ὅλης μου καρδίας ... Τί θέλεις νὰ σοῦ
κάμῃ;

— Πρᾶγμα ἀπλοῦστατον καὶ ἀκούραστον δι' αὐτόν·
θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μοῦ φυλάξῃ τὰ πιστόλια, τὰ
ὅποια εἶναι εἰς τὴν τράπεζαν πλησίον τῶν κιβω-
τίων.

— Πολὺ καλὰ, ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ Ἄθωα.

— Καὶ δὲν θ' ἀπομακρυνθῇ καθόλου· δὲν εἶναι
ἀλήθεια;

— Ὅσω θ' ἀπομακρυνθῶν καὶ αὐτὰ τὰ πιστόλια.

— Πηγαίνω λοιπὸν εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειό-
τητα· καλὴν ἀντάμωσιν.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐφθασε τῶ ὄντι εἰς τὸ παλάτιον τοῦ
ἁγίου Ἰακώβου, ὅπου Κάρολος ὁ Β', καταγινόμενος
τότε εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του, τὸν ἔκαμε νὰ περι-
μείνῃ εἰς τὸν προθάλαμον ὀλόκληρον ὥραν.

Ὁ Ἀρτανιάν, περιπατῶν εἰς τὴν στοάν, ἀπὸ τὰς
θύρας εἰς τὰ παράθυρα, καὶ ἀπὸ τὰ παράθυρα εἰς
τὰς θύρας, ἐνόμισεν ὅτι εἶδε μανδύαν ὡς τὸν τοῦ
Ἄθωνος διερχόμενον τὰ προπύλαια· ἀλλὰ τὴν στιγμήν
καθ' ἣν ἠτοιμαζέτο νὰ ἐξεπάσῃ καλῆτερα τὸ πρᾶγμα,
ὁ κλητῆρ τὸν ἐπροσκάλεσε πλησίον τῆς Αὐτοῦ Με-
γαλειότητος.

Κάρολος ὁ Β' ἔτριβε τὰς χεῖράς του ἐνῶ ἐδέχετο
τὰς εὐχαριστίας τοῦ φίλου μας.

— Ἰππότα, εἶπεν, ἔχεις ἀδικον νὰ λέγῃς ὅτι μοῦ
εἶσαι εὐγνώμων· διότι δὲν ἐπλήρωσα οὔτε τὰ τέταρ-
τον τῶν ὅσα ἀξίζει ἡ ἱστορία τοῦ κιβωτίου, ὅπου
ἔβαλες τὸν γενναῖον αὐτὸν στρατηγόν ... θὰ εἰπῶ
τὸν ἀριστον αὐτὸν δούκα τῆς Ἀλβεργιάλης.

Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐξεκαρδίζετο γελῶν.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἐπρεπε νὰ διακόψῃ

τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, καὶ ἐκαμάρωσε σεμνο-
πρεπῶς.

— Ἀληθινὰ, ἠκολούθησεν ὁ Κάρολος, σ' ἐσυγχώ-
ρισεν εὐλκρινῶς ὁ ἀγαπητός μας Μώγκ;

— Μ' ἐσυγχώρισεν! Ἐλπίζω, ναί, βασιλεῦ.

— Αἱ! ... Τὸ παιγνίδιον βλέπεις ἦτον σκληρόν ...

Odds-fish! νὰ βάλῃς εἰς τὸν κάδον ὡσὰν ἀρέγκαν
τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς ἀγγλικῆς ἐπαναστάσεως!
Ἄν ἦμουν εἰς τὴν θέσιν σου, θὰ εἶχα ὑποψίας, ἱπ-
πότα.

— Βασιλεῦ ...

— Ἠξεύρω πολὺ καλὰ ὅτι ὁ Μώγκ σὲ ὀνομάζει
φίλον του ... πλὴν ἔχει τὸ βλέμμα πολὺ βαθύ, ὥστε
πρέπει νὰ ἔχῃ πολὺ ἐνθυμητικόν, καὶ τὰ ὄφρῦδια
πολὺ ὑψηλὰ, ὥστε πρέπει νὰ ἦναι πολὺ ὑπερήφανος·
ἦξεύρεις; grande supercilium.

— Ὁ μὰ μάθη βέβαια τὰ λατινικά, εἶπε καθ' ἑαυτὸν
ὁ Ἀρτανιάν.

— Ἄκουε, ἐφώναξεν ὑπερχαρῆς ὁ βασιλεὺς· πρέπει
νὰ κατορθώσω τὴν συμφιλίωσίν σας, καὶ θὰ μετα-
χειρισθῶ μέσον ὥστε ...

Ὁ Ἀρτανιάν ἐδάγκασε τὸν μύστακά του.

— Μὲ συγχωρεῖς, Μεγαλειότατε, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν
ἀλήθειαν;

— Λέγε, ἱππότα, λέγε.

— Λέγω λοιπὸν, βασιλεῦ, ὅτι μοῦ προξενεῖς
φόβον μέγιστον ... Ἄν ἡ Μεγαλειότης Σου θελήσῃς νὰ
διορθώσῃς τὴν ὑπόθεσίν μου, καθὼς φαίνεται ὅτι ἐπι-
θυμεῖς, εἶμαι χαμένος ἄνθρωπος· ὁ δούξ θὰ βάλῃ νὰ
μὲ δολοφονήσουν.

Ὁ βασιλεὺς ἐξεκαρδίσθη καὶ πάλιν γελῶν, καὶ ὁ
γέλως οὗτος μετέβαλε τὸν φόβον τοῦ Ἀρτανιάν εἰς
φρίκην.

— Βασιλεῦ, σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ὑποσχεθῆς ὅτι
θὰ μὲ ἀφῆσῃς νὰ διαπραγματευθῶ τὴν ὑπόθεσιν
αὐτὴν μόνος μου· καὶ ἔπειτα, ἂν δὲν ἔχῃς πλέον
ἀνάγκην ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν μου ...

— Ὅχι, ἱππότα. Θέλεις ν' ἀναχωρήσῃς; ἀπε-
κρίθη ὁ Κάρολος μὲ φαιδρότητα ἐπὶ τὸ μάλλον αὐ-
ξάνουσαν τὴν ἀνησυχίαν τοῦ Ἀρτανιάν.

— Ἄν ἡ Μεγαλειότης Σου δὲν ἔχῃς τίποτε πλέον
νὰ μὲ διατάξῃς.

Ὁ Κάρολος ἐπανῆλθε σχεδὸν εἰς τὴν σοβαρότητα.

— Τοῦτο καὶ μόνον. Ἰδὲ τὴν ἀδελφὴν μου, τὴν
λέδου Ἐξέικεταν. Σὲ γνωρίζει;

— Ὅχι, βασιλεῦ, πλὴν ... στρατιώτης γέρον ὡς
ἐγὼ δὲν εἶναι θεάμα εὐάρεστον εἰς νέαν καὶ φαιδρὰν
βασιλοπούδα.

— Θέλω, σοῦ λέγω, νὰ σὲ γνωρίσῃ ἡ ἀδελφὴ μου·
θέλω εἰς ὦραν ἀνάγκης νὰ ἦναι βεβαία περὶ τῆς
συνδρομῆς σου.

— Βασιλεῦ, ὅ,τι εἶναι εὐάρεστον εἰς τὴν Μεγα-
λειότητά Σου, εἶναι ἱερὸν εἰς ἐμέ.

— Πολὺ καλὰ ... Παρρῦ! ἔλα, ἀγαθὲ μου Παρρῦ.

Ἡ πλαγία θύρα ἀνοίξε, καὶ ὁ Παρρῦ ἐμβῆκε μὲ
πρόσωπον ἀκτινοβόλον ἀπὸ χαρὰν ὅταν εἶδε τὸν
ἱππότην.

— Τί κάμνει ὁ Ροτσέσερ; εἶπεν ὁ βασιλεὺς.

— Εἶναι εἰς τὴν διούρυγα μὲ τὰς κυρίας, ἀπεκρίθη
ὁ Παρρῦ.

— Καὶ ὁ Βώκκιναμ;

— Καὶ αὐτός.

— Τόσω καλῆτερα. Ὁδήγησε τὸν ἱππότην εἰς τὸν
Βίλλιερ, — εἶναι ὁ δούξ τοῦ Βώκκιναμ, ἱππότα, —
καὶ παρακάλεσε τὸν δούκα νὰ παρουσιάσῃ τὸν κύριον
Ἀρτανιάν εἰς τὴν λέδου Ἐξέικεταν.

Ὁ Παρρῦ ἐπροσκύνησε τὸν βασιλέα, καὶ ἐχαμογέ-
λασε πρὸς τὸν Ἀρτανιάν.

— ἱππότα, ἠκολούθησεν ὁ βασιλεὺς, ἡ ἀκρόασις
αὕτη εἶναι ἀκρόασις ἀναχωρήσεως· ἤμπορεῖς λοιπὸν
ν' ἀναχωρήσῃς ὅταν θέλῃς.

— Εὐχαριστῶ, βασιλεῦ.

— Φιλώσου ὁμως πρῶτα μὲ τὸν Μώγκ.

— Ὡ! βασιλεῦ ...

— Ἠξεύρεις ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ πλοιά μου εἶναι εἰς
τὴν διαθέσιν σου.

— Βασιλεῦ, δὲν εἶμαι ἀξίως τόσης εὐνοίας, καὶ
δὲν ὑποφέρω ποτὲ ὥστε οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Μεγα-
λειότητός Σου νὰ ἐνοχληθοῦν δι' ἐμέ.

Ὁ βασιλεὺς ἐκτύπησε τὸν ὦμον τοῦ Ἀρτανιάν.

— Κάνεις δὲν ἐνοχλεῖται διὰ σέ, ἱππότα, ἀλλὰ
διὰ τὸν πρέσβυν τὸν ὁποῖον στέλλω εἰς τὴν Γαλ-
λίαν, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον θὰ χρησιμεύσῃς, εὐχαρίστως,
νομίζω, ὡς σύντροφος, διότι τὸν γνωρίζεις.

Ὁ Ἀρτανιάν ἐκύτταξε τὸν βασιλέα ἐκθαμβος.

— Εἶναι κάποιος κόμης τῆς Φέρας ... ἐκεῖνος τὸν
ὁποῖον ὀνομάζεις Ἄθωνα, ἐπρόσθεσεν ὁ βασιλεὺς, τε-
λειώσας τὴν ὀμιλίαν καθὼς τὴν εἶχεν ἀρχίσει, μὲ
φαιδρὰ δηλαδὴ καὶ δυνατὰ γέλια. Ἰγίαινε, ἱππότα,
ἠγίαινε· ἀγάπα με καθὼς σ' ἀγαπῶ.

Καί, ταῦτα εἰπὼν, καὶ νεύσας πρὸς τὸν Παρρῦ,
ὡς ἐρωτῶν αὐτὸν ἂν τὸν ἐπερίμενε κάνεις εἰς τὸ
πλησίον δωμάτιον, ὁ βασιλεὺς ἐμβῆκεν εἰς τὸ δωμά-
τιον τοῦτο, ἀφίνων τὸν Ἀρτανιάν ἐκθαμβὸν ὄλον διὰ
τὴν παράδοξον ταύτην ἀκρόασιν.

Ὁ γέρον ἔλαβε φιλικῶς τὸν βραχίονα τοῦ Ἀρτα-
νιάν καὶ τὸν ὠδήγησε πρὸς τοὺς κήπους.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τῆς τύχης τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἐν αὐταῖς
μνημείων ἐπὶ Ῥωμαίων καὶ κατὰ τὸν με-
σαιῶνα. Κατὰ τὸν Συνταγματάρχην Λήκιον

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ I. Καρτσούττα.

(Συνέχεια· εἶδε φυλλάδιον λδ').

Μολταυῖτα ὀλίγοι στίχοι τοῦ ποιητοῦ Κλαυ-
διανοῦ καὶ ῥητορικὸν τι γύμνασμα τοῦ Συνεσίου
ἔδωκαν εἰς τινὰς ἀφορμὴν ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ
ταύτης τῆς ὑπὸ τοῦ Ζωσίμου ἱστορουμένης ἐπιει-
κειάς τοῦ Ἀλαρίχου περὶ τὰς Ἀθήνας. Ἄλλ' ὁ ἱστο-
ρικὸς προσθέτει παρατήρησίν τινα ἣτις ἀποδεικνύει
ὅτι ἡ βλάβη τῶν Ἀθηναίων καὶ ἂν ἐπαθὲ τινα, δὲν ἦτο
μεγάλη. Ἐπειδὴ, ὅτε ὁ Ζωσίμος ἔγραφε τὴν ἱστο-
ρίαν αὐτοῦ, ἱκανὰ ἔτη ἀφοῦ ὁ Ἀλαρίχος ἀπῆλθεν ἐξ
Ἑλλάδος, ἡ Πρόμαχος Ἀθηναῖα, κολοσσὸς τοῦ φειδίου

ὑπερέχων εἰς ὕψος τὸν Παρθενῶνα, ἴστατο ἐτι ἐν τῇ
Ἀκροπόλει, ὡς καὶ ἄλλα ἐκ μετᾶλλων ἀγάλματα.
Ἄν οἱ περὶ τὸν Ἀλαρίχον βάρβαροι διεσπάρθουν τὰς
Ἀθήνας, ἤθελεν ἡ ἀπληστία τῶν κατακτητῶν παρα-
βλέπει τὴν μεταλλικὴν τῶν λαφύρων τούτων ἀξίαν;
ἢ εἶναι πιθανόν ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς εἰδωλολατρίας
Γότθοι ἤθελον ἀφήσει ὄρθον ἀντικείμενον τόσον ἀπε-
χθές εἰς αὐτοὺς, ὡς τὸ ἀγαλμα τῆς Προμάχου
Ἀθηναῖς; ὥστε, ἂν ἡ χριστιανικὴ πίστις τοῦ Ἀλα-
ρίχου δὲν ὤπλιζεν αὐτὸν κατὰ τῶν τοιούτων δειμά-
των, ἴσως ἢ θεὰ τοῦ κολοσσίου ἀγάλματος, πλιτ-
τουσα τὴν φαντασίαν τοῦ βαρβάρου, συνέτεινε εἰς
τὸ νὰ παραλύσῃ τὰ κατὰ τῆς πόλεως σχέδιά του.

Ἡ ἀκόλουθος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐφοδος τῶν βαρ-
βάρων ἐπῆλθεν ἀπὸ ὅλης ἀντίθετον μέρος, τὴν Ἀφρι-
κὴν. Μεσοῦντος τοῦ πέμπτου Μ. Χ. αἰῶνος οἱ μετὰ
τοῦ Γενσερικού Βάνδαλοι μετέβησαν, σιμὰ τῶν
ἄλλων περὶ τὴν Μεσόγειον χωρῶν, καὶ εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα· ἂν δ' οἱ τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους ἱστο-
ρήσαντες δὲν ἀναγέρωσι ῥητῶς τὴν Ἀττικὴν, δύ-
σκολον εἶναι νὰ πιστεύσωμεν ὅτι δὲν ἐνέσκηψε καὶ
ἐδῶ ἡ καταγίς. Πλὴν ἐπειδὴ αἱ Ἀθηναῖαι ἦσαν τετε-
ρισμέναι, ὡς ἦσαν καὶ μετὰ ἕνα αἰῶνα, ὅτε ὁ Ἰου-
στινιανὸς διέταξε νὰ γίνῃ τις ἐπισκευὴ τῶν τειχῶν,
πιθανόν ἢ πόλις νὰ ἔμεινε ἀνεπηρέαστος. Οἱ λη-
στρικοὶ οὗτοι βάρβαροι ἔθνος εἶχον νὰ ἐπιχειρήσιν
αἰφνιδίως καὶ ταχέως καταδρομὰς εἰς τὰς χώρας,
διὸ καὶ ἔφερον αἰεὶ μετ' ἑαυτῶν ἵππους· σπανίως δὲ
ἤρχοντο εἰς μάχην ἐκ τοῦ συστάθην, καὶ ὀλιγώτερον
ἐτι προσεβλάλλον φρούρια καὶ τόπους ὄχυρους.

Τόσον οἱ πολέμοι τῶν εἰδῶλων χριστιανοὶ, καθὼς
καὶ τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν οἱ φιλοχρηματώτεροι, ἐγώ-
νευσαν ἀναμφιβόλως, χάριν τοῦ μετάλλου, πλὴν
τῶν χαλκῶν ἔργων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἐντεθῆεν ἡ
ὑπερβολικὴ τὴν σήμερον σπάνις εὐμεγέθων ὁπωσούν
μεταλλικῶν ἔργων, ἅτινα ἦσαν τὰ κέλαιστα τῆς
γλυπτικῆς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀπετέλουν μίαν τῶν
ἐπισημοτέρων τῆς τέχνης τάξεων. Τῶν δὲ λιθίνων
καὶ μὴ παρεχόντων τοιαύτην ὠφέλειαν, πολλὰ μὲν,
ζήλω φερόμενοι θεοσεβτικῶ, ἐσύνησαν οἱ χρι-
στιανοὶ· ἀλλὰ οἱ διωκόμενοι ἐθνικοὶ κατέχουσιν εἰς τὴν
γῆν ἐπ' ἐλπίδι καιρῶν βελτιόνων μηδέποτε ἐπελ-
θόντων, καὶ πολλὰ τέλος πάντων ἄλλα, δὲν ἀμρι-
βάλλομεν, μένουσιν εἰσέτι τεθραμμένα ὑπὸ τὰ πολυ-
πληθῆ εἰρεπία τῶν ἀρχαίων πόλεων, τὰ κελύπτοντα
τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος.

Πιθανῶς περὶ τὰς ἀρχάς, ἢ μᾶλλον τὰ μέσα τοῦ
ἔκτου αἰῶνος μ. Χ., οἱ ναοὶ μετεβλήθησαν τὸ πρῶτον
εἰς ἐκκλησίας τῶν χριστιανῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν
αἰῶνα ἐκλείσθησαν καὶ τὰ σχολεῖα τῶν φιλοσόφων
διὰ θεσπίσματος τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ὁ Παρθενῶν τότε
ἀφιερῶθη εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, προσωπο-
ποιήσις τῆς ὁποίας ἦν ἡ πάλαι ἐν αὐτῇ λατρευομένη
παρθένος θεὰ, καὶ ὁ ναὸς τοῦ Θεσεῦς ἐδόθη εἰς τὸν
ἦρωα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἅγιον Γεώργιον τὸν ἐκ Καπ-
παδοκίας.

Μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐν Ἀθήναις σχολῶν,
καὶ τὸν διασκορπισμὸν τῶν ὀλίγων ἐτι λάτρευον
τῆς ἀρχαίας σοφίας καὶ θεοσεβείας, ἡ ἑλληνικὴ φιλο-
λογία περιωρίσθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ Κων-
σταντινούπολιν ἢ κατέφυγεν εἰς τὰ μοναστήρια,
ὅπου τὰ ζώπυρα αὐτῆς διετηρήθησαν κατὰ τὸ διά-
στημα τῶν τεσσάρων σκοτεινῶν αἰώνων, οἵτινες
ἐπῆλθον μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ηρακλείου, ἐπὶ
τῆς θανῆς τοῦ ὁποίου ἡ Ανατολικὴ Αὐτοκρατορία
συνεστάλη εἰς τὰ στενὰ ἐκείνα ὄρια τὰ μηδέποτε
πλέον ἐπεκταθέντα. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς
ταύτης μόλις εὐρίσκειται ἱστορικὸς τις, ὅστις νὰ
διηγηθῇ τὰς τύχας αὐτῆς τῆς βασιλευούσης πόλεως,
οὐδὲν θαυμαστὸν ἂν δὲν ἀπαντῶμεν τὸνομα τῶν
Ἀθηναίων, πόλεως ἤδη γενομένην ἐπαρχιωτὶδος καὶ
γυμνῶν παντὸς ἔχρους τῆς ἀρχαίας σοφίας.

Τὰ 250 ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων οἱ
Φράγκοι εἶχον τὴν κυριότητα τῆς Ἑλλάδος, ἦτο ἀπὸ
τὰς ἀρχάς τοῦ 17. αἰῶνος μέχρι τῶν μέσων τοῦ
18. αἰῶνος, δὲν ἦτο χρόνος περιόδου εὐτυχῆς ὡς πρὸς τὰ
λείψανα τῆς ἀρχαίας τέχνης ὅσα ἐτι τυχόν ἐτίω-
ζοντο. Ἡ θλιβερὰ τοῦ Νικίτα διήγησις, ὅπου βλέ-
πομεν τοὺς Φράγκους κατακτητὰς τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως χωνεύοντας εἰς τὸ πῦρ τὸ μετάλλον τῶν
αγαλμάτων, διδάσκει ἡμᾶς πόσον ὀλίγον εὐαίσθητοι
περὶ τὰ ἀρχαία ἦσαν οἱ προπάτορες τινῶν τῶν τὰ
μάλιτα περαιοτισμένων λαῶν τῆς παρούσης Εὐρώπης,
καὶ πόσον μικρὰ ἐφρόντιζον ἐκεῖνοι περὶ τῶν τεχνι-
κῶν ἀριστουργημάτων, ὅσα εἰς τοὺς Ἑλληνας ἦσαν
ἐτι ἀσπαστα, καθὼς καὶ τὰ κἀλλη τῆς προγονικῆς
τῶν γλώσσης.

Κατὰ τὰς μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου συν-
θήκας τῶν Φράγκων Σπουροφόρων ἡ ἰδίως Ἑλλὰς
ἐδόθη εἰς ἡμισείας εἰς τὸν Βονιφάκιον, μαρκήσιον
τοῦ Μοντεφεράτου, καὶ εἰς τοὺς Βενετούς· εἰς τοῦτους
μὲν ἡ Πελοπόννησος μὲ τὰς νήσους, εἰς ἐκείνους δὲ
ἅλα τὰ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰσθμοῦ μὲ πρωτεύουσιν
τὴν Θεσσαλονίκην. Ἄλλ' ἡ κατοχὴ τῶν χωρῶν
τούτων δὲν ἦτον εὐκόλος· ἐπειδὴ τινὲς μὲν τῶν
μεταξὺ ἐπαρχιῶν κατεῖχοντο ὑπὸ φυλῶν ἀνεξαρ-
τήτων· εἰς ἄλλας ἤρχον συγγενεῖς τῶν βασιλικῶν
οἴκων τοῦ Βυζαντίου, ἢ μᾶλλον μαχαίροδοιοι τυχο-
διώκται ἀρπαζάντες αὐτὰς καὶ δυνάμενοι νὰ τὰς
ὑπερασπίσωσι τῇ βίᾳ τῶν ὀπλῶν. Οὕτω, λόγου
χάριν, τὴν Ἠπειρὸν καὶ Αἰτωλίαν εἶχεν ὁ Ἰωάννης
Δούκας· οἱ Βλακίωται εἶχον τὸ ὄρος τὸν Πίνδον· οἱ
Ἕλληνας τῶν Ἀργάφων ἐξουσίαζον τὸν Ἀσπροπόταμον
καὶ τὸ Καρπενήσι, τὰ μεσογειώτερα τῆς ἀρχαίας
Δολοπίας καὶ Αἰτωλίας. Εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἢ
Μωρέων, ἡ Μεσσηνία ὑπέκειτο εἰς τὴν οἰκογένειαν
τῶν Μελισσηνῶν, ἐλαόντων τὸ γένος ἐκ τῆς ἀδελφῆς
τοῦ πρώτου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ Λακωνία εἶχε
κύριον τὸν Λέοντα Κεμαζέτον, ἢ δὲ Κορινθία καὶ
Ἀργολίς ἄλλον Λέοντα τὸν Σγουρόν. Οἱ Βενετοὶ
λοιπὸν κατέλαβον μὲν τὴν Κρήτην καὶ τῶν ἄλλων
νήσων τινὰς, ἀλλ' ἐβλεπον ἐξουτοὺς πάντοθεν ἀπο-
κεκλεισμένους τῆς Πελοποννήσου. Δύο Γάλλοι ἐκ
τοῦ Γένους τῶν Σαμπλιπῶν καὶ τῶν Βιλλαρδουίνων
προλαβόντες κατέσχον ὅσα μέρη τῆς Χερσονήσου
δὲν ὑπέκειντο εἰς Ἑλληνας ἡγεμόνας, κ' ἐξ αὐτῶν
ἐσηματίσθη τὸ Πριγκιπάτον τῆς Ἀχαΐας.

Ὁ Λέων Σγουρός, γαμβρὸς τοῦ ἐκθρονισθέντος
αὐτοκράτορος Ἀλεξίου, ἐσπευσε νὰ καταλάβῃ τὰ
33.

περίφημα στενά τῶν Γερμανῶν καὶ Θεριοπολιτῶν, ὡς οἱ πρόγονοί του, ἐπὶ Πελοπόννησον καὶ Γαλιταίων, καὶ ἐμποδίσει τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσοδὸν τοῦ Μαρκεσίου Μοντεφεράτου, ἀλλ' ἀπέτυχεν ὡς ἐκεῖνοι. Τοῦ Σγουρού ἡ ἀποδοξία διαγωγὴ συνέβαλε πολὺ εἰς τὴν εὐκολον ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατίαν τῶν Φράγκων. Ἐπειδὴ νομίσας τὴν ἀμνηστία καὶ τὰς δεινὰς τοῦ Βασιλείου περιστάσεις κερὶν ἀρμόδιον πρὸς τὴν ἰδίαν ἐκταυτῶν ὑψωσιν, ἐπειράθη νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, ἀποτυχὼν δὲ ἐλαφροαγῶγησε τὴν πόλιν, ἐνέπηρε τὰς κελύβας τῶν χωρικῶν, καὶ ἀπήγαγε τὰ κτήνη αὐτῶν. Τὰ ὅμοια κατορθώματα ἐπραξε καὶ εἰς Θήβας, ὥστε, ἅμα ὑπερδάντες τὴν Οὔτιν, εὗρον οἱ Φράγκοι τοὺς Βοιωτοὺς προθύμους νὰ δεχθῶσι τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν.

Τὰς Ἀθήνας εἶχεν ὑπερασπίσει κατὰ τοῦ Σγουροῦ Μιχαὴλ ὁ Κωνιάτης, ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, καὶ ἀδελφὸς τοῦ ὁμώνυμου ἱστοριογράφου. Ἀλλὰ τὴν ἀναγκάστη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ Μαρκεσιῶν Μοντεφεράτου. Τὸν Μιχαὴλ Κωνιάτην ἀντικατέστησε τότε ἐπίσκοπος δυτικὸς σταλαίς παρὰ τοῦ Πάπα. Ὁ δὲ Μαρκεσιῶν ἔδωκεν, ὡς βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ δουκάτον Ἀθηνῶν εἰς ἓνα τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, τὸν Βουρβουγιαννὸν (θῶνα δὲ λὰ Ρόχε.

Μετὰ τὰ ἔργα ταῦτα ὁ Μαρκεσιῶν ἔλαβεν ἐκουσίως ὑποταχθέντας εἰς αὐτὸν τοὺς Εὐβοεῖς, οἵτινες μάλιστα καὶ γέφυραν ἔστησαν ἐπὶ τοῦ Βυρίπου, ὅπως διαβῶσι τὰ στρατεύματά του. Ὀλιγώτερον ὑπῆρξεν εὐτυχία κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ὅπου πολιτοποίησεν τὸν Ἀκροκόρινθον καὶ τὸ Νάυπλιον ἀναγκάστη νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπρακτός.

Τὴν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἀνάγκησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1261 προσέλαβε καὶ ἀελοῦθησεν ἡ ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐκδιωχθεῖς τῶν Φράγκων. Ἡ Μακεδονία καὶ Θεσσαλία συνενώθησαν ἐκ νέου μετὰ τὴν πρωτεύουσαν πόλιν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Πελοποννήσου ἐπανήλθον εἰς τοὺς Ἕλληνας, προσωρινῶς ὅμως, ἐπειδὴ, μετὰ ταῦτα, ἡ μεσημβρινὴ Ἑλλὰς ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχῃ διηρημένα ἀνεμέσων Φράγκων καὶ Ἑλλήνων ὅπως ἦτο περὶ τοῦ κατ' ἀρχὰς τῆς τῶν Φράγκων ἐπικρατίσεως. Ὅλα μὲν τὰ μεσημβρινὰ τῆς Πελοποννήσου εἶχον Ἕλληνας ἡγεμόνας, ὡς καὶ τὴν λεγομένην δεσποτείαν τῆς Λύσσεως, πρωτεύουσα τῆς ὁποίας ἦσαν τὰ Ἰωάννεια μέχρι οὗ, περὶ τὰ μέσα τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος κατακτήθη ὑπὸ τῶν Σέρβων ἡ δὲ λοιπὴ Ἑλλὰς καὶ αἱ νῆσοι ἦσαν ὑπὸ τοὺς Φράγκους, πᾶσα τῶν ὁποίων ἡ πολιτικὴ ἐνέργεια ἐλαττώσθη εἰς τὴν ἐπιβόλῃν τοῦ Πάπα, τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως καὶ τῶν δύο θαλασσοκρατῶν πόλεων Βενετίας καὶ Γενούας. Περὶ δὲ τῶν Ἀθηνῶν ἡ τύχη ἠθέλησε νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ποτὲ πλεον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1204, ὅτε οἱ Φράγκοι τὰς ἐκυριεύσαν, ἔμειναν εἰς αὐτοὺς μέχρι οὗ οἱ Τούρκοι, περὶ τὰ μέσα τοῦ 15' αἰῶνος, ἔγιναν κύριοι καὶ αὐτῶν καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης Ἑλλάδος. Ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης τῶν Φράγκων ἐπικρατίσεως ἐν Ἀττικῇ, αἱ πολλὰ ἰταλικὰ λέξεις, ὅσαι ἔμειναν εἰς τὸν ὄχλον τῆς Ἀττικῆς, καὶ οἵτινες ἀλλαχού δὲν ἀπαντῶνται εἰμὴ εἰς τὰς νῆσους, ἐνθα ἐπίσης οἱ Φράγκοι διέμειναν ἐπὶ μικρὸν,

Τὸ δουκάτον Ἀθηνῶν, ἐγκλείων τὴν Ἀττικὴν, Βοιωτίαν καὶ μέρος τῆς Φωκίδος καὶ τῆς Εὐβοίας, ἔμεινε εἰς τὴν οἰκογένειαν δὲ λὰ Ρόχε κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς 11' ἑκατονταετηρίδος· ἔπειτα περιήλθεν εἰς τὸν Οὐγον δὲ Βριέννε νυμφευθέντα τὴν μονογενῆ κληρονόμον τοῦ δὲ λὰ Ρόχε. Ὁ υἱὸς τοῦ Οὐγου, Οὐάλτερ βοηθούμενος ἀπὸ μισθοφόρους Φράγκους Καταλανοὺς, ἐξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ δουκάτου, προσλαβὼν τὴν Κόρινθον, τὸ Ἄργος καὶ ἄλλα τινὰ τοῦ Μωρέως φρούρια, ἔθεν ἐξεδίωξε τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας. Ἀλλὰ τοῦ Οὐάλτερ οἱ θρίαμβοι ἔγιναν αἰτία τοῦ ἀφανισμοῦ του. Ἐπειδὴ ἀμνηστῶν νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλους τοὺς τυχοδιώκτας συμμάχους του Καταλανοὺς, οἵτινες δὲν ἤκουοντο εἰς τίποτε μέτριον, ἐξίασθη νὰ στρέψῃ τὰ ὄπλα κατ' αὐτῶν, καὶ μάχης γενομένης παρὰ τὴν Κωπαΐδα, λίμνην τῆς Βοιωτίας, ἐστερήθη καὶ τὸ δουκάτον καὶ τὴν ζωὴν. Τότε οἱ νικηταὶ ὑψωσαν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ δουκὸς τὸν ἐκ Ροσιλιῶνος Ρογγῆρον δεσφάου, ζωρηθέντα κατὰ τὴν μάχην, καὶ ἀναδείξαντες αὐτὸν στρατηγὸν ὤρμησαν εἰς νέας κατακτήσεις. Ἀπέσπασαν ἀπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς Λύσσεως ἄλλα τε γούρια καὶ τὰς Νέας Πάτρας (τὴν Ἰπάτην) ἧτις πόλεις ἐξηκολούθησε μετὰ ταῦτα νὰ ἴηαι προύργιον τοῦ δουκάτου πρὸς βορρᾶν, μέχρι οὗ καὶ αὕτη μεθ' ὅλης τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχεῖου ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρογγῆρου οἱ Καταλανοὶ στερούμενοι αὐτῆς ἀρχηγῶ ἀξίου καὶ ισχύοντος νὰ συντηρῇ εἰς εὐταξίαν καὶ ἐνοπήτητα τοὺς διαφόρους μικροῦς ἡγεμόνας ὧν ἕκαστος εἶχε τὸ φρούριόν του, ἔθεσαν ἀπὸ κοινοῦ δόγματος τὸ δουκάτον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ οἴκου Ἀργεῶνως. Ἐκ τούτου, ἐπὶ τῶν ἐφεξῆς ἐξήκοντα ἔτων ἡ Ἀττικὴ, ἡ Βοιωτία, ἡ Φωκίς καὶ ἡ κοιλάς τοῦ Σπερχεῖου, ὑπὸ τὸν ὄνομα δουκάτου Ἀθηνῶν καὶ Νέας Πάτρας, συναπήρξον τὸν κληρὸν τῶν νεωτέρων υἱῶν τοῦ βασιλικοῦ γένους τῆς Σικελίας. Ἐστάλλετο δὲ τοποτηρητῆς, ὅστις ἐκυβέρνηεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἐν Σικελίᾳ ἡγεμόνος. Περὶ τὰ τέλη ταύτης τῆς περιόδου τὸ ἀξίωμα τοῦ δουκὸς Ἀθηνῶν περιήλθεν εἰς τὴν Φλωρεντινὴν οἰκογένειαν τῶν Ἀκκιαγουόλι.

Ἡρῶτος τούτων ὑπῆρξεν ὁ Νέριος ἢ Ρενέριος, ἀνεψιὸς τοῦ Νικολάου ὅστις ἦν μέγας Σενεσάλιος τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως. Κατὰ τὸ ἔτος 1364 ἐδόθη εἰς τὸν Νέριον παρὰ τῆς τιμητικῆς Αὐτοκρατορίσεως Μαρίας τῆς Βουρβωνίδος τὸ πριγκιπάτον τῆς Βοστίσεως (τοῦ Αἰγίου). Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη κατ' ἀληθῆ ἡ πεπλασμένη ἀδελφὴ τῆς αὐτῆς Νεαπόλεως ἐπέβαλε γαῖρα καὶ εἰς τὴν Κόρινθον καὶ εἰς τὸ Ἄργος. Καθ' ὃν δὲ χρόνον οἱ στρατοὶ τῆς ἱερᾶς συμμαχίας ἦν συνδεδεσαν πρὸς ἀλλήλας ἡ Γαλιλία, ἡ Νεάπολις, ἡ Βενετία καὶ ἡ Γένουα, καὶ ψυχῇ τῆς ὁποίας ἦτον ὁ Πάπας Βονιφάκιος ὁ Θ', μετέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως δῆθεν καταπαύσωσι τοὺς ἐσωτερικοὺς σάλους τοῦ βασιλείου, καὶ σῴσωσι τὴν περαιτέρω τῶν Τούρκων προόδους, ὁ Νέριος ἐτάχθη νὰ πολεμήσῃ τοὺς Καταλανοὺς, Ναβαρραίους καὶ ἄλλους ἀρπακτῆρας καταλαβόντας καὶ ἔχοντας πολλὰ μέρη τοῦ δουκάτου Ἀθηνῶν. Ἦνονε δὲ αὐτός ὁ ἀνὴρ σιμὰ εἰς τὰς ἄλλας προσωπικὰς ἀρετὰς καὶ

τὴν ἐκ τῶν ἐπιγαμιῶν ἐπιβόλῃν, νυμφευθεὶς μὲν αὐτὸς Γενουησιῶν τινὰ δεσποῖαν ἐξ Εὐβοίας, ἐκδοὺς δὲ τὴν μίαν τῶν θυγατέρων εἰς τὸν Κάρολον Τόκκον, δούκα τῶν Ἰωαννίνων, τὴν δὲ ἑτέραν εἰς τὸν δεσπότην τοῦ Μωρέως Θεόδωρον Παλαιολόγον, ἀδελφὸν τοῦ Ἑλληνος Αὐτοκράτορος.

Καθυποτάξας λοιπὸν ὅλον τὸ δουκάτον ὁ Νέριος ἔλαβε κατὰ τὸ 1394 τὸ δίπλωμα καὶ ἀξίωμα δουκὸς Ἀθηνῶν παρὰ Λαδισλάου βασιλέως τῆς Νεαπόλεως καὶ Οὐγγρίας. Τελευτήσας δὲ μετ' οὗ πολὺ, κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν Βενετίαν, τὰς Θήβας εἰς τὸν νότον υἱὸν τοῦ Ἀντωνίου, καὶ τὴν Κόρινθον εἰς τὸν γαυβρόν του τὸν δεσπότην τοῦ Μωρέως. Ἀλλὰ προλαβὼν τοὺς Βενετούς, κατέσχεν ὁ Ἀντώνιος καὶ τὰς Ἀθήνας, καὶ διὰ τῆς ἐμφρονος διαγωγῆς του ἀμρότερον πρὸς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους, κατώρθησε νὰ χαρῆ μακρὰν καὶ ἀνενοχλήτην βασιλείαν. Ἐπειδὴ δ' οὗτος ὁ Ἀντώνιος λέγεται ὅτι ἐκόσμησε τὰς Ἀθήνας μετὰ διαφόρους οἰκοδομὰς, πιθανὸν ἔργον αὐτοῦ νὰ ἴηαι καὶ ὁ κατὰ τὴν νότιον πλευρὰν τῆς ἀκροπόλεως ἱστάμενος ὑψηλὸς πύργος, ὅστις ἐχρησίμευε βεβαίως ὡς σκοπιὰ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χρόνων ἐκεῖνων.

Τελευτήσαντα τὸν Ἀντωνιον, ἐζήτησε νὰ διαδεχθῆ ἡ χήρα γυνὴ του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Τούρκοι ἐγκατασταθέντες ἤδη ἐν Θράκῃ, ἐξέτεινον ἐκεῖθεν τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐστάλη παρ' αὐτῆς μετὰ δῶρα Λαόνικος ὁ Χαλκοκονδύλης, ἀδελφὸς τοῦ ἱστορικοῦ, εἰς Ἀδριανούπολιν πρὸς τὸν Σουλτάνον Μουράτ τὸν Β', ὅπως ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὴν κύρωσιν τῶν ἀξιωματῶν. Ἀλλ' ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ δύο συγγενεῖς τοῦ Ἀντωνίου, οἱ ἀδελφοὶ Νέριος καὶ Ἀντωνίος κατέλαβον τὴν Ἀκρόπολιν, ὅπερ ἔδωκεν εἰς τὸν Σουλτάνον ἀφορμὴν νὰ σταίλῃ τοὺς Τούρκους του, οἵτινες ἐλθόντες κατεληλάτησαν τὴν Βοιωτίαν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Νέριος ἀπῆλθεν εἰς Φλωρεντίαν παραχωρῶν ἅπασαν τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἀντωνιον ὡς ἀξιώτερον καὶ πλεον δραστήριον. Ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος δὲν ἐπέσχεν πολὺ νὰ χαρῆ τὸ ἀπόκτημά του. Ἀποθανόντος αὐτοῦ, τῷ 1435, ἡ σύζυγός του, Ἑλληνὶς τὸ γένος καὶ μόνη κληρονόμος τοῦ οἴκου τῶν ἐν Μεσοσηνίᾳ Μελοσηνῶν, ἠθέλησε νὰ μεταβιβάσῃ ὅλας τὰς κτήσεις ἐκεῖνων, ἐν αἷς ἦσαν καὶ Θήβαι καὶ Ἀθῆναι, εἰς τὸν Παλαιολόγον δεσπότην τοῦ Μωρέως. Ἀλλὰ πρὶν τὸ σχέδιον τοῦτο κατορθωθῆ, τὰς μὲν Θήβας ἐβόησε καὶ κατέλαβεν ὁ Τουρχανὴς στρατηγὸς τοῦ Σουλτάνου Μουράτ· συγχρόνως δ' ὁ Νέριος Ἀκκιαγουόλι ὁ δευτέρως, ἐπανακάμπτων ἐκ Φλωρεντίας, ἀνεδείχθη δούξ Ἀθηνῶν πληρόνων φόρον εἰς τὸν Σουλτάνον.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τούτου ὁ Σουλτάνος εἰσήλασεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου, ἐκυριεύσεν ἐξ ἐρόδου τὰ ὀχυρώματα τοῦ Ἐξαμιλίου, καὶ ἔλαβεν ὑπὸ τὸν ὄφρον ὑποτελεῖς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ Μωρέως. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἐφ' ὅσον χρόνον τὰ τουρκικὰ στρατεύματα διέμειναν αὐτοῖ. Οἱ Γραικοὶ δεσπότης τοῦ Μωρέως δὲν ὑπετάγησαν καθαρὸν, εἰμὴ ὅτε Μωάμεθ ὁ Β' ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν, ἔτη δὴλ. πέντε μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ τοῦ Νερίου τὸν θάνατον ἡ χήρα γυνὴ του ἐκυβέρνησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον τὰς Ἀθήνας ὡς ἐπίτροπος

τοῦ ἀνήλικου υἱοῦ της. Λαθούσα δ' ἔπειτα εἰς δευτέρον γάμον σύζυγον εὐπατρίδην τινὰ ἐκ Βενετίας, πρὸς ἣν δημοκρατίαν εἶχον ἤδη οἱ Τούρκοι σφόδρα ὑπόπτως, ἠρέθισε τὸν Σουλτάνον οὕτως ὥστε ν' ἀποστείλῃ δούκα Ἀθηνῶν τὸν Φραγκίσκον, υἱὸν Ἀντωνίου Ἀκκιαγουόλι τοῦ δευτέρου. Ὁ νέος οὗτος ὅστις εἶχε κατὰ τὸ ἔθος τὸ τουρκικὸν ἀνατραφεῖ εἰς τὴν κουλὴν τοῦ Σουλτάνου μετὰ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ὡς ἄμικρος τῆς πίστεως τοῦ πατρὸς, μόλις ἀναλαβὼν τὰς ἡμέρας τῆς ἐξουσίας, ἔσπευσε νὰ δώσῃ δείγμα τῆς ἐξαιρέτου ἀνατροφῆς του, θανατώνων τὴν χήραν τοῦ θεῖου τοῦ Νερίου, ἐνῶ οὐτ' αὐτῇ οὔτε ὁ Βενετὸς σύζυγός της οὐδόλως ἀντεταίην πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀρχῇ καθ' ἴδρυσιν αὐτοῦ.

Τὸ ἀνόμημα τοῦτο παρέσχεν εὐπρόσωπον ἀφορμὴν εἰς τὸν δεσποτὴν Μωάμεθ τὸν Β', τὸν ἤδη διαδεξάμενον τὸ ξίφος τοῦ Ἀλῆ Ὀσμάν, ν' ἀποστείλῃ τὴν στρατηγὸν τοῦ Ὀμάρ, υἱὸν τοῦ Τουρχανοῦ, καὶ ἐπιθέσῃ χεῖρα εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Φραγκίσκος ὠχυρώθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἔπειτα δὲ παρέδωκε τὴν πόλιν διὰ συνθήκης, ἧτις ἄρκεον εἰς αὐτὸν τὰς Θήβας. Καὶ οὕτως ὁ Ὀμάρ κατὰ μῆνα Ἰουνίου τοῦ 1456 παρέλαβε τὰς Ἀθήνας, τὰς ὁποίας ἐπισκέφη ἔπειτα αὐτοπροσώπως καὶ ὁ Μωάμεθ ὁ Β' ὅτε ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς κατακτήσεως τοῦ Μωρέως.

Ἡ πατρὶς τοῦ Παριλέως κατήντησε τὴν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ἐξουθενώσεως. Ἀναγκασθεῖσαι τέλος νὰ κύλωσι τὸν ἀγῶνα εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Ἀσιανοῦ βαρβάρου, τὸν ὅποιον ἐπικαίμενον ἀνεφέλλεν ἐπὶ ἐννέα ὅλους αἰῶνας ἡ ὑπεροχὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς πᾶν ὅ,τι καθιστᾶ ἰσχυρὰ τὰ ἔθνη, αἱ Ἀθηναὶ ἐλογίζοντο ἑαυτὰς εἰς τεσσαρῶν αἰῶνων διάστημα μακρίας ὅτι ἐδέχοντο τὰς διαταγὰς καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀσιανοῦ δεσποτοῦ διὰ τῆς μεσαιτίας τοῦ μαύρου εὐνοῦγου τοῦ γυναικῶνός του. Τὸ ἐπιζηλοῦν τούτου προνόμιον ἔλαβεν ἀρχὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ κατακτητοῦ, ὅστις ἰδὼν καὶ θυμάσας τὸ φυσικὸν κάλλος τῆς χώρας, τὴν εὐφυῶ τῶν λαμμένων διαθέσιν, τὸ ὄχι μὲν τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν αὐτῇ ἀρχαίων μνημείων δὲν ἐνόμισε τὸν ὅλον τόπον ἀνάξιον νὰ γίνῃ ἐξάρτημα ἰδιαίτερον τοῦ βασιλικοῦ οἴκου του. Κατὰ τὴν ἐπισκεψίαν του ταύτην ὁ Σουλτάνος ἐκάλασέ τινας τῶν Ἀθηναίων διότι, ἢ μετ' ὀφθαλμοῦ, συνωμότησαν ἐπὶ ἐπανόρθω τοῦ Φραγκίσκου. Ἐπειτα δὲ διετάξεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ αὐτοῦ τοῦ Φραγκίσκου τὸν θάνατον. Ὁ Παρθενὸν τότε μετασκευάσθη ἀπὸ χριστιανικῆς ἐκκλησίας εἰς τουρκικὸν τσαμίον. Εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν αὐτοῦ γωνίαν ὑψώθη μιναρέ, καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἀκροπόλεως ἔγιναν μετασκευαίτινες ἀναγκαῖαι διὰ τὴν πρόσφατον τῶν τηλεβόλων ἐπέισαξιν εἰς τὰ πολεμικὰ.

Κατὰ τὸ τέλος τῆς μεγάλης ἐκεῖνης χρονικῆς περιόδου, ὅτε, ἀφοῦ οἱ βάρβαροι τῆς ἀρκτου λαοὶ κατέκλυσαν πρῶτον τὴν Εὐρώπην καὶ πάντα τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν, ἔπειτα δ' ἠσπύσθησαν τὸν χριστιανισμὸν, ἤρχισαν βαθμηδὸν νὰ ἐξέρχωνται πρὸς νέον βίον, καὶ νέον βελτίονα πολιτισμὸν, τ' ἀποτελέσματα τῆς εὐρωπαϊκῆς μεταβολῆς ἐγίνοντο ἤδη ἐπισθητὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου βραχὺ τι ἔαρ γραμμάτων ὑπερᾶν μικρὸν πρὸ τῆς

κατακτήσεως, πλὴν ἐπελθόντες οἱ Τούρκοι ἐβίασαν τὴν Ἑλλάδα νὰ μείνῃ στάσιμος καὶ βεβαρβαρωμένη εἰς τὸ διάστημα τῶν αἰώνων καθ' ἃ ἡ Εὐρώπη ὄλονεν προῶδευε καὶ ἐβελτιούτο.

Ὁ πρόμος τὸν ὁποῖον ἡ δύναμις τῶν Τούρκων ἐνεποίει εἰς τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ ἀνέκαθεν τῶν ἐθνῶν τούτων πρὸς ἄλληλα ἀντιπάθεια, διέκοιεν εἰς τριούτον βαθμὸν τὴν συγκοινωνίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπης. ὥστε τὸ ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν σβεσθὲν ἀπὸ τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων, ὑπῆρχε μόλις γνωστὸν εἰς τοὺς ἀναδιφῶντας τὰ ἀρχαῖα βιβλία, καὶ ἀπαντῶντας κατὰ τύχην αὐτό. Τόσον μεγάλη ἦτον ἡ κατὰ τοῦτο ἀγνοία εἰς διάστημα 250 ἐτῶν, ἐν ᾧ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐκαλλιεργεῖτο μετὰ ζήλου εἰς τὴν Ἰσπερίαν Εὐρώπην, ὥστε ἤγνωστο γενικῶς ἂν ὑπῆρχεν ἐπὶ γῆς τόπος κατοικούμενος μετ' ὄνομα Ἀθηνῶν, καὶ πολὺ ἔτι ὀλιγότερον ἂν αἱ Ἀθηναῖοι ἐσώζον μνημεία τινα ἀρχαιοτήτος. Ἀλλ' ἡ μικρότης καὶ ἀφάνεια τῶν Ἀθηνῶν αὕτη δὲν ἐστερεῖτο καί τινας καλοῦ, ἐπειδὴ συνέτεινεν, ὁμοῦ μετ' ἰσχυρὸν τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπόστασιν, νὰ προφυλάττῃ αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἐπιπολιζόντας τότε εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ κακουροῦντας τὰ παραθαλάσσια τῶν πολισιμάτων περὶ τὰς Τούρκους, Βενετοὺς, καὶ Γενουσησίους. Μολταυτὰ δις ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῶν Τούρκων ὁ πόλεμος ἦλθε φέρων εἰς τὰς Ἀθήνας καταστροφὴν καὶ λεηλασίαν, τὴν δευτέραν δὲ φορὰν καὶ μετ' ἐπιπολιζόντων ζήμιαν τῶν σωζομένων λειψάνων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

Ἐν ἔτει 1464 οἱ Βενετοὶ προσορμισθέντες εἰς Πειραιᾶ κατέλαβον τὴν πόλιν καὶ ἀπήγαγον αἰχμαλώτους καὶ λάφυρα εἰς Εὐβοίαν. Μετὰ δύο ἔκτοτε ἐκατονταετηρίδας ὁ αὐτὸς πάλιν λαὸς ἐξέσεισε τὸν μακρὸν ληθαργικὸν ὕπνον, ἐν ὑπνοῦ τῶν αἱ Ἀθηνῶν.

Περὶ τὸ τέλος τῆς ἐν ἔτει 1687 ἐκστρατείας τῶν Βενετῶν καθ' ἣν Φραγκίσκος Μοροσίνης, ὁ μετὰ ταῦτα Δόγος, ἔκαμε κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ τὴν Πελοπόννησον τὰς περιφεύουσας ἐκείνας κατακτήσεις, δι' ὧν οἱ Βενετοὶ ἔμειναν εἰκοσιετὼς ἐτη κάτοχοι ταύτης τῆς Χερσονήσου, ὁ Βενετικὸς στόλος, πλεῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὴν Εὐβοίαν, ἐστάθη ἐν τῷ παράπλῳ εἰς τὸν Αἰγαιτικὸν κόλπον. Ἦν δὲ φθινόπωρον, καὶ ὁ Μοροσίνης βλέπων ἐπιχειροῦμενον τὸν χειμῶνα, ἀνέβαλε μὲν τὸν εἰς τὴν Εὐβοίαν πλοῦν, ἐπεχείρησε δὲ νὰ καταλάβῃ τὰς Ἀθήνας, ὅπως ἔχη τοῦλάχιστον ὁ στόλος ἀσφαλῆ προσορμισιν καὶ χειμᾶδια ἐν Πειραιεῖ. Καὶ μίαν μὲν μοῖραν τοῦ στόλου ἐστειλεν εἰς τὰ στενὰ τοῦ Εὐβοίου, ὅπως ἀπασχολούσῃ τοὺς Ὀθωμανοὺς τῆς Εὐβοίας, ἐμποδίζῃ αὐτοὺς τοῦ νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἐν Ἀθήναις ὁμοθητάς, αὐτὸς δὲ ἐπροχώρησε μετ' ὅσον ἐν Αἰγίῃ στόλον εἰς Πειραιᾶ. Ἐκεῖ ἐδέχθη τοὺς δημογέροντας τῶν Ἑλλήνων προσελθόντας καὶ ὑποσχόμενους αὐτῷ ὑπακοὴν καὶ συνδρομὴν, παρ' ὧν ἔμαθεν ὅτι οἱ Ὀθωμανοὶ προσέφυγον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ὅτι ἦσαν καλῶς ἐφωδιασμένοι μετὰ πρὸς ὑπεράσπισιν χρήσιμα, καὶ ὅτι ἐστειλαν ζητούντες βοήθειαν παρὰ τοῦ ἐν ἠθῆναις Σερρασκέρη (ἀρχιστρατήγου).

Κατὰ τὴν 21 καὶ 22 Σεπτεμβρίου ὁ στρατὸς

τῆς ξηρᾶς διοικούμενος ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Σουηδοῦ Κόμητος Κονισμάρκ, καὶ συμποσούμενος εἰς 8000 πεζοὺς καὶ 870 ἵππους, ἀπεβιβάσθη εἰς Πειραιᾶ.

Τὴν 25 ἔστησαν κατὰ τοῦ φρουρίου τέσσαρας εὐμεγέθεις ὄλμους καὶ ὀκτὼ τηλεβόλα, μέρος εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑψώματα, τὰ δὲ λοιπὰ πρὸς τὰ νότια καὶ τὰ ἀνατολικά τῆς Ἀκροπόλεως. Τὴν δὲ 26 τοῦ μηνὸς ἤρχισεν τὸ πῦρ.

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Σερρασκέρη ἐπιφανὲν εἰς τὴν πεδιάδα ἐπέφερε βραχίονα διακοπὴν εἰς τὰ ἔργα τῶν πολιορκητῶν· ἀλλὰ τὸ σῶμα τοῦτο ἐκτυπήθη καὶ διεσκορπίσθη ταχέως ὑπὸ τῶν Βενετῶν. Τὴν 27 οἱ πολιορκηταὶ ἤρχισαν νὰ πλησιάζωσι πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ ὄχυράματα, ἀλλὰ τὸ ἔργον προῦχῶρει δυσκόλως διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ κρημνώδες τῶν τόπων. Ἐν τούτοις οἱ Βενετοὶ ἐξήκολούθηον νὰ καταπυροβολώσιν τὴν Ἀκρόπολιν. Ὁ Παρθενὸν ὡς σῶμα μέγα καὶ περίοπτον καὶ πολὺν καταλαμβάνον χώρον ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ βλασθῇ· ἀλλ' ἡ βλάβη ἤθελεν εἶσθαι σχετικῶς ἐλαχίστη καὶ ἀσήμαντος, ἂν οἱ Τούρκοι, κατὰ κκκκτὴν τύχην, δὲν ἤθελον ἐναποθέσει ἐν αὐτῇ, ὁμοῦ μετὰ τὰ πολυτιμότερα πράγματα τῶν, μεγάλην ποσότητα πυρροποδίων καὶ πυροκόνου. Τὴν 28, ἤδη ἑσπέρας, βόμβα καταπεσοῦσα εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τοῦ οἰκοδομήματος ἀνέσφραξε τὴν πυρίτιδα, ἥτις κειμένη εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὰς ὄμμα, ἀνέστρεψεν ἐν τῇ ἐκρήξει ὄλον τοῦτο τὸ μέρος τοῦ σηκοῦ, τοὺς ἐν ἐκατέραις ταῖς πλευραῖς ἰσταμένους κίονας τοῦ περιτυλίου, καὶ ὄλους, ἐκτὸς ἐνός, τοὺς κίονας τοῦ προνάου· ἀφῆκε δὲ ὄρθον μέρος τοῦ ὀπισθοδόμου, τὰ δύο μέτωπα τοῦ ναοῦ, χωρὶς νὰ βλάβῃ πλὴν δύο ἢ τρία τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασιν ἀγαλμάτων. Ὁ ἐμπροσθεν τῆς πυρίτιδος ἐπενεμηθὴ καὶ τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει οἰκίσματα τῶν Ὀθωμανῶν· ἄλλα βόμβα ἐρόνευσε τὸν Πασᾶν καὶ τὸν υἱὸν του· καὶ τότε οἱ Τούρκοι ἐπρότειναν λόγους παρὰ δόσεως. Τὴν 29 Σεπτεμβρίου ὑπεγράφη συνθήκη ὑποχρεούσα τοὺς Τούρκους ν' ἀφήσωσι τὸ φρούριον ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἀποφέροντες σκευὴ ὄχι δὲ καὶ ὄπλα, ν' ἀποδώσωσι ὅσους εἶχον αἰχμαλώτους χριστιανούς, καὶ ἀπέλθωσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν καὶ μετὰ τῶν εἰς Σμύρνην, ἢ ὅπου ἄλλοῦ βούλωνται.

Τὴν 4 Ὀκτωβρίου λοιπὸν 3000 Ὀθωμανοὶ, ἐν οἷς 500 στρατιῶται, ἐξῆλθον ἐκ τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὰ πλοῖα. Οἱ Βενετοὶ εὗρον ἐν τῇ ἀκροπόλει δεκαοκτὼ τηλεβόλα, ἅτινα διένειμαν εἰς τρία μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Ἀθηνῶν ἐγερεθέντα ὄχυράματα, ὅπως προφυλάττωσι τὴν ὁδὸν ἀπὸ τοὺς ἵππους τοῦ Σερρασκέρη. Ἀλλὰ φοβερώτερος ἄλλος ἐχθρὸς ἐπέβη, ἡ πανώλης. Τὸ νόσημα ἐφάνη πρῶτον εἰς τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει στρατιώτας· διὰ νὰ μὴ μεταδοθῇ δὲ εἰς τὸν ἐν Πειραιεῖ στόλον καὶ τὸ ἐν Μουνηγίᾳ στρατόπεδον, ὁ Μοροσίνης διέταξε νὰ διαζωπθῇ μετὰ χάρακμα ὁ μεταξὺ τῶν δύο λιμένων ἰσθμὸς. Ἀκολούθως συνιδῶν καὶ ὅτι τὸ πόλισμα τῶν Ἀθηνῶν, ἀτείχιστον ὄν, εἶχε χρεῖαν ὄχυρώσεως, καὶ ἐνῷ ἐγίνοντο αἱ πρὸς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Εὐβοίας προπαρασκευαί, κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐνόησας ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη ἀπῆται ὄλον τὸν στρατὸν, ἢ δὲ φρουρὰ ἢ ἐν Ἀθήναις δὲν ἠδύνατο χωρὶς ἔμμονον ἰσχυρὸν σῶμα ἐπικουρικόν, νὰ ἔχη ἀπὸ θαλάσσης

τὸν ἀναγκαῖον ἐπισιτισμόν· διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Μοροσίνης ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς Ἀθήνας, καταλύων τὰ ὄχυράματα τῆς Ἀκροπόλεως. Μάτην οἱ Ἕλληνες τῶν Ἀθηνῶν, προβλέποντες τὴν τουρκικὴν ἐκδίκησιν, ἐζήτησαν νὰ μεταπέσωσι τὸν Μοροσίνην, προσφέροντες αὐτῷ 20,000 δουκάτα, καὶ ἀναλαμβάνοντες νὰ διαθρέψωσι αὐτοὶ τὴν φρουρὰν. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1688 κατεβιβάσθησαν εἰς Πειραιᾶ τὰ κυριεύθεντα τηλεβόλα, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπήκολούθηον μεμφομένοι τοὺς ὁμοθητάς Βενετοὺς ὅτι ἄλλο ἐκ τῆς φιλίας αὐτῶν ὄφελος δὲν εἶδον εἰμὴ τὴν ἀπώλειαν τῶν κτημάτων καὶ τῆς πατρίδος.

Τὴν 4 Ἀπριλίου ἡ Βενετικὴ φρουρὰ ἐξεκένωσε τὴν Ἀκρόπολιν, προσδιατρίψασα δὲ τρεῖς ἔτι ἡμέρας εἰς τὰ ἐν Μουνηγίᾳ χάρακμα, μετὰ ταῦτα ἐπεβιβάσθη εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀπέπλευσεν. Ἐκ δὲ τῶν φυγάδων Ἑλλήνων οἱ μὲν ἀπέβησαν, ἐπὶ Βενετικῶν πλοίων εἰς Σαλαμίνα, Αἴγινα καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους· ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Κόρινθον καὶ τὸ Ναύπλιον. Σιμὰ τῆς τελευταίας ταύτης πόλεως εἰς τὸ Ἰρι, τὴν παλαιὰν Ἀσίνην, ἡ Σύγκλητος τῆς Βενετίας ἔδωκεν εἰς τινὰς τῶν φυγάδων τούτων οἰκήσιν καὶ γῆν νὰ καλλιεργώσιν· εἰς ἄλλους δὲ τινὰς ἀπένευμε σιτηρέσιον. Ἀλλ' αἱ πλείους τῶν οἰκογενειῶν ἔλαβον μετ' ὀλίγα ἔτη ἀπὸ τοῦ Τούρκου τῶν Ἀθηνῶν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθωσιν οἰκίαν.

Ὀύτως ἐτελείωσεν ἡ περιόχουτος ἐκείνη ἐπιχειρήσις, ἥτις καὶ εἰς τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας τέχνης ὑπῆρξε καταστρεπτικωτάτη, καὶ ὡς ἔργον στρατιωτικόν, ματαια. Διότι οὔτε πρὸς τὴν κατάληψιν τῆς Εὐβοίας συνέτεινεν, οὔτε τὴν κατάκτησιν τῆς Πελοποννήσου ἐστερέωσεν. Ἐν τρισὶν ἡμέραις τὰ ἔργα τοῦ Περιελέου ἐπαθον ὑπὸ ἐθνους ἐγκαχυομένου ἐπὶ προστασίᾳ τῶν τεχνῶν, καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν εὐδοκίμησαντος μάλιστα ἐναμίλλως πρὸς τοὺς ἀρχαίους, μεζονα βλάβην ἢ ὅσην ἐπῆνευκαν εἰς αὐτὰ μακροὶ αἰῶνες ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος (1).

Ὀλίγα ἔτη πρὶν τῆς ἐκστρατείας τῶν Βενετῶν, ὅτε οἱ περινηγῆται Οὐέλρο καὶ Σπὼν καὶ ὁ Δεσατέλ ἐπεσεκέρθησαν τὰς Ἀθήνας, τὰ προπύλαια ἔφερον ἐπὶ τὸ ἀετώμα τῶν· ὁ ναὸς τῆς Ἀπέτερου Νίκης ἐσώζετο τέλειος· ὁ μέγας ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Παρθενὸν, ἦν ἀκέραιος καὶ ἐντελής, ἐκτὸς μόνως τῆς ὀροφῆς, τῶν ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἀετώματι κεντρικῶν ζωδίων, καὶ δύο ἢ τριῶν τῶν ἐν τῷ δυτικῷ. Τὸ ἐρέχθειον τόσον ὀλιγὸν εἶχε βλάβην, ὥστε παρεῖχε χρῆσιν χαρμίου (γυμνασιωνίτου) εἰς μίαν τουρκικὴν οἰκογένειαν· ἐσώζοντο δὲ καὶ οἰκοδομαί τινες καὶ ἀγάλματα ἐπὶ τὰ μεσημβρινὰ τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ πολιορκία τῶν Βενετῶν ὄχι μόνον ἔφερε τὰ μνημεία τῆς Ἀκροπόλεως εἰς ἣν βλέπομεν αὐτὰ τὴν σήμερον κατὰστασιν, ἀλλ' ἡ κατερείπωσις ἐκείνη διεσκόλωνε μὲν ἄλλως τὰς μετὰ ταῦτα διαρπαγὰς τῶν Εὐρωπαίων.

Τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐν τῷ δυτικῷ ἀετώματι τοῦ Παρθενῶνος μεγάλων ἀγαλμάτων, ἅτινα οὐδ' ἡ σφοδρὰ ἐκρήξις δὲν ἴσχυσε νὰ διασεισῇ, ἐπεχείρησεν αὐτὸς

(1) Φαίνεται ὅτι ὁ Μοροσίνης προεῖδε πως τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ καταβομοῦ ἐπὶ τῷ Σουηδῷ εἰς κυρία συνθεύουσα τὴν σύζυγον τοῦ Κόμητος Κονισμάρκ γράφει οὕτω πρὸς τὸν ἀδελφόν της: Il repugnait à son excellence de détruire le beau temple, mais en vain, les bombes firent leur effet: ainsi jamais dans ce monde le temple ne pourra être réparé.

πρῶτος ὁ Μοροσίνης, ὑπολαβὼν βεβαίως ὅτι τὸ μεγαλοπρεπὲς ἄρμα τῆς Νίκης, τὸ ὁποῖον ἐσύρετο ἀπὸ ἵππους ἔχοντας φυσικὸν μέγεθος καὶ τόσον ἦτο τέλειον καὶ θαυμαστὸν ὥστε ἐξέπληξε μὲν ἄλλως τοὺς αὐτόπτας Βενετοὺς, ἤθελεν εἶσθαι καλὸς κόσμος τοῦ εἰς Βενετίαν θριάμβου του, καὶ λαμπρὸν τῆς τῶν Ἀθηνῶν κατακτήσεως τρόπιον. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἐσχάτης ἀδεξιότητος τῶν Βενετῶν μηχανικῶν τὸ ὄλον σύμπλεγμα περὶ ἐν τῇ καταβιβάσει μετεβλήθη εἰς λεπτὰ θρύμματα (2).

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Ἀθῆναι, τῆ 29 Ἰανουαρίου 1849.

Τὰ Εὐρωπαϊκά.— Τί καὶ ὄν ἐν Ἑλλάδι;—Κ. Θ. Κολοκοτρώνης. Πανούτσος Νοταρᾶς.— Ὁ χρυσὸς τῆς Καλλιφορίας καὶ ὁ χρυσὸς αἰῶν.— Πιστόδος καὶ τὰ νεοὶ ἀνακαλυφθέντα Σιγαλόνετα ἐπη τοῦ.— Ἐφημερίδες εἰς Ἑπτάνησον. Τὸ ἀναγνωστῆριον τῆς Βουλῆς καὶ τὰ εὐωδικὰ βότα.— Ἀ ν ἔ κ ὀ τ α.— Ἡ γῆρα, ἡ θυγάτηρ τῆς, καὶ ὁ μνηστὴρ αὐτῆς.— Ὁ μελίσσινος πρίγκιψ καὶ ὁ ξενοδόχος τοῦ.

Κατὰ πρῶτον ἤδη, ἀφ' ἧς γράφομεν τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας, δὲν ἔχομεν συμβᾶν τι ἑκτακτον, ἀξιοσημειωτον, κατὰ τὸν πολιτικὸν κόσμον νὰ διηγηθῶμεν. Ὁ παρὼν μὴν διῆλθεν εἰρηνικὸς πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Οἰκουμένης... ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ προῖδωμεν τί τεύεται ὁ ἐπιών;

Ἰσταμάτησεν ὁ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ροῦς τῶν πραγμάτων, ὅστις ἐν τῇ ὀρμῇ αὐτοῦ πολλὰ θεμέλια ἐκλόνησε, πολλὰ δὲ καὶ ἀνέστρεψεν, ἀλλ' ἐσαμάτησεν, οἰοῦναι θέλων νὰ λάβῃ ἀναψυχὴν καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἴσως ὀρμητικώτερος.

Καὶ, ἵνα καταστῇ ἡ εἰκασία μας αὕτη βεβαιότης, ἀρκεῖ νὰ στρέψωμεν τὰ βλέμματά μας πρὸς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Τρανσυλθανίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Γαλλίαν αὐτήν.

Ὁ Πάπας ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρώμην, διατρίβει πάντοτε εἰς Γαέταν τῆς Νεαπόλεως, ὅθεν ματαιῶς ἐκτοξεύει τὰς διακηρύξεις του καὶ τοὺς ἀφορισμούς του. Ἴσως τὰ ἀπροσδόκητα τῆς ἐπικρατείας του συμβᾶντα πείσωσι τέλος πάντων τὴν Παπῶσιν, ὅτι δὲν ἦτον αὕτη ἡ νοκτὴ ἐπὶ γῆς Ἑκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ Ἐπίτροπος αὐτοῦ, ὡς ἐν τοῖς βαρβάρους καιροῖς τοῦ Μεσαιῶνος ἐτιτλοφορήθη καὶ ἐπιστεύετο μέχρι τῆς σήμερον ὑπὸ τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου!

Δὲν ἀπώλεσεν ὅμως εἰσέτι πᾶσαν ἐλπίδα ἡ ὑπόθεσις τῆς παπῶσιν. Ἡ Αὐστρία νικηροῦσα ἤδη κατὰ τῶν Μαγάρων, προτίθεται, λέγουσιν, νὰ σφύξῃ, τὸ ἔαρ, τὰς δυνάμεις τῆς κατὰ τοῦ παπικοῦ κράτους, συγχρόνως μετὰ τῆς Νεαπόλεως, ἥτις θέλει φέρει τὸν Πάπαν διὰ τῶν ὀπλων εἰς Ρώμην. Ὡς λέγεται

(2) Ὁ Βενετὸς ἀνωμαλίας, τοῦ ὁποῦ τοῦ σῶμα ἐφροῦρε ἐν τῇ Ἀκροπόλει διηγεῖται τὸ συμβᾶν οὕτω πῶς: Sopra l'entrata eravi l'effizie di Giove, i trionfi delle nascita di Minerva, e molti (due) cavalli che tiravano il carro, ove essa sedeva. L'eccellentissimo Capitan Generale mandò a levare quei cavalli, ma la poca accortezza di alcuni gli fece cadere e si ruppero non solo, ma si difecero in quivere.

καὶ ἡ Γαλλία ἀπεφάσισε νὰ ἐπεμβῆ, ἀλλ' ἐπὶ ποίῳ τέλει ἀγνοεῖται.

Ἡ Ἰταλία ἐν τούτοις συγχινεῖται ὑποκάμφως καὶ ζητεῖ πρώτην περίστασιν, ἵνα ἐπαναφέρῃ τὸν πόλεμον, ἐνῶ ἀπ' ἑτέρου ἡ Γαλλία, ἐνθὰ τὰ πράγματα ἔχουσιν ἐπιφάνειαν ἡσυχίας, μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας τῆς Λουδοβίκου Ναπολέοντος, οἱ λευκοὶ δημοκράται, ὡς λέγει γαλλικὴ τις ἐφημερίς, συνομώτουν τὴν παλινορθώσιν τῶν Βουρβόνων, ἐλπίζοντες νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὸν Ἐρρίκον Ε', ὅτε νέος συμμαχικὸς στρατὸς θέλει εὑρεθῆ εἰς τὰ μεθρία.

Τὸ ὑπουργεῖον Βαρῶ, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη τὸν Φεβρουάριον ἡ ἄγκυρα, ἐφ' ἧς ἐσάλευεν ἡ σωτηρία τῆς Μοναρχίας, ἐλθὼν εἰς τὰ πράγματα ἐπὶ τῆς Δημοκρατικῆς Προεδρείας, δὲν γνωρίζομεν ἂν δυνήθῃ κἀν ταύτην νὰ σώσῃ ... Ἐπαθε καὶ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, ὅτι ὅλα τοῦ Κόσμου τὰ ὑπουργεῖα. Ἠγειρε κατ' αὐτοῦ σφοδρὰν ἀντιπολίτευσιν, ἀρ' ἧς μάλιστα παρουσίασεν εἰς τὴν συνέλευσιν νόμον περὶ καταργήσεως τῶν Κλωθ. Εἰς Παρισίους ὑπῆρχε μέγας ἀναθρασμὸς καὶ φόβος νέων ταραχῶν.

Θέλετε δὲ νὰ μάθετε τί ἐγένετο καὶ ἡ πολυθρηλλυτοῦς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας; Πέντε περὶ τοῦ ἐσομένου αὐτοκράτορος γνώμαι ἐσυζητήθησαν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τοῦ Φραγκορόφτου. Καὶ αἱ πέντε ἀπερρίφθησαν καὶ ἀπέβη τὸ ἀποτέλεσμα—ἐν μηδέν.

Καὶ αὕτη μὲν ἐν γένει ἡ παρούσα ὄψις τῶν πραγμάτων τῆς Εὐρώπης. Ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ἐγένετό τι καιρὸν;

Ἄν δὲν ἐγένετο καιρὸν τι, ἐγένετο ὅμως κενὸν εἰς τὸ ὑπουργεῖον μετὰ τὸν θάνατον ἐνὸς τῶν ἀρίστων τῆς πατρίδος πολιτῶν, τοῦ Κωνσταντίνου Θ. Κολοκοτρώνου, ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀποβιώσαντος ἐν ἡλικίᾳ 38 ἐτῶν, τὴν τελευταίαν τοῦ 1848 ἡμέραν καὶ τὸ κενὸν τοῦτο συνεπληρώθη διά τινος ὑπουργικῆς τροποποιήσεως, ὑπουργοῦ μὲν τῶν Ἐξωτερικῶν διορισθέντος τοῦ πρώην τῶν Ἐσωτερικῶν Κ. Α. Λόντου, τῶν Ἐσωτερικῶν δὲ τοῦ γεροῦσιατοῦ Κ. Γ. Γλαράκη.

Πᾶσα ἡ ἐνεργητικότης τῆς Ἑλλάδος περιορίσθη σήμερον εἰς τὰς συνεχεῖς ταύτας τροποποιήσεις.....

Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κολοκοτρώνου ἡ πατρίς ἐπέθυσε τὴν τελευταίαν ἑτέρου μεγάλου καὶ διασημοῦ πολίτου τῆς, τοῦ γηραιοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ, ἀγόντος τὸ δέκατον καὶ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ὁ αἰδιμὸς οὗτος ἀνὴρ, ὁ ἔλκων τὸ γένος ἀπὸ μεγιστάνος τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἀριθμῶν εἰς τὴν οἰκογένειάν του δύο τῆς Ἐκκλησίας καὶ μίας ἱερομαχίας, τὸν Ἅγιον Γεράσιμον τῆς Κεφαλληνίας καὶ τὸν Ἅγιον Μακάριον τῆς Χίου, διεκρίθη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ ἀρετῇ καὶ ἑλληνικῇ παιδείᾳ. Ὑπῆρξε δὲ κατὰ τὸν ἀγῶνα πρόεδρος μιᾶς Συνελεύσεως καὶ δύο Βουλῶν, καὶ ἐπὶ τέλους τὸ ἔθνος τὸν ἐτίμησε, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ τὸν σῆσασμόν, ἀναδείξαν αὐτὸν πρόεδρον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς τὰ λυπηρὰ ταῦτα ἀς διακοινώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας εἰδήσιν εὐάρεστον, περὶ ἧς ἤκουσαν ἤδη βεβαίως, τὴν ἀνακάλυψιν νέου τινὸς πακτωλοῦ χρυσοφόρου ἐν Καλλιφρονίᾳ τῆς Ἀρκτωῆς Ἀμερικῆς, τοῦ ποταμοῦ Σακραμέντου, ὅστις ἀντί

υδάτων κυλεῖ χρυσόν, καὶ περικυκλοῦται ἀπὸ μεταλλεῖα χρυσοῦ, κατέχοντα ἕκτασιν πεντάκις μεγαλητέραν ὅλης τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ ἀφθονία τοῦ χρυσοῦ, τὴν ὁποίαν μὴνύει ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, ὑπόσχεται ταχεῖαν τὴν ἐπάνοδον τοῦ Χρυσοῦ Αἰῶνος, ὃν ἄλλοτε τοσοῦτον ἐξύμνησεν ὁ πατὴρ τῶν ἔργων καὶ ἡμερῶν Ἠσίοδος. Ὁ χρυσοῦ θέλει καταστῆ εὐτελεῖς μέταλλον, ὅσον καὶ ὁ χαλκός, καὶ τὰ πεντάλεπτα ἔσονται τότε ὄχι πλέον χαλκὰ ἀλλὰ χρυσὰ, ὥστε ἐπόμενον εἶναι νὰ μὴν ὑπάρχῃ πλέον πτωχός. Ὅλοι δὲ θέλομεν εἰσθαι πλούσιοι, δὲν θέλομεν ἔχει ἀναγκὴν τῶν δανειῶν τῶν ἀλλοδαπῶν, οὐδὲ θέλομεν πίπτει μανιωδῶς ἅπαντες εἰς τὰ ὑπουργεῖα....

Ἀλλ' ὀνομάσαντες τὸν Ἠσίοδον, ἐνεθυμήθημεν ὅτι ἐκαυχῆθη τις ἐν ταῦτα, ὅτι κατέχει παναρχαῖα τινα χειρογράφα, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ἀνέκδοτοι στίχοι τοῦ Ἠσιόδου: Ἐπὶ τῆς Σιγὰ λὸ ἐν τῶ ἐπιγραφόμενοι, ἀντιγραφα τοῦ Ὀμήρου τῶν χρόνων τοῦ Πεισιστράτου, τὰ ἐλλείποντα βιβλία τοῦ Ἀρριανοῦ, ἀνέκδοτοι τραγῳδαὶ τοῦ Αἰσχύλου! κτλ.

Συνεκινήθη ἅπας ὁ φιλολογικὸς ἡμῶν κόσμος, ἀκούσαντες ταῦτα, πανεπιστήμιοι, λόγιοι, δημοσιογράφοι σοφοὶ ἐξ Εὐρώπης ἦσαν ἔτοιμοι νὰ κινήσωσι διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι τοιαύτη ἀνακάλυψις δὲν ἤθελεν εἰσθαι κατωτέρα τῶν μεταλλείων τῆς Καλλιφρονίας—καὶ τί τέλος πάντων ἀπεδείχθη;—ὅτι τὰ πάντα ἦσαν...μηδέν.

Ἀλλὰ πλησίον τοῦ λυπηροῦ τούτου, ἔχομεν χαρμόσυνόν τι ν' ἀναγγείλωμεν, τὴν ἔκδοσιν δύο πολιτικῶν ἐφημερίδων εἰς τὴν ἀδελφὴν μας Ἐπτανήσον, τῆς Πατριδος ἐν Κερκύρα καὶ τοῦ Μέλλοντος ἐν Ζακύνθῳ. Ἡ λαλομένη σήμερον ἑλληνικὴ γλῶσσα λαμβάνει νέον στάδιον ἀναπτύξεως καὶ ἐνεργείας, καὶ ἐλπίζεται νὰ φέρῃ ἀγλαούς κατὰ τοῦτο καρπούς ἢ πατρὸς τοῦ Εὐγενείου, τοῦ Θεοδόκου, τοῦ Μουστοζύδου, τοῦ Κάλβου, τοῦ Σολωμοῦ.

Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ ἐγένετο καλὴ τις ἀρχὴ, ἧς αἱ συνέπειαι δύνανται νὰ ᾖναι αἰεταί. Ὁ φιλότιμος καὶ εὐμαθὴς Κ. Γ. Τερτσέτης δύο ἡδὴ κατὰ συνέχειαν Κυριακὰς ἀπαγγέλλει λόγον, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς, ἐνώπιον ἀκρατηρίου κυριῶν, τῶν εὐωδικῶν τούτων, κατ' αὐτὸν, ῥόδων, διὰ τὰς ὁποίας καὶ γίνονται αἱ ἀγορεύσεις του. Παρεστέθημεν εἰς ἀπάσας τὰς συνεδριάσεις καὶ εἶδομεν πάντοτε τὰς πρώτας τῆς πρωτεύουστος κυρίας σπευδούσας νὰ ἀκρασθῶσι τὸν ῥήτορά των. Καλὸν ἦτον, ἐὰν ὁ ῥήτορ ἐνθυμεῖτο ἐνίοτε περισσότερον, ὅτι ἡμιλεῖ ἐνώπιον εὐωδικῶν ῥόδων, τὰ ὅποια ἀπαυτοῦσιν εἰς τὰς ἐκφράσεις πλειότεραν ἀεροροσύνην, διότι δύνανται ἄλλως νὰ μαρανθῶσιν.

Ἀλλὰ καιρὸς ἦδη νὰ διηγηθῶμεν πρὸς τὰς καλὰς ἀναγνώστριάς καὶ τινα ἀνέκδοτα εὐρωπαϊκὰ, ἐν εὐλαίῃ ἑλληνικῶν.

Πτωχὴ τις χήρα, κάτοικος τοῦ Λονδίνου, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐδέγοντο τὰς ἐπισκέψεις φιλοπάτριδος τινὸς (gantelman), ὅστις καθ' ὅλα τὰ ραινόμενα ἦτο πενέστερος αὐτῶν. Ὀνομάζετο δὲ Κ. Ἰώνας, καὶ ἡ κόρη τῆς χήρας ἐνόμισεν ἑαυτὴν γεννησιώτατην δεχομένη ὡς μηνηστῆρά τῆς τὸν ἐκπεσμένον

τούτον εὐπατοῖδην, γεννόμενον ξένον τῆς μητρὸς τῆς—ὅμως μῆτε ἐνοίκιον, μῆτε διατροφὴν πληρόντο. Ἀλλ' οἱμοί! μὴ ἡμέρα ὁ Κ. Ἰώνας ἀποθῆσκει ἔρχονται δὲ νὰ εἰδοποιήσωσι τὴν πτωγὴν τῆς χήρας οὐκοινομένην τὴν λυπηρὰν ταύτην εἰδήσιν, καὶ συγχρόνως ὅτι ἀρῆκεν εἰς τὴν διαθήκην του ὑπὲρ αὐτῶν κληρονομίαν σημαντικὴν! Τὸ ὄψιγενὲς τοῦτο ἔγγραφον ἀποκαλύπτει αὐταῖς κατὰ πρῶτον, ὅτι ὁ Κ. Ἰώνας, ὁ ἐνοικιάτωρ, ὅστις ἐχρεώσθη δύο ἐτῶν ἐνοίκια καὶ ἔξοδα διατροφῆς ἦτον ὁ πλουσιώτατος λόρδος Πορτογαλικῶν!

Τί συνέβη ὅμως; Ὁ ἀποθανὼν εἶχε ἀδελφόν, ὅστις μὴ εὐχαριστήθεις, ὅτι ἔγινε λόρδος καὶ ἰδιοκτητῆς λαυποῦ ὑποστατικῶ ἐν Ἰσπανίᾳ, ἔκρινε νὰ διασιλονεικήσῃ τὸ κληροδόχημα τῶν 40,000 λ. σ. (πλέον τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν!) τὰς ὁποίας ὁ μακαρίτης ἀδελφὸς του ἀρῆκεν εἰς τὴν χήρα καὶ τὴν θυγάτηρα τῆς, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τὸ ἐνοίκιον καὶ ἡ τροφὴ δὲν πληρόντο τόσον ἀκριβᾶ εἰς τὸ προάστειον τοῦ Λάμπη. Ἡ πτωχὴ χήρα καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς ἀναγκάζονται νὰ ὁμολογήσωσιν ἐπὶ δικαστηρίου, ὅτι ὁ Κ. Ἰώνας εὑρίσκει παρ' αὐταῖς κάτι τι περισσότερον ἀπὸ κατοικίαν καὶ τροπέζαν.

Καὶ ἕτερον περιεργὸν ἀνέκδοτον. Ἡ σκηνὴ διαδραματίζεται ἐνώπιον τοῦ πταισιματοδικείου τοῦ Ἄσως εἰς Γουλιθάλ. Εἰς ξενόδοχος προσέρχεται ἀπαιτῶν 4 λ. σ., τὰς ὁποίας τῷ ὀφείλει πρίγκιψ τις, ὅστις, ἀσχηθὲς εἰς τοῦ ξενοδόχου τούτου μὲ μικροτάτην ἀποσκευὴν, ματαίως περιεμένεν αὐτοῦ τὰ πράγματά του. Ὁ πρίγκιψ ἐμφανίζεται ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ αὐτοπροσώπως καὶ σὺν αὐτῷ ἡ περιγεπέσσα γυνὴ του, καὶ ὁ ἡγεμονίδης υἱὸς του. Ὁμολογοῦν, ὅτι ἐξώδευσαν εἰς τοῦ ξενοδόχου τὸν καλῆτερον οἶνον του, μολοντί ἰδύναντο, λέγει ἡ περιγεπέσσα, νὰ εὐχαριστήθωσι καὶ μὲ ἀπλοῦν ζῆθον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔζησαν εἰκοσὶν ἔτη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ βασιλέως ἀδελφοῦ των, ἀπέκτησαν αὐτοῦ τὴν γυνῆν τῶν καλῶν πραγμάτων. Δυστυχῶς τὰ κιβώτια των ἀποπλανήθησαν, κιβώτια, ἀτινα ἐμπεριείχον τὰ λείψανα βασιλικῶν θησαυρῶν! Ἐνόσω τὰ κιβώτια ταῦτα δὲν ἀνευρεθῶσιν, εἰς μίτην θέλουσι τοὺς καταδικάσει, εἶναι φανερόν ὅτι δὲν θέλουσι δυνήθῃ νὰ πληρώσωσιν «Ὅσα ἂν λάβῃς παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος.» Ἀλλ' ἐνῶ ὁ δικαστὴς ἦν εἰς ἀμνηστῆριον περὶ τοῦ ἀποφασιστοῦ, μάρτυς τις προσελθὼν ἀμφισβήτησεν εἰς τὸν πρίγκιπα τὴν ἰδιότητά του ὡς ἀδελφοῦ βασιλέως... Ὡ ἐπαυκτάσεις!—πῶς κατηντήσατε τὴν ἀνθρωπότητα! Ἴδου, ὅτι διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τις ἡδὴ τὸ ἀναξιώγεσόν του, ἐνδύεται ψευδῶς τὸν τίτλον ἡγεμόνος! Ἀλλ' ὁ καταδικωμένος ὑπὸ τοῦ ξενοδόχου πρίγκιψ, ἐπειδὴ ἦτο μαῦρος, εἶπεν ἑαυτὸν ἀπλῶς ἀδελφὸν τῆς Α. Μ. τοῦ μακαρίτου βασιλέως Χριστοφόρου τοῦ Αἰτίου... Μ' ὄλον τὸ μελανόχρουν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου, εἶναι ὅμως δύσκολος ἡ θέσις αὐτοῦ, εἶναι ἀξία τῆς συμπαιδείας πολλῶν ἀδελφῶν, υἱῶν καὶ ἀνεψιῶν βασιλείων, τοὺς ὁποίους οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου εἶναι ἐκτεθειμένοι καθ' ἑκάστην νὰ διαγκωνίζωσιν ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων τῆς μητροπόλεως τῆς Ἀγγλίας....

ΓΟΡΓΙΑΣ.

Τὰ δημόδια ἄσμεττα καὶ μισοσορικά ἔμμετρα διηγημάτια τῶν παρελθόντων χρόνων γίνονται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἀντικείμενον ἐπιμελοῦς ἐμείνης καὶ σπουδῆς. Προϊόντα ἐποχῆς στείρας ὡσεπιτοπολὺ οὐσιωδέστερων ἄλλων φιλολογικῶν ἔργων, ἐνίοτε μὲν σαφηνίζουσιν διάφορα σκοτεινὰ μέρη τῆς ἱστορίας, ἀφορῶντα τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, τὸν πολιτισμὸν τῶν πατέρων μας, ἄλλοτε δὲ, καὶ συγχρόνως, παριστάνοντα τὰς διαφόρους φάσεις καὶ μεταβολὰς, διὰ τῶν ὁποίων κατὰ μικρὸν ἐμορφώθη. Ἡ Εὐτέρπη θὰ προσφέρῃ ἀπὸ καιρῶν εἰς καιρὸν ὕλην τοιαύτην εἰς τοὺς φιλοπεριεργούς των ἀναγνιστῶν τῆς, ἂν τὸ κατωτέρω ποιημᾶτιον δὲν εὐρεθῇ ὅλωσ' ἔλου ἀνάξιον τῆς προσοχῆς των.

Η' ΑΙΟΓΕΝΝΗΤΗ.

Ὁ Κωσταντῆς ὁ ἠορομένης, ὁ μικροκωσταντῆνος Μιὰ μέρα' θέλησε νὰ ὄγῃ νὰ λαγωκωνηγήσῃ, Κ' ἐδιόδαυε ἀκαμπτὸς ἀπ' τὴν πλατεῖά τῆ' ῥοῦγα' Ἐκ' εἶδε τῆ' Αἰογέννητη' μὲ τὰς τρακόσιαις σκλάβαις· Ἐκρεμίσαι' ἀνακαυλίαι' ἦσαν ἀκουσθησίμην, Καὶ ἔς τὸ μικρὸ τὸ δάχτυλό' εἶχε τὸ δαχτυλίδι· Κἀλλία' λαμπρὸ τὸ δάχτυλό', πᾶρα τὸ δαχτυλίδι. Ὅσων τὴν εἶδ' ὁ Κωσταντῆς, ἀφίει τὸ κυνῆγι· — Μάννα, φουμί, μάννα, τυρὴ, μάννα, ταγῆ' τ' ἀλόγου, Γιατ' εἶδα τῆ' Αἰογέννητη', καὶ τώρα τώρα σκάζω. — Στείλε νὰ κράξῃς τ' ἄρχοντες, τοὺς μητροπολιτάδες; Νὰ πάν νὰ κίμουν προέμνια', γυναικία νὰ τὴν πάρης. Κράζει τρακόσιαις ἄρχοντες καὶ μητροπολιτάδες, Καὶ τ' ἄρχοντες τί νὰ πούν, καὶ πῶς νὰ τῆς συνύχουν· Ὁ Κωσταντῆς μὰς ἐστειλε δύο λόγια νὰ σοῦ ποῦμα'· Ἡθέλῃσε κ' ἀγάπησε γυναικία νὰ σὲ πάρῃ.

Ἐγυπόησαν οἱ ἄρχοντες τὴν ἀγορῆ' τὴν πόρτα'. — Πιὸς' ἔχτησε τὴν ἀγορῆ' πόρτα τῆς μουρομμάτας; — Ἡμῖς εἴμεστ' οἱ ἄρχοντες κ' οἱ μητροπολιτάδες· Ὁ Κωσταντῆς μὰς ἐστειλε δύο λόγια νὰ σοῦ ποῦμα'. — Ἀνοίξτε ἔς τοὺς ἄρχοντες, ἔς τοὺς μητροπολιτάδες· Φέρτε τρακόσια σαρμάματα, φέρτε τρακόσια πούλια, Φέρτε Μονεβαστὰ' κρασί νὰ πρῶν οἱ ἀνδρωμένιν. — Ἐμπάνουν τότε' οἱ ἄρχοντες κ' οἱ μητροπολιτάδες, Καὶ τὴν εὐέλκουν κ' ἐπέλεγε τ' ὀλόγουσο' γαϊτάνι. — Ὁ Κωσταντῆς μὰς ἐστειλε δύο λόγια νὰ σοῦ ποῦμα'. Ἡθέλῃσε κ' ἀγάπησε γυναικία νὰ σὲ πάρῃ. — Ὅσον τὸ 'κοσ' ἡ Αἰογέννητη, ν-ἐχτύπησε τὰ γέλια. — Δε' θέλω τον, δε' γρῆζω τον, δὲν καταδέχεται τον. Δε' θέλω γῶ τὰ μάτια του φεγγίτες ἔς τὸ κατώγι· Δε' θέλω τὸ κορμάκι του κούτσουρο' ἔς τὴν αὐλή' μου, Νὰ κούτσουλοῦν ἡ κόττας της, νὰ σκίξω τὸ δαδί μου· Δε' θέλω τὰ ποδάριά του ἔς τοὺς σταύλους μου παλούκια, Νὰ παλούκουνον τ' ἄλογα, νὰ δένουν τὰ μολλάρια· Δε' θέλω γῶ τὰ χέρια του σκουπίαις ἔς τὸν ὄροβό' μου. Δε' θέλω τον, δε' γρῆζω τον, δὲν καταδέχεται τον. — Ὅσον ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες κ' οἱ μητροπολιτάδες, Τοὺς κακούρησε πολὺ, κ' ἐσκύβαν τὸ κεφάλι. Κι' αὐτὴ τότε τοὺς ἔδωκε τ' ὀλόγουσο' γαϊτάνι· — Ὅριστε τὴν πλεξίδια μου, τὸν ἔδωκα' σας κόπο'.

Ἐκίνησαν κ' ἐπήγιναν μικροὶ καὶ μαρμαρένοι· Κι' ὁ Κωσταντῆς κατέρρευσε ἔς τὴν ἀγορῆ' του πόρτα'. — Καλῶς ἦρθαν οἱ ἄρχοντες μὲ τὰ καλά τὰ λόγια. — Κακῶς ἦρθαν οἱ ἄρχοντες μὲ τὰ κακὰ τὰ λόγια. Δε' θέλει σε, δε' γρῆζει σε, δὲν καταδέχεται σε. Δε' θέλ' αὐτὴ τὰ μάτια σου φεγγίτες ἔς τὸ κατώγι· Δε' θέλει τὸ κορμάκι σου κούτσουρο' ἔς τὴν αὐλή' της, Νὰ κούτσουλοῦν ἡ κόττας της, νὰ σκίξῃ τὸ δαδί της· Δε' θέλει τὰ ποδάριά σου ἔς τοὺς σταύλους της παλούκια, Νὰ παλούκουνον τ' ἄλογα, νὰ δένουν τὰ μολλάρια· Δε' θέλ' αὐτὴ τὰ χέρια σου σκουπίαις ἔς τὸν ὄροβό' της· Δε' θέλει σε, δε' γρῆζει σε, δὲν καταδέχεται σε. — Ὁ Κωσταντῆς ἄν τ' ἀκουσε, μέγας καῦμός τον πῆρε· Κ' ἐξήτησε καὶ τ' ὄλωσαν τ' ὀλόγουσο' γαϊτάνι.

— Μάννα, του κάκου-ή προξενιά, μάννα, του κάκ'ό λόγου,
 Μάννα, του κάκου-οί άρχοντες κ' οι μητροπολιτίδες!
 Δε' θέλει με, δε' χρήςζει με, δέν καταδέχεται με.
 Δε' θέλ' αύτή τή μάγια μου φεγγίτες 'ς τή κατώγι.
 Δε' θέλει τή κορμάκι μου κούτσουρο' 'ς τήν αλήθ' της,
 Νά κούτσουλουή κόνταϊς της, νά σκίξη τή δαδί της.
 Δε' θέλει τή ποδάρι μου 'ς τούς σαύλους της παλούκια,
 Νά παλουκούνουν τ' άλογα, νά δένουν τή μουλάρια.
 Δε' θέλ' αύτή τή χέρια μου σκούπαις 'ς τόν όδορο της.
 Δε' θέλει με, δε' χρήςζει με, δέν καταδέχεται με.—
 —Σύρε νά 'δρης ταις μάγισσαις, 'πού 'ξέρουν από μάγια.—
 —Πήγε νά 'βρη ταις μάγισσαις, 'πού 'ξέρουν από μάγια.

‘Όσάν τόν είδε κ' έρχονταν της μάγισσας ή κόρη
 — Μάννα μ' ό νιος όπ' όρχεται τού κάκου καταλλάρης
 Παίρνουν τή δουγά του δροσιά, και τή λυγιά του άργη,
 Κι' ό γυρος τού προσώπου του για κόνειναι Ολιμμένος.—
 — 'Σ τή μάγια γώ 'γεννήθηκα, 'ς τή μάγια θά πεθάνω,
 Κ' έγω δέν τόν έγνωρίζεις, κ' ό τόν έγνωρίζεις;
 — Καλή σου 'μέρα, μάγισσα, μ' όλο σου με τήν κόρη!
 Δέν έχεις μάγια της καρδιάς και μάγια της αγάπης,
 Νά κάμης τή 'Αιογέννητη νά ρηθ' 'ς τήν αγαλιά μου;—
 —'Αν έχης πράμμα τ'ς άρεσιās, και πράμμα τού χεριού της,
 Θά κάμω τή 'Αιογέννητη νά ρηθ' 'ς τήν αγαλιά σου.—
 —'Εγώ 'χω πράμμα τ'ς άρεσιās και πράμμα τού χεριού της,
 'Εγώ 'χω τήν πλειότα της, τ' ολόχρυσο γαϊτάνι.—
 —Σύρ' άνοιξε τήν πόρτα σου και δέσε τή θηριά σου,
 Και κάθου και καρτέρει τή νά 'ρθη 'ς τήν αγαλιά σου.—

‘Σάν ήρθαν τή μεσάνυχτα, τή σκοτίσαν τή μάγια
 — Μωραϊς βάγιας, μωραϊς ντάνταις, μωραϊς σκλάβαις τού πατρός μου!

‘Ανάψτε πράσινα κηριά, και κόκκιναις λαμπάδες,
 Τ' έστ' μιν' ή Παντάνασσα, νά πά νά προσκυνήσω.—
 —Κυρά, τή ρυθία δέ' λαλούν, ή εκκλησιαις δέν ψέλλουν
 Κ' ή εδίκη σ' ή εκκλησία, νά ψέλλει, νά σημαίνει.—
 —Μπά τού πατρός μου τή ψωμί 'ς τή μάγια νά σ'ς πιάκη!
 Κ' έστ' έσηκώθη μοναχή, κ' έβηκε 'ς τή σκοτιά.
 Μιά δούλα δέν τήν άφηκε, κ' από κοντά της πήγε.
 ‘Σάν έφτακε, 'σά 'ζύγωσε 'ς τή μέσ' από τή δρόμο,
 ‘Εκεί της ήρθ' όλίγ' ό νους, κ' άρχινε να λήη.
 —Ποιός είδε ήλιον τήν αύγή, κ' άστρι τή μεσημέρι;
 Ποιός είδε τή 'Αιογέννητη νά περπατ' 'ς τούς όρόμους,
 Ξεσκούρωτη, ξυπόλητη και ξεμαντσουλωμένη;—
 —'Εγώ 'δα ήλιον τήν αύγή, κ' άστρι τή μεσημέρι.
 ‘Εγώ 'δα τή 'Αιογέννητη νά περπατ' 'ς τούς όρόμους,
 Ξεσκούρωτη, ξυπόλητη και ξεμαντσουλωμένη.—
 —Θέ' μου! κ' άν ήμαι καθάρη, κ' άν ήμ' 'έγω παθόνω',
 ‘Αστράψε και μπουμπούνιζε νά χαλαστούν τή μάγια.—
 ‘Αστράψε και μπουμπούνιζε, χαλαστούν τή μάγια.
 ‘Ο Κωσταντής όλωνυχτής καρτέρεινε 'ς τή σπία.
 Κι' αύτ' 'ς τή 'ξημερώματα, τή μηρό' τού σέλλονει.
 —'Ανάθεμά σε, μάγισσα, 'πού μάγια δέ' γνωρίζεις!
 —'Σάν ήν' ή κόρη καθάρη, τή μάγια τί σου σπαί-ε;
 Σύρε ξουρίσου φράγκικα, και ντύσου 'ς τή γυναίκεια,
 Και χτύπησε 'ς τήν άργυρή πόρτα της μαυρομαμάτας,
 Και πές:—'Εμ' ή 'ξοδέρφη σου από τόν 'Αϊ Δονάτο',
 ‘Όπου πλουμπι δέν ήξερα, κ' ήρθα πλουμπι νά μάθω.

Ξουρίστηκε 'ς τή φράγκικα, και ντύθηκε γυναίκεια,
 Κ' έχτύπησε 'ς τήν άργυρή πόρτα της μαυρομαμάτας.
 —Ποιός χτύπησε 'ς τήν άργυρή πόρτα της μαυρομαμάτας;—
 —'Εγώ 'μαι ή 'ξοδέρφη σου από τόν 'Αϊ Δονάτο',
 ‘Όπου πλουμπι δέν ήξερα, κ' ήρθα πλουμπι νά μάθω.—
 — Καλώς ήρθ' ή 'ξοδέρφη μου από τόν 'Αϊ Δονάτο',
 ‘Όπου πλουμπι δέν ήξερα, κ' 'έγω θά της τή μάθω.—

‘Σάν άρχισε κ' ενύχτονε, πήρε νά σκοτεινιάση,
 ‘Ο Κωσταντής έσκώθη, τάχα πώς θέ νά φύγη.
 —'Ενύχτωσε κ' εβούρλασε, πήρε νά σκοτεινιάση,
 Πάνουν τ' άηδόνια 'ς ταις φωλιαϊς, και τή πουλιά 'ς ταις κλισαις,
 Κ' 'έγω τή έρμ' τή πουλι με ποιόν νά μείνω βράδυ;—

—Σώπα, σώπα, 'ξοδέρφη μου, και μένεις με ταις σκλάβαις.—
 —'Εγώ τού βασιλιώς παιδι, τού βασιλιώς άγγόνι,
 Και τώρα μ' 'εκατάντησες νά μείνω με ταις σκλάβαις!—
 —Σώπα, σώπα, 'ξοδέρφη μου, και μένεις με ταις δούλαις.—
 —'Εγώ τού βασιλιώς παιδι, τού βασιλιώς άγγόνι,
 Και τώρα μ' 'εκατάντησες νά μείνω με ταις δούλαις!—
 —Σώπα, σώπα, 'ξοδέρφη μου, και μένεις με ταις ντάνταις.—
 —'Εγώ τού βασιλιώς παιδι, τού βασιλιώς άγγόνι,
 Και τώρα μ' 'εκατάντησες νά μείνω με ταις ντάνταις.—
 —Σώπα, σώπα, 'ξοδέρφη μου, και μένεις με ταις βάγιας!—
 —'Εγώ τού βασιλιώς παιδι, τού βασιλιώς άγγόνι,
 Και τώρα μ' 'εκατάντησες νά μείνω με ταις βάγιας!—
 — Σώπα, σώπα, 'ξοδέρφη μου, και μένεις τή δού μου.
 Για στρώστε πάτους βασιλική και πάτους μαντζουράνα,
 Και πάτους δεντρολίβανω' νά κειμηθοομ' άντζαμα.—

‘Σάν έφεξε, ξημέρωσε, 'σάν ήρθ' ή άλλ' ή νύχτα,
 Τότ' άνοιξε τήν πόρτα του, κ' έδεσε τή θηριά του,
 Κ' έκατσε και καρτέρεινε νά 'ρθη 'ς τήν αγαλιά του.
 Κ' 'έκει 'σάν ήταν άυπνος, τόν 'π'ρ'όλιγος ύπνος.
 — Μάννα μου, κάθου σ'ολαγε, τώρα θά 'σ'ορθ' ή νύφη,
 Κ' 'έγω 'σάν ήμουν άυπνος, με 'π'ρ'όλιγος ύπνος.—
 — Σύρε, παιδί μου, πλάγμια, κ' 'έγω θά σε ζυπνίσω.—
 Κι' αύτ' ή σκόλα ή άνομη δέν έκαμ'όσα είπε.
 Μόν' εκλεισε τήν πόρτα της, κ' έλυσε τή θηριά της,
 Κ' 'εβ'αλ' όμπρός 'ς τή δουγά της γούρνα φαρμακωμένη'.

‘Επλάγιατ' ή 'Αιογέννητη 'ς τήν άργυρή της κλίτη.
 ‘Σάν ήρθαν τή μεσάνυχτα, τή σκοτίσαν τή μάγια
 — Μωραϊς βάγιας, μωραϊς ντάνταις, μωραϊς σκλάβαις τού πατρός μου!

‘Ανάψτε πράσινα κηριά, και κόκκιναις λαμπάδες,
 Τ' έστ' μιν' ή Παντάνασσα, νά πά νά προσκυνήσω.—
 —Κυρά, τή ρυθία δέ' λαλούν, ή εκκλησιαις δέν ψέλλουν
 Κ' ή εδίκη σ' ή εκκλησία, νά ψέλλει, νά σημαίνει.—
 —Μπά τού πατρός μου τή ψωμί, 'ς τή μάγια νά σ'ς πιάκη!
 Κ' έστ' έσηκώθη μοναχή, κ' έβηκε 'ς τή σκοτιά.
 Μιά δούλα δέν τήν άφηκε, κ' από κοντά της πήγε.
 ‘Σάν έφτακε, 'σά 'ζύγωσε 'ς τή μέσ' από τή δρόμο,
 ‘Εκεί της ήρθ' όλίγ' ό νους, κ' άρχινε να λήη.
 —Ποιός είδε ήλιον τήν αύγή, κ' άστρι τή μεσημέρι;
 Ποιός είδε τή 'Αιογέννητη νά περπατ' 'ς τούς όρόμους,
 Ξεσκούρωτη, ξυπόλητη και ξεμαντσουλωμένη;—
 —'Εγώ 'δα ήλιον τήν αύγή, κ' άστρι τή μεσημέρι.
 ‘Εγώ 'δα τή 'Αιογέννητη νά περπατ' 'ς τούς όρόμους,
 Ξεσκούρωτη, ξυπόλητη και ξεμαντσουλωμένη.—
 —Θέ' μου! κ' άν ήμαι καθάρη, κ' άν ήμ' 'έγω παθόνω',
 ‘Αστράψε και μπουμπούνιζε, νά χαλαστούν τή μάγια!—
 Δέν άστράψε, δέ' όρόντηξε, δέ' χαθικαν τή μάγια.
 Κι' άρχινε κ' έχτύπησε τού Κωσταντή τήν πόρτα.
 —'Ανίξε, μάγισσας παιδι, και μάγισσας άγγόνι!
 Μ' εβούρλισαν τή μάγια σου, κ' ήρθα κατά τ' εσέα!—
 — Ροκάνιζε τή σιδερό, 'σά σκόλα τή μαγγοούρα,
 Και πές τής γούρνας τή νερό, κ' ύστερα νά σ' ανοίξω.—
 —'Ανοιξε, μάγισσας παιδι, και μάγισσας άγγόνι!
 Μ' εβούρλισαν τή μάγια σου, κ' ήρθα κατά τ' εσέα!—
 — Ροκάνιζε τή σιδερό, 'σά σκόλα τή μαγγοούρα,
 Και πές τής γούρνας τή νερό, κ' ύστερα νά σ' ανοίξω.—
 —'Ανοξε, μάγισσας παιδι, και μάγισσας άγγόνι!
 Μ' εβούρλισαν τή μάγια σου, κ' ήρθα κατά τ' εσέα!—
 — Ροκάνιζε τή σιδερό, 'σά σκόλα τή μαγγοούρα,
 Και πές τής γούρνας τή νερό, κ' ύστερα νά σ' ανοίξω.—

‘Ροκάνιζε τή σιδερό, 'σά σκόλα τή μαγγοούρα,
 Κ' έπες τής γούρνας τή νερό, κ' έσκασε σάν τή ψάρι.
 Κι' αύτ' 'ς τή 'ξημερώματα, ό Κωσταντής 'έλπναιε.
 — Μάννα, δέν ήρθ' ή νύφη σου, δέν ήρθ' ή μαυρομαμάτα;—
 — Γίε μου, δέν ήρθ' ή νύφη μου, δέν ήρθ' ή μαυρομαμάτα.—
 ‘Σάν έκατέδ' ό Κωσταντής, 'σάν άνοιξε τήν πόρτα,
 ‘Σάν είδε τή 'Αιογέννητη 'ς τή δρόμ' ξαπλωμένη,
 Ψιλή φωνίτσα—'εβ'γαλε, ψιλή φωνίτσα 'δ'άζει.
 — Μάννα, 'φαγες τή νύφη σου, φάγε και τόν ύγιό σου!
 Κ' έπες τής γούρνας τή νερό, κ' έσκασε 'σάν τή ψάρι!—